

10.3.5 Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 5. Εκπαίδευση

Η διαμόρφωση των βασικών κατευθύνσεων για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης της περιοχής του Τροόδους έλαβε υπόψη:

- τα κεντρικά ζητήματα όπως προκύπτουν από τη διάγνωση του τομέα της εκπαίδευσης.
- Τα σχέδια των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων της Κύπρου
- Το άρθρο 26 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα της UNESCO.
- Τη Στρατηγική της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη δια-βίου μάθηση για την περίοδο 2014-2020.
- Το Στρατηγικό Σχέδιο 2018-2020 του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Με βάση τα παραπάνω διαμορφώνεται η εξής **βασική κατεύθυνση** για το τομέα της εκπαίδευσης:

Διεύρυνση και βελτίωση των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς της ορεινότητας και ενσωμάτωση των τοπικών αναγκών και δυνατοτήτων του Τροόδους

Οι ειδικότερες κατευθύνσεις που αφορούν τη σχολική εκπαίδευση είναι:

A) να αντιμετωπισθεί η ορεινή περιοχή του Τροόδους, ως Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, όπου θα ισχύουν ιδιαίτερες εκπαιδευτικές συνθήκες, παρόμοιες και παραπλήσιες με το θεσμό των Πειραματικών και Πρότυπων Σχολείων.

B) να αναπτυχθεί η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά Μέσα

Υπομέτρα - Δράσεις

Ακολουθεί ο Πίνακας με την δομή και το περιεχόμενο της Ολοκληρωμένης Παρέμβασης «Εκπαίδευση» έτσι όπως είναι οργανωμένη σε Υπομέτρα και Δράσεις.

Υπομέτρο 5.1	Διαμόρφωση νέου πλαισίου οργάνωσης της εκπαίδευσης προσαρμοσμένου στην ορεινότητα
Δράση 5.1.1	Μελέτη για την οργάνωση και λειτουργία του Δικτύου «Εκπαιδευτική Προτεραιότητα Ορεινών Σχολείων Ε.Π.Ο.Σ.»
Περιγραφή	<p>Μελέτη για την οργάνωση και λειτουργία Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ. (Εποπτεία, Οργάνωση, Βασικές λειτουργίες Σχολείων και Εφαρμογή Πιλοτικής Φάσης)</p> <p>Εκπόνηση μελέτης για την:</p> <ol style="list-style-type: none">1) οργάνωση και λειτουργία των σχολείων, τα οποία θα ενταχθούν στο Δίκτυο Ε.Π.Ο.Σ.2) τις βασικές λειτουργίες των σχολείων «Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ.»3) το πλαίσιο για την οργάνωση των σχολείων «Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ.»4) Πιλοτική εφαρμογή σε σχολές που θα υποδείξει η μελέτη. <p>Την παρακολούθηση της οποίας πρέπει να αναλάβει μια Διευρυμένη Επιστημονική Επιτροπή</p> <p>Στην «Εκπαιδευτική Προτεραιότητα» τίθεται ο στόχος της εκπαιδευτικής πολιτικής, όταν μια πολιτεία θελήσει συνειδητά και με συγκεκριμένη πολιτική έκφραση να αντισταθμιστεί ο αντίκτυπος των γεωγραφικών, κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων στη σχολική επιτυχία με την ενίσχυση της παιδαγωγικής και εκπαιδευτικής δράσης στα σχολεία και τους θεσμούς των γεωγραφικών περιοχών που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες κοινωνικές δυσκολίες.</p>
Δράση 5.1.2	Προσαρμογή του υπό διαμόρφωση νομοσχεδίου για τις Σχολικές Εφορείες στις ιδιαιτερότητες των απαιτήσεων των Ορεινών Σχολείων
Περιγραφή	<p>Προσαρμογή της γεωγραφικής κατανομής των περιφερειών των νέων σχολικών εφοριών στο πλαίσιο της θεσμοθέτησης του υπό διαμόρφωση νομοσχεδίου για τις Σχολικές Εφορείες. Προτείνεται η δημιουργία τριών διακριτών περιφερειών οι οποίες μπορούν να οργανωθούν με τρία διαφορετικά σενάρια.</p>
Δράση 5.1.3	Ψηφιακό Σχολείο στο Τρόδος
Περιγραφή	<p>Πρωώθηση της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά Μέσα (Τηλεκπαίδευση) η οποία μπορεί να βοηθήσει στην άμβλυνση χωρο-χρονικών, γεωγραφικών, κοινωνικών και οικονομικών δυσκολιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το συνεχώς μειούμενο κόστος χρήσης της τεχνολογίας βοηθά την υλοποίηση μιας τέτοιας δράσης. Ειδικότερες ενέργειες είναι:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Επιμορφωτικό δίκτυο εκπαιδευτικών2. Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά Μέσα3. Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού
Υπομέτρο 5.2	Εναρμόνιση της Επαγγελματικής και Οικογενειακής Ζωής στο Τρόδος
Δράση 5.2.1	Αναπροσαρμογή υφιστάμενων και ανάπτυξη νέων υπηρεσιών για παιδιά μέχρι την ηλικία των 5 χρονών και 8 μηνών
Περιγραφή	<p>Η δράση αφορά την προώθηση της λειτουργίας «Ενιαίων Δομών Φροντίδας και Εκπαίδευσης Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας». Οι δομές θα προκύψουν με την συλλειτουργία προγραμμάτων του ΥΠΠΑΝ και ΥΕΠΚΑ. Η συνεργασία αυτή εφαρμόζεται σε πολλές περιπτώσεις σύμφωνα με το ΥΠΠΑΝ, χωρίς να παρουσιάζονται ιδιαίτερα προβλήματα.</p> <p>Για την υλοποίηση της Δράσης θα εκπονηθεί Σχέδιο Δράσης ανά γεωγραφική περιοχή για καταγραφή των παιδιών ανά γεωγραφική περιοχή από μηνών έως 5 χρονών και 8 μηνών, των</p>

	<p>αναγκών τους, καθώς και των γονέων τους. Ακολούθως θα επιλεγούν τα Δημόσια Νηπιαγωγεία τα οποία θα :</p> <p>α. επεκτείνουν το ωράριο λειτουργίας τους (7.00π.μ. - 6.00μ.μ.),</p> <p>β. αναβαθμιστούν και εξοπλιστούν για να στεγάσουν Βρεφοκομικό και Παιδοκομικό Σταθμό</p> <p>γ. αναβαθμιστούν και εξοπλιστούν για να στεγάσουν Κέντρο Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών, σύμφωνα με τον περί Κέντρων Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών Νόμο για παιδιά των Δημοτικών είτε κατά τις περιόδους που είναι κλειστά (διακοπές Χριστουγέννων, Πάσχα και Καλοκαιριού) είτε κατά τις απογευματινές ώρες ανάλογα με την γεωγραφική περιοχή, τις ανάγκες και τις δομές που λειτουργούν.</p> <p>Με βάση τα παραπάνω το ΥΠΠ θα πρέπει να προσλάβει επιπρόσθετους Νηπιαγωγούς και Βοηθούς για την απογευματινή λειτουργία των ΔΝ. Επιπλέον θα συσταθεί Μη Κυβερνητικός Οργανισμός ο οποίος θα αναλάβει την υλοποίηση μεταξύ των άλλων δραστηριοτήτων του την λειτουργία των δομών Κέντρου Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών και Βρεφοκομικού και Παιδοκομικού Σταθμού. Η Δράση θα εγκριθεί με την προϋπόθεση ότι θα υποβάλλονται κατ' έτος όλα τα προβλεπόμενα από το οικείο σχέδιο κρατικών χορηγιών το οποίο προκηρύσσεται από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Κατ' εξαίρεση συστήνεται οι αιτήσεις που θα υποβάλλονται να δύναται να εγκρίνονται με χρηματοδότηση έως και 60% για να εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα των εν λόγω δομών.</p> <p>Πιλοτική εφαρμογή :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Περιοχή Μαραθάσας (1 Νηπιαγωγός) 2. Περιοχή Κρασοχωρίων (2 Νηπιαγωγοί) 3. Περιοχή Κούρρη – Ξυλούρικου (1 Νηπιαγωγός)
Δράση 5.2.2	Ανάπτυξη υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης
Περιγραφή	<p>Κτιριακή και υλικοτεχνική αναβάθμιση ΔΝ (όσα εντάσσονται στο Σχέδιο Δράσης και όσα θα παραμείνουν στο υφιστάμενο καθεστώς λειτουργίας, αλλά υπάρχει ή προγραμματισμός αναβάθμισης π.χ. ΔΝ Κυπερούντας)</p> <p>Αναβάθμιση 3 ΔΝ για συλλειτουργία και ανέγερση ενός νέου στην Τριμίκλινη (Δαπάνη €500,000, μέρος της οποίας δύναται να εξασφαλιστεί από δωρεές). Επιπλέον 1 ΔΝ στην Κυπερούντα το οποίο περιλαμβάνεται στους προγραμματισμούς του ΥΠΠ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επαναλειτουργία Περιφερειακού Δημοτικού Μαραθάσας, μετεγκατάσταση Δημοσίου Νηπιαγωγείου και λειτουργία Ενιαίας Μονάδας (€85.000) 2. Ανέγερση κτιρίου στο Δημοτικό Σχολείο Τριμίκλινης για μετεγκατάσταση του Δημοσίου Νηπιαγωγείου και λειτουργίας Ενιαίας Μονάδας (€450.000) 3. Ανέγερση κτιρίου στον Άγιο Αμβρόσιο, λειτουργία ΔΝ και Ενιαίας Μονάδας (€450.000) 4. Προώθηση της ανέγερσης του νέου ΔΝ Κυπερούντας με υποδομές για λειτουργία ως ενιαία Μονάδα (€100.000)"
Υπομέτρο 5.3	Επιχειρηματική εκπαίδευση στα σχολεία στο πλαίσιο της νέας ορεινής οικονομίας
Δράση 5.3.1	Ανάπτυξη και καθιέρωση Προγραμμάτων Δημιουργικότητας, Καινοτομίας και Επιχειρηματικής Ιδέας στην Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση Πρόγραμμα «Νέα γενιά επαγγελματιών Ορεινής Επιχειρηματικότητας»
Περιγραφή	<p>Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας σε συνεργασία και συντονισμό με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τις λοιπές Διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας, τον Οργανισμό Νεολαίας, τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Junior Achievement κ.α. θα αναλάβουν από κοινού την ανάπτυξη νέων και εφαρμογή υφιστάμενων προγραμμάτων δημιουργικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικής ιδέας και την προώθηση της συμμετοχής σε διαγωνισμούς επιχειρηματικότητας στην Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση (ΟΠ 4 – Επιχειρηματικότητα και Δια Βίου Μάθηση). Από την εφαρμογή τους θα δημιουργηθεί μια νέα γενιά απόφοιτων από τα</p>

	<p>εκπαιδευτήρια του Τροόδους και μια νέα ομάδων επαγγελματιών σε βασικούς κλάδους και τομείς της οικονομίας οι οποίοι θα συνεισφέρουν στην ανάκαμψη και αναζωογόνηση της περιοχής. Οι ενέργειες οι οποίες θα προωθηθούν αφορούν τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Διαμόρφωση και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού διαφορετικών ομάδων εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων & Διαφορετικών Ειδών Επιχειρηματικότητας (Μονάδα Προώθησης και Ανάπτυξης της Ορεινής Επιχειρηματικότητας σε συνεργασία με το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων). Εστίαση σε τομείς όπως ο πρωτογενής τομέας, η μεταποίηση, ο εναλλακτικός ορεινός τουρισμός, ο αθλητισμός και ο πολιτισμός ii. Ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο Δημόσιο Σχολείο για την προαγωγή της ορεινής επιχειρηματικότητας όπως iii. Καθιέρωση προγραμμάτων Εικονικών Επιχειρήσεων (π.χ. σε συνεργασία με Junior Achievement Κύπρου), Διαγωνισμών Επιχειρηματικών Ιδεών - Δημιουργικότητας και Καινοτομίας (π.χ. "Ίδεοδρομίο") σε μαθητές Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης iv. Συμμετοχή σε σχετικούς διαγωνισμούς επιχειρηματικότητας και παραγωγικότητας όπως για παράδειγμα ο διαγωνισμός του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου. v. Προγράμματα γνωρίζω τον τόπο μου (brand my land) – Πρεσβευτές Ορεινού Τουρισμού vi. Καθιέρωση Διαγωνισμών Ορεινής Επιχειρηματικότητας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο (ως ετήσιος θεσμός σε Σχολεία Δημόσιας Εκπαίδευσης, επιβράβευση υφιστάμενων επιχειρήσεων, νεοφυών επιχειρήσεων, κτλ.) vii. Προώθηση καλών Πρακτικών - Μελέτες επίσκεψης ομάδων, Δικτύωση και συνεργασία viii. Σύστημα Συνεχούς Αξιολόγησης, Προγραμμάτων, Εκπαιδευτικού Υλικού, Εκπαιδευτών και Εκπαιδευομένων <p><i>Το περιεχόμενο της δράσης αυτής διασυνδέεται με την ΟΠ 4 «Επιχειρηματικότητα και Δια-βίου Μάθηση»</i></p>
<p>Δράση 5.3.2</p>	<p>Δημιουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής</p>
<p>Περιγραφή</p>	<p>Προτείνεται ο σχεδιασμός ειδικών προγραμμάτων «Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής» με επίκεντρο τις ιδιαιτερότητες της περιοχής, όπως η ορεινότητα, η μικρή και οικογενειακή επιχειρηματικότητα και η πολιτιστική κουλτούρα, ενώ παράλληλα απαιτείται η εστίαση σε τομείς που μπορούν να έχουν εφαρμογή στην περιοχή όπως ο πρωτογενής τομέας με τα άριστης ποιότητας προϊόντα που παράγονται, τη μεταποίηση, τον εναλλακτικό ορεινό τουρισμό, τον αθλητισμό και τον πολιτισμό.</p> <p>Μέσα στα πλαίσια παροχής Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής σε νεαρά άτομα στις περιοχές Τροόδους οι μελετητές της ΕΣΑΟΚ και η ΔΜΓΕ (ΥΣΕΑ) εισηγούνται την δημιουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού, όπου άτομα τα οποία θα πληρούν τα προσόντα που προνοεί το Σχέδιο Υπηρεσίας των Καθηγητών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, θα εργοδοτηθούν για να προσφέρουν Υπηρεσίες, οι οποίες προάγουν την ενδυνάμωση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που αφορούν την προσωπικότητα και την επιχειρηματικότητα των νέων.</p> <p>Τα Κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής θα συστεγαστούν με τα Εκπαιδευτικά Πολυκέντρα Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους για συνεργασία και συντονισμό με τις υπηρεσίες που θα προσφέρονται από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου οι οποίες παρέχονται σε νέους από 14-35 χρονών, με στόχο την υποστήριξή τους για να μπορέσουν να κάνουν όσο το δυνατό πιο ορθές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.</p> <p>Εφαρμογή προγραμμάτων της ΥΣΕΑ, με σκοπό τη διαχείριση θεμάτων που απασχολούν τους νέους και ανάπτυξη «μαλακών δεξιοτήτων» (soft skills), όπως η συναισθηματική και κοινωνική νοημοσύνη, η ενσυναίσθηση, οι διαπροσωπικές σχέσεις, η ομαδικότητα.</p> <p><i>Το περιεχόμενο της δράσης αυτής διασυνδέεται με την ΟΠ 4. "Επιχειρηματικότητα και Δια-βίου Μάθηση"</i></p>

Υπομέτρο 5.4	Δομές μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης
Δράση 5.4.1	Ολοκλήρωση και αναβάθμιση της λειτουργίας Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη
Περιγραφή	<p>Οι υποδομές του ΚΠΕ Πεδουλά χρειάζονται αναβάθμιση γιατί οι υφιστάμενες δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του ΚΠΕ για διήμερα, τριήμερα και πολυήμερα προγράμματα, όπως επίσης και για τους νέους αναπτυξιακούς σχεδιασμούς που έχουν προβλεφθεί για το ΚΠΕ από την ΜΕΠΑΑ. Όσον αφορά το νέο ΚΠΕ Κοιλανίου, έχει εγκριθεί η χρηματοδότησή του από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και ήδη κατασκευάζεται η εκπαιδευτική του υποδομή. Στην χρηματοδότηση δεν έχει περιληφθεί η κατασκευή των ξενώνων με αποτέλεσμα το ΚΠΕ Κοιλανίου να ξεκινήσει τη λειτουργία μόνο με την προσφορά μονοήμερων προγραμμάτων και όχι τριήμερων όπως προβλέπει ο σχεδιασμός του.</p> <p><u>Με βάση τα παραπάνω συστήνονται τα παρακάτω:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> το ΚΠΕ Πεδουλά να τύχει ολικού επανασχεδιασμού για να καταστεί λειτουργικό και να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τις υφιστάμενες και νέες ανάγκες. Επιπλέον, ως πρότυπο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ο σχεδιασμός θα πρέπει να λάβει υπόψη την ενεργειακή του κατανάλωση για να καταστεί κτίριο μηδενικής κατανάλωσης. Στο πλαίσιο του επανασχεδιασμού, θα πρέπει να αξιολογηθεί ο περιβάλλον χώρος, τα υπόλοιπα κτιριακά συγκροτήματα τα οποία είναι ανεπτυγμένα στο ίδιο οικόπεδο, οι προσβάσεις, οι ανέσεις και οι διευκολύνσεις των χρηστών και των περιοίκων. Συστήνεται να προκηρυχθεί αρχιτεκτονικός διαγωνισμός και να κατασκευαστεί ως Δημόσιο Έργο Υποδομής. να κατασκευαστούν οι ξενώνες και οι λουιές υποστηρικτικές υποδομές του ΚΠΕ Κοιλανίου που προβλέφθηκαν στον σχεδιασμό αλλά και στις σχετικές πολεοδομικές και άλλες εγκρίσεις που εξασφαλίστηκαν. <p>Για θέματα Προϋπολογισμού:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ολική αποκατάσταση κτιριακών συγκροτημάτων και περιβάλλον χώρου του Κέντρου Εκπαίδευσης Πεδουλά. Προκήρυξη Διαγωνισμού για μελετητές και υλοποίηση έργου (€855,000) Ανέγερση βοηθητικών υποδομών και κοιτώνων Κέντρου Εκπαίδευσης Κοιλανίου (ώριμο έργο προς υλοποίηση) €365,000
Δράση 5.4.2	Ίδρυση, Κατασκευή και Λειτουργία Κέντρων Πολιτιστικής Εκπαίδευσης Ορεινών Κοινοτήτων (ΚεΠΕΟΚ)
Περιγραφή	<p>Προτείνεται η οργάνωση Κέντρων Πολιτιστικής Εκπαίδευσης Ορεινών Κοινοτήτων τα οποία θα λειτουργήσουν, κατά το πρότυπο των Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξης με τη συνδρομή του Πανεπιστημίου Κύπρου και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Τα Κέντρα θα λειτουργούν υπό την διαχείριση του Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων και για τον λόγο αυτό η Δράση αναπτύσσεται στην <i>Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 8 Πολιτισμός Σχέδιο «Αξίες Τροόδους» - Υπομέτρο 8.4.</i></p> <p><u>Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προγράμματα αφορούν μαθητές/τριες, τότε θα πρέπει να εγκρίνονται μέσα από τις διαδικασίες του ΥΠΠ υπό την επίβλεψη και παρακολούθηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.</u> Είναι απαραίτητη η εκπόνηση διαφοροποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια) καθώς και για ομάδες ενηλίκων, στο πλαίσιο ενίσχυσης και της Δια Βίου Μάθησης.</p> <p>Τα ΚεΠΕΟΚ θα απευθύνεται στα Δημόσια και Ιδιωτικά σχολεία διασυνδέοντας το σχολείο με τον πολιτισμό του βουνού, στην τοπική κοινωνία συμβάλλοντας στην κοινωνική συνοχή και στην ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας και σε επισκέπτες και ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος ενισχύοντας την τοπική οικονομία.</p>
Δράση 5.4.3	Ανάπτυξη υποδομών Κέντρων Πολιτιστικής Εκπαίδευσης Ορεινών Κοινοτήτων

Περιγραφή	<p>Αποκατάσταση εκπαιδευτικών υποδομών που δεν λειτουργούν, για την χρήση τους ως Κέντρα Πολιτιστικής Εκπαίδευσης (κτιριακά και υλικοτεχνική υποδομή). Ειδικότερα προτείνεται τα ΚεΠΕΟΚ να δημιουργηθούν στις παρακάτω Κοινότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παλαιχώρι: Παλαιό Δημοτικό Σχολείο, το οποίο κτιριακά αποτελεί διατηρητέα οικοδομή και έχουν εξασφαλιστεί πολεοδομική άδεια και άδεια οικοδομής για την μετατροπή του σε πολιτιστικό κέντρο. Το Πολιτιστικό Σχολείο στο Παλαιχώρι θα λειτουργήσει πρώτο και πιλοτικά. - Αναπαλαίωση Παλαιού Δημοτικού Σχολείου Παλαιχωρίου €1,250,000 (πρώτο και πιλοτικά για πολυήμερα προγράμματα) • Βουνί: Αξιοποίηση του Οινολογικού Κέντρου και του Παλαιού Δημοτικού Σχολείου στο οποίο θα πρέπει να γίνουν προσαρμογές για την κάλυψη των αναγκών του ΚεΠΕΟΚ. - Προσθήκες, μετατροπές και εξοπλισμός σε Δημοτικό Βουνιού και Οινολογικό Κέντρο €90,000 (μονοήμερα προγράμματα) • Καμινάρια: Παλαιό Δημοτικό Σχολείο «Αρχιμανδρίτη Ιερώνυμου Μυριανθέα». Θα πρέπει να προωθηθεί η εκπόνηση των αναγκαίων μελετών για την εξασφάλιση των απαιτούμενων αδειών ώστε να χρηματοδοτηθεί η υλοποίηση του έργου. Αναπαλαίωση Παλαιού Δημοτικού Σχολείου Καμιναριών (€575,000).
Δράση 5.4.4	Ίδρυση και λειτουργία 2 Εκπαιδευτικών Πολυκέντρων Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους
Περιγραφή	<p>Ο πολυχώρος αυτός θα δημιουργηθεί σύμφωνα με τα πρότυπα κέντρου μάθησης του μέλλοντος, που προβλέπει 6 ζώνες μάθησης και εργασίας : Develop, Exchange, Create, Investigate, Present, Interact. Πρόκειται για μέτρο τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης και η δομή του θα λειτουργήσει στα πρότυπα της δράσης "the STEAMers" σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου. Επιπλέον, εντός του Εκπαιδευτικού Πολυκέντρου Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου θα συλλειτουργούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κέντρο Πληροφόρησης Νέων (το οποίο θα λειτουργεί με βάση τα πρότυπα και τους κανόνες του European Youth Information and Counselling Agency (ERYICA)) και ✓ Youth Makerspace (πρόσβαση στους νέους σε υψηλού επιπέδου και τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό για την ανάπτυξη πρωτότυπων και υλοποίηση των επιχειρηματικών τους ιδεών). <p>Εντός του Εκπαιδευτικού Πολυκέντρου Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα λειτουργήσουν Κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Δράση 5.3.2.).</p> <p>Για την δημιουργία των Πολυκέντρων συστήνεται η αναπαλαίωση του παλαιού κτιρίου Αστυνομικής Διεύθυνσης Μόρφου (Ευρύχου) & οι προσαρμογές σε υφιστάμενο κτίριο στον Αγρό. Όσον αφορά το λειτουργικό κόστος περιλαμβάνεται η πρόσληψη ενός εκπαιδευτικού που θα βοηθά και θα οργανώνει τη μελέτη βάση του ηλεκτρονικού υλικού και θα υπάρχει η δυνατότητα κοινών δράσεων μεταξύ μαθητών και μελών της τοπικής κοινωνίας. Ο εκπαιδευτικός αυτός θα υποστηρίζει και τα δύο κέντρα (καθημερινή παρουσία σε πλήρες ωράριο είτε στο ένα είτε στο άλλο κέντρο).</p> <p>Επιπλέον πρόσληψη λειτουργού στο Πολυκέντρο Σολέας από τον Οργανισμό Νεολαίας.</p> <p>Στον Αγρό ο Οργανισμός Νεολαίας εργοδοτεί λειτουργό από υφιστάμενο κέντρο πληροφόρησης.</p>
Υπομέτρο 5.5	Δημιουργία/ Αναβάθμιση Σχολείων Ειδικού Ενδιαφέροντος, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
	<p>Διαπίστωση των μελετητών και της ΔΜΤΕΕΚ είναι ότι η ενίσχυση της Τεχνικής και Επαγγελματικής Σχολής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά μέτρα για την αναζωογόνηση της περιοχής. Η δημιουργία των σχολών θα συμβάλει στην :</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ενίσχυση της απασχόλησης και της καταπολέμησης της ανεργίας ιδιαίτερα για νέους/ες που έχουν την τάση να εγκαταλείπουν την περιοχή, ✓ μείωση των ποσοστών ανεργίας των νέων 18 έως 30 ετών, ιδίως των νέων εκτός δομών εκπαίδευσης, κατάρτισης ή εργασίας, μέσω της ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους, με στόχο τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και ✓ καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και ενδυνάμωση των νέων της περιοχή. <p>Για να διαπιστωθούν ποια Σχολεία Ειδικού Ενδιαφέροντος, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι απαραίτητα να δημιουργηθούν στην περιοχή και σε ποια γεωγραφική περιοχή των ορεινών κοινοτήτων λήφθηκε υπόψη η διάγνωση της ΕΣΑΟΚ και τα αποτελέσματά της, όσον αφορά τις ανάγκες και τις προοπτικές των τριών βασικών πυλώνων της ορεινής οικονομίας.</p>
Δράση 5.5.1	Οικονομική - Εμπορική Σχολή Μιτσή Λεμούθου (ΟΕΣ)
Περιγραφή	<p>Το Υπουργικό Συμβούλιο, ενέκρινε μετά από πρόταση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού την μετεξέλιξη του λυκειακού κύκλου σε πρώτο στάδιο της Εμπορικής Σχολής Μιτσή Λεμούθου σε Οικονομική- Εμπορική Σχολή (ΟΕΣ). Πρωταρχικός στόχος είναι η προαγωγή της αριστείας μέσα από υψηλού επιπέδου εκπαίδευση και η προετοιμασία των μαθητών/τριών που έχουν έφεση και ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις οικονομικές σπουδές ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εργοδοτηθούν άμεσα στην αγορά εργασίας (μέσα από την ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας) ή να ενταχθούν σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα για απόκτηση ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών.</p> <p>Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας θα υποστηρίξει την προετοιμασία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της ΟΕΣ έτσι που να ενσωματωθούν οι στρατηγικές επιδιώξεις της ΕΣΑΟΚ.</p> <p><i>Διασύνδεση με την Δράση 5.6.3.</i> για συλλειτουργία με την Ακαδημία Ορεινής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας – Δημοσθένη Μιτσή</p>
Δράση 5.5.2	Αγροτική Τεχνική Σχολή Τροόδους (Γαλάτα)
Περιγραφή	<p>Το πέρασμα από την εντατική γεωργία στη γεωργία ποιότητας για να αποδώσει έχει ανάγκη από εκπαιδευμένους γεωργούς και τεχνικούς οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν στην υποστήριξη των παραγωγικών συστημάτων και καλλιεργειών που μπορούν να προσφέρουν προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία. Σημειώνεται ότι αυτή η επιδίωξη αποτελεί τον κεντρικό στόχο της ΕΣΑΟΚ γι' αυτό και προτείνεται παράλληλα, η δημιουργία μιας ισχυρής μονάδας στήριξης της επιχειρηματικότητας η οποία θα αγκαλιάσει και τον πρωτογενή τομέα ως βασικό τροφοδότη της τοπικής ορεινής οικονομίας. Η παράδοση σε προϊόν ποιότητας όπως ο οίνος Κουμανδαρία και οι προοπτικές που διανοίγονται για την ένταξη σε συστήματα ποιότητας της πλειονότητας των αγροτικών προϊόντων όχι μόνο της περιοχής του Τροόδους αλλά και ολόκληρης της Κύπρου, αιτιολογούν την ανάγκη να δημιουργηθεί η Αγροτική Τεχνική Σχολή Τροόδους. Η προτεινόμενη Αγροτική Τεχνική Σχολή μπορεί να αποτελέσει τον προθάλαμο για την εισαγωγή στη συνέχεια σε προγράμματα ΜΙΕΕΚ ή στην προτεινόμενη Ανώτερη Αγροτική Σχολή Τροόδους που θα λειτουργήσει στην ίδια περιοχή. <i>Διασύνδεση με την Δράση 5.6.3.</i></p> <p>Η Σολέα, βρίσκονται στο κέντρο μιας περιοχής με σημαντική ορεινή γεωργία ποικίλων παραγωγών ο ρόλος της οποίας θα αναβαθμισθεί στο άμεσο μέλλον ως δυναμικός παραγωγός προϊόντων ποιότητας και ταυτότητας. Επιπλέον στην περιοχή Τροόδους παράγονται προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ όπως η Κουμανδαρία, η Ζιβανία και Οίνοι, τα Αλλαντικά Πιτσιλιάς και το Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού.</p> <p>Τα πιο πάνω αναδεικνύουν μια περιοχή με μεγάλη προοπτική ανάπτυξης για τον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα. Οι προτεινόμενες δομές αγροτικής εκπαίδευσης θα υποστηρίξουν την νέα γενιά αγροτών στις ορεινές κοινότητες αλλά και τους υφιστάμενους αγρότες ώστε αυτοί να εκσυγχρονίσουν και να αναβαθμίσουν τις μονάδες τους. Τέλος είναι σημαντικό μέσα από τις συγκεκριμένες δομές εκπαίδευσης να υποστηριχθεί το πρότυπο της ορεινής γεωργίας, η</p>

	ανάδειξη της κληρονομημένης γνώσης και η σύνδεσή της με τα προϊόντα ποιότητας αλλά και η εισαγωγή καινοτομιών.
Δράση 5.5.3	Αναβάθμιση και μετεγκατάσταση Τεχνικής Ξενοδοχειακής Σχολής στο Απεήτειο Γυμνάσιο-Λύκειο Αγρού
Περιγραφή	<p>Στο σχολείο μέσης εκπαίδευσης Αγρού λειτουργεί Τμήμα Τεχνικής Σχολής στον κλάδο των ξενοδοχειακών και επισιτιστικών τεχνών πρακτικής κατεύθυνσης. Με βάση τις ανάγκες της περιοχής, τις εξειδικεύσεις της και τον γενικότερο σχεδιασμό της ΕΣΑΟΚ <u>προτείνεται η αναβάθμιση και μετεγκατάσταση της Ξενοδοχειακής Σχολής (εισαγωγή κλάδου θεωρητικής κατεύθυνσης, λειτουργία και διαχείριση μονάδων φιλοξενίας)</u>. Επίσης <u>μπορούν να ενταχθούν προγράμματα ΜΙΕΕΚ για τους κλάδους Αρτοποιίας – Ζαχαροπλαστικής</u>. Η αναβάθμιση της Σχολής απαντά στην αύξηση των αναγκών για εξειδικευμένα άτομα στην προσπάθεια δημιουργίας του ορεινού τουριστικού προϊόντος Τροόδους την οποία θα προωθήσει η ΕΣΑΟΚ. Η δημιουργία αυτή θα βασισθεί κυρίως, στους τοπικούς επαγγελματίες υφιστάμενους και νεοεισερχόμενους, στα τοπικά προϊόντα και στις τοπικές εμπειρίες. Ο στόχος που θέτει η ΕΣΑΟΚ να περάσει ο τουρισμός του Τροόδους από το κατάλυμα στη δραστηριότητα προδιαγράφει και τις νέες ανάγκες για τη δημιουργία ενός εναλλακτικού τουρισμού έντονα συνδεδεμένο με τον τόπο τις οποίες θα πρέπει να λάβει υπόψη η αναβαθμισμένη Σχολή. Σε κάθε περίπτωση η σχολή αυτή θα αποτελέσει τον προθάλαμο για την εισαγωγή στην ΑΞΙΚ.</p>
Δράση 5.5.4	Δημιουργία Καλλιτεχνικού Σχολείου
Περιγραφή	<p>Το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων μέσα από τα πολλαπλά προγράμματα που θα αναπτύξει αποσκοπεί στην ενεργό συμμετοχή των νέων στην πολιτιστική δημιουργία. Ως μια εκ των σημαντικότερων δομών και υποδομών προς την επίτευξη του σκοπού αυτού αναμένεται να είναι η λειτουργία Καλλιτεχνικού Σχολείου (Καλές και Εφαρμοσμένες Τέχνες) με εξειδίκευση στην Λαϊκή Χειροτεχνία, το οποίο προτείνεται να δημιουργηθεί από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας κατ' αντιστοιχία του επιτυχημένου θεσμού των Μουσικών Σχολείων.</p> <p>Το Καλλιτεχνικό Σχολείο συστήνεται να λειτουργήσει σε ένα από τα 4 Γυμνάσια-Λύκεια της περιοχής. Το ίδρυμα Πολιτισμού θα συνεργάζεται και θα υποστηρίζει το ΥΠΠΑΝ στην λειτουργία του σχολείου, θα αναλάβει την προώθηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων εκτός δομών του Δημοσίου Σχολείου και θα είναι υπεύθυνο για τον προγραμματισμό της λειτουργίας τους.</p> <p>Για την προώθηση της λειτουργίας του Καλλιτεχνικού Σχολείου, συστήνεται η εκπόνηση Σχεδίου Δράσης με την υποστήριξη εμπειρογνομosύνης στο οποίο πρέπει να συνδράμει η ΔΜΓΕ (Επιθεώρηση Τέχνης) λόγω αρμοδιότητας και εμπειρίας και η Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας.</p> <p>Επιπλέον θα πρέπει να προωθηθούν οι απαιτούμενες διεργασίες για την υλοποίηση των αναγκών υποδομών προκειμένου να λειτουργήσει το Καλλιτεχνικό Σχολείο. Στο λύκειο που θα επιλεγεί για τη λειτουργία του Καλλιτεχνικού Σχολείου και με βάση την παραπάνω πρόταση θα πρέπει να δημιουργηθούν κοιτώνες φιλοξενίας των μαθητών και παροχής των απαραίτητων διευκολύνσεων.</p>
Δράση 5.5.5	Σχολή τεχνικών επαγγελματιών στο Γυμνάσιο - Λύκειο Ευρύχου (διερεύνηση σκοπιμότητας)
Περιγραφή	<p>Λειτουργία Σχολής τεχνικών επαγγελματιών (κλάδοι θεωρητικής και πρακτικής κατεύθυνσης - αρχιτεκτονικής και πολιτικής μηχανικής, δομικών έργων και κατασκευών, ηλεκτρολογίας και ηλεκτρονικών εφαρμογών, κτλ.). Η προτεινόμενη Σχολή θα λειτουργήσει ως τμήμα ενσωματωμένη στο Γυμνάσιο-Λύκειο Σολέας</p> <p>Συστήνεται η διερεύνηση της σκοπιμότητας δημιουργίας της με βάση τις ανάγκες των γεωγραφικών περιοχών που εξυπηρετεί το Λύκειο.</p>
Δράση 5.5.6	Αθλητικό Σχολείο στο Γυμνάσιο-Λύκειο Σολέας

Περιγραφή	<p>Για τη δημιουργία στο Γυμνάσιο-Λύκειο Σολέας, Αθλητικό Σχολείο - Αθλητικό Σχολείο Σολέας απαιτείται:</p> <p>(α) στήριξη δημιουργίας αναπτυξιακών τμημάτων (αθλητικές ακαδημίες-σωματεία) ώστε να προετοιμάζονται οι αθλητές οι οποίοι θα μπορούν να πληρούν κριτήρια εισδοχής στα ΑΣ στη συνέχεια</p> <p>(β) προώθηση των απαιτούμενων διεργασιών για την υλοποίηση των αναγκαίων υποδομών προκειμένου να λειτουργήσει το ΑΣ (σημειώνεται ότι τόσο στο Γυμνάσιο -Λύκειο όσο και στις γειτονικές κοινότητες υπάρχουν αρκετές αθλητικές εγκαταστάσεις και υποδομές)</p> <p>Χρηματοδότηση των τοπικών αθλητικών συλλόγων για την ανάπτυξη τμημάτων – ακαδημιών προετοιμασίας αθλητών, τουλάχιστον για μια περίοδο 3 ετών, ώστε να προετοιμάζονται οι αθλητές οι οποίοι θα μπορούν να πληρούν τα κριτήρια εισδοχής στο σχολείο.</p> <p>Θα επαναξιολογηθεί η χωροθέτηση.</p>
Υπομέτρο 5.6	Δημιουργία δομών Μεταλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) και Δημοσίων Σχολών Ανώτερης Εκπαίδευσης στις Ορεινές Κοινότητες Τροόδους
	<p>Οι παρεμβάσεις που ακολουθούν έχουν σκοπό όχι μόνο στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης του εκπαιδευτικού συστήματος στην περιοχή αλλά και στην ανάδειξη της περιοχής ως βασικού κέντρου παροχής υπηρεσιών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και ορεινής επιχειρηματικότητας για όλη την Κύπρο και την Ανατολική Μεσόγειο. Ένα σημαντικό ζητούμενο είναι επιπλέον όχι μόνο η προσέλκυση ατόμων από το Τρόοδος αλλά και από άλλες περιοχές της Κύπρου και της Ευρώπης που θέλουν να ενισχύσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα και να λάβουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδιαίτερα στους τομείς του Βιώσιμου Τουρισμού, του Πρωτογενούς Τομέα, της Μεταποίησης, των Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών και της Επιχειρηματικότητας.</p>
Δράση 5.6.1	Μελέτη προετοιμασίας, ίδρυσης και λειτουργίας και μελέτη βιωσιμότητας για την δημιουργία Σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών στις Πλάτρες
Περιγραφή	<p>Συστήνεται η εκπόνηση μελέτης προετοιμασίας ίδρυσης και λειτουργίας και μελέτη βιωσιμότητας για τη δημιουργία Σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών στις Πλάτρες (ενδεχόμενη ίδρυση Παραρτήματος ΑΞΙΚ – ΗΗΙC Troodos - Platres Campus), η οποία θα περιλαμβάνει επιχειρησιακό σχέδιο λειτουργίας, προσδιορισμό και κοστολόγηση υποδομής, τα προγράμματα σπουδών (πλήρη και μερική βάση και εξ αποστάσεως) και άλλες υπηρεσίες που θα προσφέρει η Σχολή (έρευνες/ μελέτες, εξέταση και πιστοποίηση προσόντων κ.α.), δομή οργάνωσης και στελέχωσης, την ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία, τον προϋπολογισμό δημιουργίας και λειτουργίας και το σχέδιο υλοποίησης με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.</p> <p>Η προτεινόμενη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών θα πρέπει να προσφέρει βασικό πρόγραμμα σπουδών και προγράμματα εξειδίκευσης, στα αγγλικά και ελληνικά, τα οποία να έχουν σχέση με το τουριστικό προϊόν της ορεινής περιοχής Τροόδους (Κρασί και Γαστρονομία-Sommelier, Ορεινή Περιήγηση-Οδηγός Βουνού, Τουρισμός Εμπειρίας- Experiential Tourism και Ειδικές Μορφές Τουρισμού όπως Ορεινός Τουρισμός, Τουρισμός Φύσης, Θρησκευτικός Τουρισμός, Τουρισμός Ευεξίας κ.ά.). Τα προγράμματα θα μπορούσαν να προσφέρονται είτε ως αυτοτελή (πρόγραμμα σπουδών ή πρόγραμμα μικρής διάρκειας) είτε σε μορφή εξειδίκευσης σε πρόγραμμα σπουδών.</p> <p>Η πρόταση εναρμονίζεται με τις συστάσεις της Μελέτης Αναδιοργάνωσης του ΑΞΙΚ για ανάπτυξη επιλεγμένων παραρτημάτων εκτός της πρωτεύουσας.</p>
Δράση 5.6.2	Ενίσχυση της Μεταλυκειακής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ)
Περιγραφή	<p>Αναδεικνύεται η ανάγκη συμβολής της εκπαίδευσης στην νέα υπό διαμόρφωση ορεινή οικονομία και ειδικότερα μέσω της υποστήριξης των τεχνικών επαγγελματιών με ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στόχος η εκπαίδευση και κατάρτιση του τοπικού και</p>

	<p>όχι μόνο πληθυσμού και η απόκτηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων για τη στήριξη των τοπικών παραγωγικών και επιχειρηματικών εξειδικεύσεων (μικρή ορεινή γεωργία, αγροτρόφιμο, καλές και εφαρμοσμένες τέχνες).</p> <p>Προτείνεται εκπόνηση τεχνικό-οικονομικής μελέτης για να διερευνηθεί και προταθεί η βέλτιστη επιλογή μεταξύ της δημιουργίας Μεταλκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) ή Σχολών Ανώτερης Εκπαίδευσης (Δημόσιες Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης) όσον αφορά την:</p> <p>(α) Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών (Πολιτισμού και Δημιουργικών Βιοτεχνιών)</p> <p>(β) Ακαδημία Ορεινής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας – Δημοσθένη Μισή (θα διαχειρίζεται και το Σχολείο Ειδικής Κατεύθυνσης)</p> <p>Η ΔΑΑΕ του ΥΠΠΑΝ συμφωνεί με τα παραπάνω ωστόσο επισημαίνει ότι θα πρέπει να διερευνηθεί και η δυνατότητα συνεργασίας με Ανώτερες Σχολές και Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού για θέματα Ανώτερης Εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου συστήνεται όπως στην εν λόγω μελέτη διερευνηθούν και αξιολογηθούν οι εν δυνάμει Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές της Κύπρου ή/ και του Εξωτερικού οι οποίες θα ενδιαφέρονταν να συνεργαστούν για την λειτουργία των προτεινόμενων Σχολών. Ακολούθως να καθοριστούν οι τομείς και τα πεδία συνεργασίας.</p>
Δράση 5.6.3	Μελέτη προετοιμασίας ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερης Αγροτικής Σχολής Τροόδους στη Γαλάτα
Περιγραφή	<p>Η επιλογή δημιουργίας και χωροθέτησης Ανώτερης Αγροτικής Σχολής στο Τρόδος βασίζεται σε τέσσερις παράγοντες: α) ύπαρξη ενός ελκυστικού περιβάλλοντος διαβίωσης, β) εγγύτητα με την πόλη της Λευκωσίας γ) η ύπαρξη μέρους των απαιτούμενων υποδομών και δ) η θέση των οικισμών στο κέντρο μιας περιοχής με σημαντική ορεινή γεωργία ποικίλων παραγωγών ο ρόλος της οποίας θα αναβαθμισθεί στο άμεσο μέλλον ως δυναμικός παραγωγός προϊόντων ποιότητας και ταυτότητας.</p> <p>(α) Εκπόνηση μελέτης προετοιμασίας ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερης Αγροτικής Σχολής Τροόδους, η οποία θα περιλαμβάνει επιχειρησιακό σχέδιο λειτουργίας, προσδιορισμό και κοστολόγηση υποδομής, τα προγράμματα σπουδών (πλήρη και μερική βάση και εξ αποστάσεως) και άλλες υπηρεσίες που θα προσφέρει το Ινστιτούτο (έρευνες/ μελέτες, εξέταση και πιστοποίηση προσόντων κ.α.), δομή οργάνωση και στελέχωση, την ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία, τον προϋπολογισμό δημιουργίας και λειτουργίας και το σχέδιο υλοποίησης με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.</p> <p>(β) Νομοθετική επεξεργασία της σύστασης και ετοιμασία της αναγκαίας τροπολογίας</p>
Υπομέτρο 5.7	Δημιουργία Τμημάτων Σχολών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας
Δράση 5.7.1	Λειτουργία Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental)
Περιγραφή	<p>A. Τεχνικό-οικονομική Μελέτη για την ίδρυση και λειτουργία "Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental)" στο πλαίσιο της πρότασης της ΓΔ ΕΠΣΑ. Θα περιλαμβάνει διερεύνηση των εν δυνάμει συμβαλλομένων Ανώτερων Σχολών της Κύπρου ή/ και του Εξωτερικού, καθορισμό των τομέων και πεδίων συνεργασίας, καθορισμού των υπηρεσιών που θα προσφέρει η Μονάδα, των αναγκών σε υποδομές, την δομή οργάνωσης και στελέχωσης, την ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία, τον προϋπολογισμό δημιουργίας και λειτουργίας και το σχέδιο υλοποίησης με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.</p> <p>B. Δημιουργία Υποδομών</p> <p>Η Διαπανεπιστημιακή Μονάδα προτείνεται όπως συστεγαστεί με το ίδρυμα Πολιτισμού Τροόδους, την «Περί Τροόδους» Βιβλιοθήκη, το Διεθνές Κέντρο Έρευνας και Εκπαίδευσης για την Βιοποικιλότητα και το Γεωλογικό Σχολείο σε βιομηχανικό κτίριο του Μεταλλείου Αμιάντου. (Διασύνδεση με το υπομέτρο 8.5)</p>

Δράση 5.7.2	Διαμόρφωση Σχεδίου κινήτρων προέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/ και Σχολών στο Τρόδος και προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος
Περιγραφή	<p>Ετοιμασία Σχεδίου κινήτρων προέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/ και Σχολών στο Τρόδος.</p> <p>Για την ετοιμασία του Σχεδίου θα γίνει επεξεργασία φορολογικών και οικονομικών κινήτρων που θα αποδοθούν στους ενδιαφερόμενους. Επίσης θα αξιολογηθούν και θα παρουσιαστούν η διαθέσιμη προς αξιοποίηση ακίνητη περιουσία, τα καταπιστεύματα ή και οι δωρεές αποδήμων τα οποία δύνανται να διατεθούν προς το σκοπό αυτό. Στο σχέδιο προσέλκυσης θα διαμορφωθεί ο οδηγός προκήρυξης και τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Ο διαγωνισμός θα είναι ανοιχτός και οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να υποβάλλουν τεχνικό και οικονομικό φάκελο προσφοράς πρότασης.</p> <p>Με βάση τις ιδιαιτερότητες του Τρόδου και τις δυναμικές του ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα πεδία : περιβάλλον, βιοποικιλότητα, δάσος, υδάτινοι πόροι, γεωλογία, πολιτιστική κληρονομιά, αρχιτεκτονική, τουρισμός ειδικού ενδιαφέροντος, κ.α.</p> <p>Για σκοπούς διαμόρφωσης του Σχεδίου, παρακολούθησης της διαδικασίας του διαγωνισμού και επιλογής αναδόχου/-ων προτείνεται να συσταθεί Επιστημονική Επιτροπή.</p>
Συμπληρωματικότητα με δράσεις άλλων παρεμβάσεων	
Συνάφεια της Ολοκληρωμένης Παρέμβασης με άλλες Στρατηγικές και Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις της ΕΣΑΟΚ	
Σ.Π.1. Θεσμοθέτηση Ορεινότητας, αρχές και στόχοι Ορεινής Πολιτικής	
Σ.Π.4. Πολιτική προσέλκυσης και υποδοχής νέου Πληθυσμού	
Ο.Π.1.Καινοτομική Προσέγγιση στην Γεωργία και κτηνοτροφία	
Ο.Π.2. Μεταποίηση στην ορεινή Οικονομία	
Ο.Π.4. Επιχειρηματικότητα και Δια Βίου Μάθηση	
Ο.Π.6. Περιβάλλον Πολιτισμός: αξίες Τρόδου	
Σχέδιο Άτλας	
Συνάφεια της Ολοκληρωμένης Παρέμβασης με το σχεδιασμό των παρεμβάσεων των Υπουργείων	
<p><u>Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση • Υποδομές υπηρεσιών πληροφορικής, διαδικτυακές εφαρμογές, ένταξη ΤΠΕ στη διδασκαλία και μάθηση • Αναβαθμίσεις και βελτιώσεις υφιστάμενων σχολικών μονάδων • Στελέχωση σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης • Παροχή εκπαιδευτικού υλικού και υποδομών • Παροχή Υπηρεσιών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής • Παροχή ενισχυτικής διδασκαλίας και μάθησης • Παροχή λειτουργίας ειδικών σχολείων και μαθησιακών δραστηριοτήτων πέραν του κανονικού προγράμματος σπουδών • Παροχή εκπαίδευσης ενηλίκων και δεύτερης ευκαιρίας • Στελέχωση σχολείων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης • Δημοσιότητα και προώθηση της ΜΤΕΕ • Ενίσχυση άλλων Προγραμμάτων Διά Βίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 	

- Στελέχωση δημοτικών σχολείων και Παροχή εκπαιδευτικών υλικών
- Ολοήμερο σχολείο και διάφορα υποστηρικτικά προγράμματα
- Στελέχωση δημόσιων Νηπιαγωγείων
- Υποστήριξη στα Επιμορφωτικά Κέντρα
- Διασφάλιση και προώθηση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών
- Ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων/διδακτικού υλικού/σχολικών Εγχειριδίων
- Προώθηση έρευνας και αξιολόγησης στα σχολεία

Ολοκλήρωση του Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και καθορισμός του Οργανωτικού και θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του

Εισαγωγή καινοτομίας και νέων τεχνολογιών

Προτείνονται δράσεις :

(α) οργανωσιακής καινοτομίας : Δίκτυο Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Ορεινών Σχολείων (Δ.Ε.Π.Ο.Σ.), Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά Μέσα, Δημιουργία εκπαιδευτικού πολυκέντρου νεολαίας Τρόδου

Ενιαίες δομές προστασίας κι απασχόλησης παιδιών προσχολικής ηλικίας

(β) τεχνολογικής καινοτομίας : Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά Μέσα

Παροτρύνσεις/ Συστάσεις προς την Κυπριακή Δημοκρατία

Υπομέτρο 5.1 Διαμόρφωση νέου πλαισίου οργάνωσης της εκπαίδευσης προσαρμοσμένου στην ορεινότητα

Το Υπομέτρο αυτό είναι αποτέλεσμα της “Έκθεσης σχετικά με τη εφαρμογή πρακτικών Τηλεκπαίδευσης (διαδικτυακής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης)” σε σχολεία της ορεινής περιοχής του Τροόδους η οποία εκπονήθηκε από τον καθηγητή Αλιβίζο (Λοΐζο) Σοφό, Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου. Η έκθεση αποτελεί συνέχεια των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του 1ου Συνεδρίου Επιστημονικών και Τεχνικών Επιτροπών για την Αναγέννηση των Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και στο οποίο συμμετείχαν ως εισηγητής ο καθηγητής Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός και εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Από τον εποικοδομητικό διάλογο που ακολούθησε στο πάνελ μεταξύ των συμμετεχόντων υπήρξε κοινός τόπος μεταξύ των άλλων ότι: 1ον η στήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας με μεθόδους τηλεκπαίδευσης γενικότερα αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας των μαθητών στις ορεινές περιοχές και 2ον θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευτικών στην ορεινή περιοχή, για να υπάρξει α) εστιασμένη στήριξη, β) να αποφευχθεί επικάλυψη σε δράσεις που ήδη σχεδιάζονται από άλλους φορείς και γ) να επιτευχθεί συνδυαστικά καλύτερος συγχρονισμός και συντονισμός. Οι προτάσεις πρέπει να εξειδικευτούν στη βάση μιας προμελέτης του εγχειρήματος, αναφορικά με:

1. την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή των σχολικών μονάδων
2. τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες που είναι σκόπιμο να καλυφθούν/ υποστηριχθούν στη βάση της τηλεκπαίδευσης
3. το μοντέλο τηλεκπαίδευσης που θα πρέπει να εφαρμοστεί
4. το είδος και το περιεχόμενο της επιμόρφωσης που απαιτείται για την επιτυχία του εγχειρήματος
5. το είδος των συνεργειών με υπάρχουσες και σχεδιαζόμενες δράσεις σε τοπικό και κοινοτικό επίπεδο.

Με βάση τα παραπάνω η διερεύνηση του θέματος ανατέθηκε από τον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, κ. Γιαννάκη Παπαδούρη στον Καθηγητή Αλιβίζο (Λοΐζο) Σοφό. Πραγματοποιήθηκε επιτόπια διερεύνηση του θέματος από τις 13 έως τις 17 Νοεμβρίου 2018 με ποιοτική προσέγγιση και πιο συγκεκριμένα ημιδομημένη συνέντευξη. Διενεργήθηκε έρευνα σε συνολικά εννέα δημοτικά σχολεία με κριτήριο: α) την αντιπροσωπευτικότητα των σχολικών μονάδων (μονοθέσια έως εξαθέσια δημοτικά σχολεία), β) την απόσταση από μεγαλύτερες πόλεις (Λευκωσία και Λεμεσό), και γ) την κάλυψη των δύο επαρχιών Λευκωσίας: (Αγία Μαρίνα, Κάμπος, Κοράκου) και Λεμεσού: (Άγιος Αμβρόσιος, Απεσιά, Αψιού, Καλό Χωριό, Πάχνα, Τριμίκλινη). Δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο για την ποσοτική συλλογή δεδομένων, βασισμένο στην ποιοτική διάγνωση των εκπαιδευτικών αναγκών των σχολείων και των απόψεων των εκπαιδευτικών ακολουθώντας το παράδειγμα του ερευνητικού σχεδιασμού μεικτών μεθόδων. Προκειμένου να ληφθούν υπόψη και οι απόψεις των εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας, πραγματοποιήθηκε συνάντηση στις 15 Νοεμβρίου με τους προέδρους των 27 σχολικών εφοριών του Τροόδους. Οι βασικές θέσεις που διατυπώθηκαν συμπεριλήφθηκαν στις προτάσεις της έκθεσης.

Η έκθεση ολοκληρώνεται καταγράφοντας τις τέσσερις κατευθυντήριες προτάσεις που στηρίζονται στη σύμφωνη γνώμη των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών και των προέδρων σχολικών εφοριών: 1. Δημιουργία δικτύου εκπαιδευτικών για επιμόρφωση και διδασκαλία, 2. Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά Μέσα, 3. Δημιουργία ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού για την αξιοποίηση στη διδασκαλία και την μάθηση στο σπίτι και 4. Δημιουργία κοινοτικού πολυχώρου για τη συνεργασία μεταξύ των μελών της τοπικής κοινωνίας και τη λειτουργία κέντρου νεότητας. Διατυπώνεται η πρόταση δημιουργίας Ζώνης Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Ορεινών Σχολείων η οποία συστήνεται να

υλοποιηθεί ως **Δίκτυο Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Ορεινών Σχολείων** το οποίο θα λειτουργεί σύμφωνα με το θεσμό των Πειραματικών σχολείων. Η έκθεση επισυνάπτεται αυτούσια για εύκολη αναφορά και πληροφορίες (Παράρτημα 1). Στη συνέχεια αναλύονται οι Δράσεις, οι οποίες απορρέουν από την έκθεση. Σημειώνεται ότι στις Δράσεις έχουν συμπεριληφθεί τα σχόλια και οι προτάσεις του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας όπως έχουν κατατεθεί γραπτώς στο γραφείο του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων.

Δράση 5.1.1 Μελέτη για την οργάνωση και λειτουργία του Δικτύου "Εκπαιδευτική Προτεραιότητα Ορεινών Σχολείων Ε.Π.Ο.Σ."

Αναφορικά με τον τρόπο οργάνωσης των σχολείων που βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευαίσθητες περιοχές, είτε αυτές είναι γεωγραφικής ιδιομορφίας, είτε εθνικής και κοινωνικοπολιτικής σημασίας, στη διεθνή εκπαιδευτική πραγματικότητα φαίνεται ότι επικρατεί το μοντέλο δημιουργίας Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας. Στην «Εκπαιδευτική Προτεραιότητα» τίθεται ο στόχος της εκπαιδευτικής πολιτικής, όταν μια πολιτεία θελήσει συνειδητά και με συγκεκριμένη πολιτική έκφραση να αντισταθμιστεί ο αντίκτυπος των γεωγραφικών, κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων στη σχολική επιτυχία με την ενίσχυση της παιδαγωγικής και εκπαιδευτικής δράσης στα σχολεία και τους θεσμούς των γεωγραφικών περιοχών που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες κοινωνικές δυσκολίες. Συνήθως οι σχολικές μονάδες, στις περιοχές αυτές, αντιμετωπίζονται ως δομές που έχουν κοινά χαρακτηριστικά οι οποίες δημιουργούν ένα δίκτυο συνεργασίας μεταξύ τους, με στόχο την αλληλοϋποστήριξη πάνω σε επιτυχημένους τρόπους αντιμετώπισης κοινών ή συναφών προβλημάτων.

Αναφορικά με την εκπαίδευση, ως βασικό κοινωνικό σύστημα, προτείνεται να χαρακτηριστεί η ορεινή περιοχή του Τροόδου, ως *Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας*, όπου θα ισχύουν ιδιαίτερες εκπαιδευτικές συνθήκες, παρόμοιες και παραπλήσιες με το θεσμό των **Πειραματικών και Πρότυπων Σχολείων**. Ιδιαίτερες λειτουργίες των σχολείων αυτών είναι:

- i. Η παιδαγωγική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού
- ii. Η ψυχοπαιδαγωγική έρευνα μαθητών
- iii. Η πειραματική εφαρμογή αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, σχολικών βιβλίων, οπτικοακουστικών και άλλων μέσων εκπαιδευτικής τεχνολογίας
- iv. Η πρακτική άσκηση φοιτητών
- v. Η έρευνα στη οργάνωση, διοίκηση, αξιολόγηση και διαχείριση σχέσεων στη σχολική μονάδα
- vi. Η δημιουργία ομίλων (δημιουργικότητα, καινοτομία, αριστεία)
- vii. Η λειτουργία των πειραματικών σχολείων ως επιμορφωτικού κέντρου

Στην περίπτωση της περιοχής Τροόδου προτείνεται να δημιουργηθεί ένα δίκτυο σχολείων με προσδιοριστικό στοιχείο την έννοια της ορεινότητας. Ως ονομασία προτείνεται η εξής: *Δίκτυο Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Ορεινών Σχολείων* (Ε.Π.Ο.Σ.). Το ΥΠΠ από το 2003 έχει εφαρμόσει τα προγράμματα: «Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας» και Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης – ΔΡΑ.ΣΕ» (το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), αποκομίζοντας μεγάλη εμπειρία η οποία θα είναι ευεργετική για την εφαρμογή του προτεινόμενου προγράμματος Δίκτυο Ε.Π.Ο.Σ..

Η λειτουργία του Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ. θα περιέχει χαρακτηριστικά από:

- i. Τον θεσμό των πειραματικών και πρότυπων σχολείων
- ii. Την στοχοθεσία του προγράμματος «ΔΡΑΣΕ» για την άμβλυση των αρνητικών συνεπειών της οικονομικής κρίσης στην εκπαίδευση και στους μαθητές, ως χρήσιμο εργαλείο για να

αντιμετωπιστούν τα οξυμένα προβλήματα και οι προκλήσεις που θα κληθεί να αντιμετωπίσει το εκπαιδευτικό μας σύστημα τα επόμενα χρόνια

- iii. Τον θεσμό της ζώνης προτεραιότητας που εφαρμόζεται στη Γαλλία ως «όχημα», προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της εκπαιδευτικής πολιτικής, όταν μια πολιτεία θελήσει συνειδητά και με συγκεκριμένη πολιτική να αναβαθμιστεί ο αντίκτυπος των γεωγραφικών, κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων στη σχολική επιτυχία με την ενίσχυση της παιδαγωγικής και εκπαιδευτικής δράσης στα σχολεία και τους θεσμούς των γεωγραφικών περιοχών που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσκολίες.

Η διαμόρφωση και εφαρμογή του Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ. αποτελεί Δράση Προτεραιότητας της ΕΣΑΟΚ

Η πρόταση για τη διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου οργάνωσης της εκπαίδευσης προσαρμοσμένου στην ορεινότητα, μέσω της αναγνώρισης του Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ. απαιτεί την διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου για την οργάνωση και τη λειτουργία του. Για το λόγο αυτό προτείνεται να εκπονηθεί **μελέτη για την οργάνωση και λειτουργία των σχολείων**, τα οποία θα ενταχθούν στο Δίκτυο Ε.Π.Ο.Σ. την παρακολούθηση της οποίας πρέπει να αναλάβει μια Διευρυμένη Επιστημονική Επιτροπή.

Σύσταση Συμβουλίου Επιστημονικής Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ.

Σε αυτό θα μπορούν να συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ, εκπρόσωποι του Π.Ι. και του ΥΠΠ και Σχολικοί Σύμβουλοι. Το Επιστημονικό Συμβούλιο θα ασχολείται μόνο με την παιδαγωγική καθοδήγηση και ο ρόλος του θα είναι συμβουλευτικός (η ευθύνη διαχείρισης των Σχολείων παραμένει στο ΥΠΠ και στις Σχολικές Εφορείες). Κάθε οικονομική ή διευθέτηση διατάξεων θα γίνεται βάση του οργανογράμματος του ΥΠΠ.

Το Επιστημονικό Συμβούλιο Παρακολούθησης αρχικά θα αναλάβει την εφαρμογή και παρακολούθηση της πιλοτικής εφαρμογής της πρότασης και ακολούθως ανά τακτά διαστήματα θα αξιολογεί τα αποτελέσματα της και θα αποφασίζεται η σταδιακή επέκτασή της. Θα λειτουργήσει δηλαδή ως Μηχανισμός Παρακολούθησης βάσει συγκεκριμένων δεικτών που θα καθοριστούν στην προτεινόμενη Μελέτη. Επιπλέον θα προταθούν δείκτες ανατροφοδότησης και έγκαιρου σχεδιασμού των επόμενων βημάτων για την σταδιακή επέκταση του θεσμού.

Μελέτη για την οργάνωση και λειτουργία των σχολείων – “Δίκτυο Ε.Π.Ο.Σ.”

Στο πλαίσιο της μελέτης που έχει ετοιμάσει ο κ. Αλιβίζος Σοφός, και της παραπάνω πρότασης για αναγνώριση των Ορεινών Σχολείων Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, συστήνεται η εκπόνηση της Μελέτης. Η χάραξη σαφούς και εφαρμόσιμης κοινής πολιτικής, με χρονοδιαγράμματα, συγκεκριμένες δράσεις, εμπλεκόμενους (και πεδίο ευθύνης κάθε εμπλεκόμενου) και κοστολόγηση, θα συμβάλει καταλυτικά στην ενιαία διαχείριση του Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ. Για την εκπόνηση της μελέτης θα πρέπει να διενεργηθεί διευρυμένη διαβούλευση με όλους ανεξαιρέτως τους εμπλεκόμενους φορείς – Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Σχολικές Εφορείες, Σύνδεσμοι Γονέων, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Κοινωνικοί Φορείς, Εκπαιδευτικοί και οι Οργανώσεις που τους εκπροσωπούν, δίκτυα φορέων στήριξης κ.α. Με την ολοκλήρωσή της, η μελέτη θα κατατεθεί για έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο και ακολούθως θα τεθεί σε πιλοτική εφαρμογή. Η εφαρμογή της μελέτης συστήνεται να τεθεί για συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο 2021-27. Η μελέτη για την οργάνωση και λειτουργία των σχολείων – “Δίκτυο Ε.Π.Ο.Σ.” θα περιλαμβάνει:

1. **τον καθορισμό των σχολείων που θα ενταχθούν στο “Δίκτυο Ε.Π.Ο.Σ.”**, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των ορεινών κοινοτήτων (με εξαιρέσεις στις περιφερειακές κοινότητες Λεμεσού και αυτές που εξυπηρετούνται από τα σχολεία της πεδινής ζώνης Λευκωσίας). Επιπλέον, η ΔΓΜΕ προτείνει τη

δημιουργία υπο-ζωνών (δίκτυα), με κριτήρια ενδεχομένως, την γεωγραφική εγγύτητα, για λόγους λειτουργικότητας, μειωμένου κόστους και αυξημένης αποτελεσματικότητας. Η ζώνη και οι υπό-ζώνες, θα κατοχυρωθούν θεσμικά από το Υπουργικό Συμβούλιο με την τελική έγκριση της Μελέτης.

2. τις βασικές λειτουργίες των σχολείων “Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ.” (Παιδαγωγικό πλαίσιο λειτουργίας και πλαίσιο στήριξης από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και άλλες δομές εκπαίδευσης). Οι ιδιαίτερες λειτουργίες των σχολείων αυτών που θα πρέπει να μελετηθούν και να σχεδιαστούν είναι:

- Η λειτουργία των σχολείων αυτών ως ενιαία Ολοήμερα, για την κάλυψη των σχολικών εργασιών και την παροχή μορφωτικών αγαθών
- Η οργάνωση δομών και εξοπλισμού των σχολείων ως πρότυπα
- Η παιδαγωγική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού
- Η πειραματική εφαρμογή αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, σχολικών βιβλίων, οπτικοακουστικών και άλλων μέσων εκπαιδευτικής τεχνολογίας
- Η δημιουργία ομίλων (δημιουργικότητα, καινοτομία, αριστεία)
- Η υλοποίηση παρεμβάσεων στην ειδική αγωγή και τη στήριξη μαθητών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες
- Η υλοποίηση παρεμβάσεων για μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο
- Η ψυχοπαιδαγωγική έρευνα των μαθητών
- Η έρευνα στη οργάνωση, διοίκηση, αξιολόγηση και διαχείριση σχέσεων στη σχολική μονάδα
- Η λειτουργία των σχολείων ως επιμορφωτικά κέντρα για άλλα σχολεία της Κύπρου, αλλά και για την τοπική κοινωνία

Σύμφωνα με τις απόψεις της ΔΜΓΕ του ΥΠΠ, οι οποίες ταυτίζονται με αυτές των μελετητών, το παιδαγωγικό πλαίσιο λειτουργίας, θα πρέπει να συνάδει με το υφιστάμενο του ΥΠΠ, για σκοπούς αναγνωρισιμότητας. Ωστόσο θα πρέπει απαραίτητως να εμπλουτίζεται τόσο στον πρωινό όσο και στον απογευματινό/ βραδινό χρόνο με πιστοποιημένα προγράμματα, τα οποία θα καταρτίζονται βάσει των ιδιαιτεροτήτων και ιδιομορφιών της κάθε υπο-ζώνης ή δικτύων σχολικών μονάδων, κοινοτήτων κ.α. Για την υλοποίηση εξειδικευμένων προγραμμάτων, τα οποία δεν μπορούν να εφαρμόσουν εκπαιδευτικοί από τους καταλόγους διοριστέων/ διορισίμων εκπαιδευτικών, συστήνεται να γίνεται αγορά υπηρεσιών ανθρώπινου δυναμικού ή/ και απόσπαση λειτουργιών από άλλα Υπουργεία/ υπηρεσίες, με εξειδικευμένες γνώσεις ανά ζητούμενο αντικείμενο για πραγμάτωση εξειδικευμένων προγραμμάτων, όπως θα υποδειχθούν από την Μελέτη.

3. το πλαίσιο για την οργάνωση των σχολείων “Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ.” - καθορισμός πλαισίου για τον διορισμό εκπαιδευτικών εντός του Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ.

Το ζήτημα του διορισμού εκπαιδευτικού προσωπικού προσεγγίζεται σήμερα, από νέες ανάγκες και σε μια νέα βάση: η εκπαίδευση πρέπει να συμμετέχει εμμέσως αλλά πιο εστιασμένα στην προσπάθεια πρόσληψης του Τρόδου από τους νέους, ως ένας τόπος λειτουργικός, δημιουργικός με αξίες επίκαιρες και πόρους. Από τη μικρή ηλικία, οι νέοι πρέπει να προσεγγίσουν και να κρίνουν τη ζωή στο σημερινό Τρόδο μέσω όχι της σύγκρισης με τη ζωή στην πόλη στη βάση μιας αντίθεσης παραδοσιακότητας - νεωτερισμού, αλλά της κατανόησης ότι αποτελεί ένα διαφορετικό τρόπο ζωής με τα υπέρ και τα κατά. Θα πρέπει να κατανοήσουν τη σημασία της ανθρώπινης παρουσίας και δραστηριότητας για τη διαχείριση της φύσης και των πόρων της. Αυτό σημαίνει ότι μια ορεινή περιοχή όπως το Τρόδος έχει ανάγκη ειδικού εκπαιδευτικού δυναμικού ικανού να φέρει σε πέρας μια τέτοια αποστολή.

Για τον λόγο αυτό προτείνεται να επιλεγεί ως απάντηση στις ιδιαιτερότητες και στις ανάγκες του

Τροόδους όπως αυτές περιεγράφηκαν πιο πάνω, το σενάριο της διαμόρφωσης ενός ειδικού προφίλ εκπαιδευτικού. Τίθεται επομένως, το ζήτημα στο **πλαίσιο του νέου συστήματος διορισμών** και της κυπριακής πραγματικότητας, η ανάγκη της εκ των υστέρων εκπαίδευσης στο πλαίσιο του Προγράμματος Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης για την απόκτηση της ικανότητας από τους Εκπαιδευτικούς να φέρουν σε πέρας μια ιδιαίτερη εκπαιδευτική αποστολή για την ορεινή περιοχή του Τρόδους. Το νέο σύστημα διορισμού θα πρέπει να συνδυάζει κριτήρια και κίνητρα για τις ορεινές και ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιοχές και να συνοδεύεται από την απόκτηση ιδιαίτερων προσόντων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών κρίνεται σκόπιμο να υπάρχουν κίνητρα στους εκπαιδευτικούς και ειδικές ρυθμίσεις στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων αναφορικά με τα ακόλουθα:

- Τρόπο πρόσληψης εκπαιδευτικών (αυξημένα προσόντα, εντοπιότητα, προϋπηρεσία)
- Επιπλέον μοριοδότηση των εκπαιδευτικών
- Παροχή επιμισθίου
- Μείωση ωραρίου εργασίας έως 2 ώρες για την εκπαιδευτική προετοιμασία, ανάπτυξη υλικού κ.α.
- Συμβουλευτική στήριξη από εξειδικευμένους παιδαγωγούς συμβούλους (μέντορες)
- Παροχή εκπαιδευτικής άδειας ανά 5 έτη, ένα δίμηνο συνδεδεμένο με επιμόρφωση (ή δημιουργία θερινών «σχολείων» στο Τρόδος για 7 ημέρες ανά έτος)
- Ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση του δικτύου των σχολείων μέσω τηλεδιασκέψεων
- Διάρκεια παραμονής στην ίδια σχολική μονάδα τουλάχιστο 5 έτη

Στο πλαίσιο της μελέτης εφαρμογής του δικτύου Ε.Π.Ο.Σ. και επειδή θα εξετάζονται θέματα τοποθετήσεων/ μετακινήσεων, κινήτρων, νέας περιφέρειας κ.τ.λ. θα γίνει εκτεταμένη διαβούλευση με τους εκπαιδευτικούς και τις οργανώσεις τους.

4. Πιλοτική εφαρμογή – Μηχανισμός Παρακολούθησης

Σε πιλοτική φάση θα προσδιοριστούν 3 σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ένα μονοθέσιο, ένα τριθέσιο και 1 εξαθέσιο) και 1 δευτεροβάθμιας (Γυμνάσιο και Λύκειο) εκπαίδευσης στα οποία θα εφαρμοστεί το πρόγραμμα. Τα σχολεία της ζώνης εφαρμογής θα χαρακτηριστούν ως Πειραματικά, με στόχο να αποτελούν κέντρα όπου αναπτύσσεται η εκπαιδευτική έρευνα και καινοτομία σε άμεση σύνδεση με την εκπαιδευτική πολιτική της Κύπρου για την Ορεινότητα. Πρόκειται δηλαδή για ένα μοντέλο που συνδέεται με δομές εκπαιδευτικής πολιτικής της πολιτείας και συνοδεύεται επιστημονικά σε συνεργασία με καθηγητές της Παιδαγωγικής.

Η εφαρμογή θα έχει διάρκεια τρία χρόνια κατά την διάρκεια των οποίων θα βρίσκεται υπό συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση βάσει συγκεκριμένων δεικτών, από την Επιστημονική Επιτροπή Παρακολούθησης η οποία και προτείνεται να συσταθεί. Επιπλέον θα προταθούν δείκτες ανατροφοδότησης και έγκαιρου σχεδιασμού των επόμενων βημάτων για την σταδιακή επέκταση.

Δράση 5.1.2 Προσαρμογή του υπό διαμόρφωση νομοσχεδίου για τις Σχολικές Εφορείες στις ιδιαιτερότητες των απαιτήσεων των Ορεινών Σχολείων

Τόσο η παραπάνω πρόταση για υιοθέτηση και εφαρμογή του Δικτύου «Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Ορεινών Σχολείων – Ε.Π.Ο.Σ.» όσο και η λειτουργία των σχολείων της περιοχής, πρέπει να υποστηριχθούν από τις νέες Σχολικές Εφορείες που θα προκύψουν, σύμφωνα με το υπό-διαμόρφωση νομοσχέδιο. Στη περιοχή του Τρόδους σήμερα λειτουργούν 27 Σχολικές Εφορείες, οι οποίες αντιστοιχούν στις Κοινότητες

που διαθέτουν τουλάχιστον μία δημόσια σχολική μονάδα. Η ανάγκη εκσυγχρονισμού του θεσμικού πλαισίου έχει κριθεί αναγκαία από καιρό, λόγω των διαχρονικών προβλημάτων και αδυναμιών που παρουσιάζει ο εν ισχύ νόμος. Για το λόγο αυτό είναι σε εξέλιξη η διαδικασία θεσμοθέτησης ενός νέου νόμου, ο οποίος θα διέπει τη λειτουργία των Σχολικών Εφορειών. Βασική κατεύθυνση του νέου νόμου είναι η μείωση του αριθμού των Σχολικών Εφοριών Παγκύπρια, έτσι ώστε να βελτιωθεί η λειτουργία τους, η διοικητική αποτελεσματικότητα και η εξασφάλιση οικονομιών κλίμακας.

Με βάση τη διάγνωση που προηγήθηκε και τις κατευθύνσεις της ολοκληρωμένης παρέμβασης για την Εκπαίδευση, η γεωγραφική κατανομή των περιφερειών των νέων σχολικών εφοριών θα πρέπει να βασίζεται στα παρακάτω κριτήρια:

- Α)** αντιμετώπιση της ορεινής περιοχής του Τροόδους ως ενιαία ζώνη αγνοώντας τα διοικητικά όρια των επαρχιών.
- Β)** διαμόρφωση σχολικών εφοριών που να περιλαμβάνουν το σύνολο των εκπαιδευτικών βαθμίδων (προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια)
- Γ)** ταύτιση των σχολικών εφοριών της περιοχής με τα όρια της Ορεινής Περιοχής του Τροόδους και τα όρια του Δικτύου Ε.Π.Ο.Σ. (ίσως με μικρές εξαιρέσεις στις περιαστικές κοινότητες Λεμεσού: Παραμύθα, Σπιτάλι, Αψιού, καθώς και τις ζώνες που εξυπηρετούνται από τα σχολεία της πεδινής ζώνης Λευκωσίας: Ορεινή Μόρφου και χωριά της Πιτσιλιάς Λευκωσίας).

Με βάση τα πιο πάνω κριτήρια και την διάγνωση της περιοχής, αναδεικνύονται ουσιαστικά τρεις διακριτές περιφέρειες στις οποίες εντάσσονται:

- Τα εκπαιδευτήρια της Σολέας και Μαραθάσας Λευκωσίας (6 προδημοτικής, 4 Δημοτικά Σχολεία, 2 Μέσης Γενικής) με ενδεχόμενη ένταξη και Κοινοτήτων της Ορεινής Μόρφου (3 προδημοτικής, 3 Δημοτικά Σχολεία)
- Τα εκπαιδευτήρια των Ορεινών Θερέτρων και συμπλέγματος Κρασοχωριών – Αμπελοχωριών (3 προδημοτικής, 4 Δημοτικά Σχολεία, 2 Μέσης Γενικής)
- Τα εκπαιδευτήρια της Πιτσιλιάς Λεμεσού, Κούρρη-Ξυλούρικου και Κοινότητας Καλού Χωριού (5 προδημοτικής, 6 Δημοτικά Σχολεία, 2 Μέσης Γενικής και 1 Μέσης Τεχνικής) με ενδεχόμενο ένταξης τα σχολεία της Πιτσιλιάς Λευκωσίας (2 προδημοτικής, 2 Δημοτικά Σχολεία).

Η εισήγηση για τη διαμόρφωση των νέων σχολικών περιφερειών καταλήγει στα παρακάτω σενάρια:

1. Σύσταση μιας Σχολικής Εφορείας για το σύνολο των Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους.
2. Σύσταση μιας Σχολικής Εφορείας για το σύνολο των Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους με δημιουργία υπό-περιφερειών με κέντρο τις Κοινότητες που διαθέτουν σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (3 υπό-περιφέρειες, Ομόδους, Αγρού, Ευρύχου)
3. Σύσταση τριών Σχολικών Εφοριών με βάση τις ζώνες εξυπηρέτησης των 3 σχολείων μέσης εκπαίδευσης της περιοχής.

Δράση 5.1.3 Ψηφιακό Σχολείο στο Τρόδος

Η **σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά Μέσα** (Τηλεκπαίδευση) έχει αποδείξει, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε εφαρμοσμένο επίπεδο, πως μπορεί να βοηθήσει στην άμβλυση χώρο-χρονικών, γεωγραφικών, κοινωνικών και οικονομικών δυσκολιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, ειδικά στο σύγχρονο κόσμο ο οποίος χαρακτηρίζεται από την υψηλή διείσδυση του Διαδικτύου και την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων σε μεγάλο τμήμα του πληθυσμού. Το συνεχώς μειούμενο κόστος χρήσης της τεχνολογίας βοηθά την υλοποίηση όλων αυτών. Όπως προαναφέρθηκε

στην εισαγωγή του Υπομέτρου έχει πραγματοποιηθεί “Έκθεση σχετικά με τη εφαρμογή πρακτικών Τηλεκπαίδευσης”, η οποία επισυνάπτεται για εύκολη αναφορά στο Παράρτημα 1. Η τεκμηρίωση των παρακάτω ενεργειών (i, ii, iii) περιγράφεται αναλυτικά στην Έκθεση του Παραρτήματος και στο Παράρτημα 2.

i. Επιμορφωτικό δίκτυο εκπαιδευτικών

Η δημιουργία επιπλέον εκπαιδευτικών σεμιναρίων για την εφαρμογή της τηλεκπαίδευσης στις σχολικές μονάδες από επίσημους, αναγνωρισμένου κύρους φορείς, όπως τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, σε σύγχρονες εκπαιδευτικές και επιστημονικές βάσεις για ένα πιο αποτελεσματικό εκπαιδευτικό σύστημα, αποτελεί μία ουσιαστική πρόταση. **Ως εκ τούτου προτείνεται η δημιουργία δικτύου σχολείων με στόχο την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τις ανάγκες τους.** Τα ορεινά σχολεία του Τροόδους μπορούν να δημιουργήσουν ένα δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ τους με στόχο την αντιμετώπιση κοινών ζητημάτων που προκύπτουν από την εκπαιδευτική πραγματικότητα στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Μπορούν να πραγματοποιηθούν δράσεις εξ αποστάσεως ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε ολιγοθέσια σχολεία απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών, ώστε να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες που επιβάλλουν οι ιδιαίτερες συνθήκες απασχόλησής τους για ανάπτυξη των επαγγελματικών τους δεξιοτήτων. Η πρόταση αναφέρεται στη δυνατότητα:

- i. εξ αποστάσεως συμμετοχής σε επιμορφωτικό πρόγραμμα που δημιουργείται από εξωτερικό, ιδιωτικό φορέα, με στόχο την κάλυψη συγκεκριμένων επιμορφωτικών αναγκών και της εξατομικευμένης στήριξής τους (σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να δημιουργηθούν σύντομα και εστιασμένα επιμορφωτικά προγράμματα, συγχρονικής και ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης),
- ii. εξ αποστάσεως συμμετοχής σε προγράμματα επιμόρφωσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού που πραγματοποιούνται σε εξωσχολικό χρόνο, π.χ. από επιμορφωτές του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, χωρίς να χρειάζεται να μετακινούνται οι εκπαιδευτικοί από το σπίτι τους (με τηλεδιάσκεψη),
- iii. εξ αποστάσεως συμμετοχής σε δράσεις επιμόρφωσης που οργανώνονται ενδοσχολικά και αυτόνομα, ενώ παράλληλα μπορούν να το παρακολουθούν και εκπαιδευτικοί άλλων ορεινών σχολείων, που δεν έχουν τη δυνατότητα μετακίνησης. Σε αυτήν την περίπτωση, αφού προσδιοριστούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες, μπορεί να γίνει κατανομή θεμάτων ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς. Στη συνέχεια αφού γίνει επεξεργασία των θεμάτων, μπορούν να πραγματοποιηθούν εναλλάξ τηλεδιασκέψεις μεταξύ των σχολείων για την πραγματοποίηση τηλεδιδασκαλιών στους μαθητές. (Η πρόταση αυτή προϋποθέτει ότι τουλάχιστον μια αίθουσα του σχολείου, π.χ. το εργαστήριο υπολογιστών θα πρέπει να έχει καλή γραμμή δικτύου τουλάχιστον 50 mb (VDSL), υπολογιστή με γρήγορο επεξεργαστή, βιντεοκάμερα και προβολέα.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) μπορεί να προσφέρει επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε θέματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (και για μαθητές και για ενήλικες), καθώς επίσης γενικότερα για αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών για τη μάθηση. Μπορεί επίσης να βοηθήσει στον μαθησιακό σχεδιασμό και την διαδικασία ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού. Η ΔΔΕ επισημαίνει ότι θα χρειαστεί επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα τέτοιων τεχνολογιών, καθώς και διαβούλευση με τους επηρεαζόμενους φορείς (π.χ. Συνδέσμους Γονέων, ΠΟΕΔ κτλ.), κάτι το οποίο βρίσκει απόλυτα σύμφωνους τους μελετητές και αυτό ακριβώς ήταν το αντικείμενο της έκθεσης που έχει ετοιμαστεί (ερωτηματολόγια στους εκπαιδευτικούς, διαβούλευση δια ζώσης σε σχολεία της περιοχής, με κοινοτάρχες, γονείς και άλλους ενδιαφερομένους).

Η επιμόρφωση αυτή μπορεί να προσφερθεί τόσο δια ζώσης όσο και εξ αποστάσεως. Η επιμόρφωση μπορεί να γίνει αξιοποιώντας το διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης του ΠΙ (elearn.pi.ac.cy) και τα

εργαλεία τηλεδιάσκεψης που διαθέτει το ΠΙ, αλλά και το αποθετήριο για εκπαιδευτικό υλικό photodentro.pi.ac.cy.

Η ΔΔΕ συμφωνεί με τη δημιουργία του επιμορφωτικού δικτύου των εκπαιδευτικών που θα εργάζονται στις ορεινές κοινότητες του Τρόδου, το οποίο μπορεί να υποστηρίζεται από ψηφιακά εργαλεία. Επιπλέον θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει περιορισμός στο ποιοι εκπαιδευτικοί ή ποια σχολεία θα ενταχθούν στο πρόγραμμα της τηλεεκπαίδευσης, γεγονός το οποίο οι μελετητές της ΕΣΑΟΚ συστήνουν να μελετηθεί αρμοδίως. Εν τούτοις επισημαίνεται ότι θα μπορούσε να εφαρμοστεί πιλοτικά στις ορεινές κοινότητες και αφού αξιολογηθεί η εφαρμογή του, να αποφασιστεί η σταδιακή επέκτασή του.

Τέλος, σημειώνεται ότι διενεργείται ήδη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, επιμορφωτικό πρόγραμμα για καθηγητές Εσπερινών Σχολών Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, για εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το πρόγραμμα αυτό θα μπορούσε να προσαρμοστεί για τις ανάγκες της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τρόδου.

Μετά την έγκριση της ΕΣΑΟΚ από το Υπουργικό Συμβούλιο συστήνεται η ετοιμασία Σχεδίου Δράσης υπό την παρακολούθηση της Επιστημονικής Επιτροπής – πρόγραμμα Δίκτυο Ε.Π.Ο.Σ.. Ειδικός εμπειρογνώμονας αξιοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και τα εργαλεία που διαθέτει θα μπορούσε να διαμορφώσει, ως εξωτερικός φορέας εστιασμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης. Το κόστος θα διαμορφωθεί στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης. Η πρόταση αυτή προϋποθέτει ότι τουλάχιστον μια αίθουσα του σχολείου, π.χ. το εργαστήριο υπολογιστών θα πρέπει να έχει καλή γραμμή δικτύου τουλάχιστον 50 mb (VDSL), υπολογιστή με γρήγορο επεξεργαστή, βιντεοκάμερα και προβολέα. Τα περισσότερα σχολεία του Τρόδου διαθέτουν εργαστήριο υπολογιστών, αλλά θα χρειαστεί συμπλήρωση του υφιστάμενου εξοπλισμού. **Το κόστος εξοπλισμού σε 1 δημοτικό ή 1 γυμνάσιο/λύκειο εκτιμάται σε 1000¹ Ευρώ περίπου.** Η δικτύωση θα πραγματοποιηθεί σε πιλοτική βάση στα σχολεία που θα δημιουργήσουν το πιλοτικό Δίκτυο ΕΠΟΣ όπως προαναφέρθηκε.

ii. Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά μέσα

Η δυνατότητα παροχής συγχρονικής εξ αποστάσεως φροντιστηριακής στήριξης μαθητών, μέσω ηλεκτρονικού συστήματος τηλεδιάσκεψης σε μικρές ομάδες μαθητών, με στόχο την ενίσχυση των μαθητών και τον περιορισμό των μαθησιακών κενών αποτελεί συνήθης πρακτική που διατυπώνεται ως πρόταση τόσο από τους εκπαιδευτικούς των σχολείων, όσο και από τους κοινοτάρχες του Τρόδου.

Οι δύο πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις συγχρονικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι:

- i. Η ψηφιακή Τάξη, στο πλαίσιο της οποίας ο εκπαιδευτικός αλληλοεπιδρά μέσω ενός ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης μάθησης, όπως το Moodle, με μικρή ομάδα μαθητών ίδιας τάξης.
- ii. Ψηφιακή τηλεδιάλεξη μεταξύ μικρής ομάδας μαθητών, με στόχο την επεξήγηση του μαθησιακού περιεχομένου και την στήριξή τους κατά την επίλυση των σχολικών εργασιών.

Κοινό χαρακτηριστικό και στις δύο περιπτώσεις είναι ότι η ηλεκτρονική εκπαίδευση είναι σύγχρονη, και αναφέρεται επίσης ως «πραγματικού χρόνου». Στη σύγχρονη ηλεκτρονική εκπαίδευση, ο εκπαιδευτικός

¹ Το ίδιο κόστος προβλέπεται περίπου για την πρόταση που αναφέρεται στη δημιουργία δικτύου ορεινών σχολείων με στόχο την πραγματοποίηση εναλλάξ διδασκαλιών με τη συμμετοχή μαθητών από περισσότερα σχολεία, για την απομείωση του αισθήματος της απομόνωσης των μαθητών, όπου μπορεί να πραγματοποιούνται επίσης κοινές εργασίες μεταξύ των μαθητών σε ένα θεματικό πεδίο, καθώς επίσης και μαθησιακοί διαγωνισμοί. Επιπλέον κόστος προκύπτει, σε περίπτωση που αγοραστούν στους μαθητές των σχολείων προσωπικά tablet ή φορητοί υπολογιστές.

και οι μαθητές δεν συναντώνται ως φυσική παρουσία, ωστόσο, συναντώνται πάντα εικονικά κατά τη διάρκεια της παράδοσης του περιεχομένου. Χρησιμοποιείται εκτεταμένα η διαδικτυακή σύνδεση και συνεπώς η ηλεκτρονική εξ αποστάσεως επικοινωνία είναι βασική. Στο περιβάλλον ηλεκτρονικής εκπαίδευσης αξιοποιούνται όλα τα δυνατά εργαλεία της συγχρονικής (τηλεδιάσκεψη, chat) και ασύγχρονης (ηλεκτρονικά ψηφιακά βίντεο, ηλεκτρονικά αρχεία, διαδικτυακές συνδέσεις κ.α.) επικοινωνίας. Η διδασκαλία διεξάγεται είτε σε φροντιστηριακές ομάδες (γκρουπ) έως πέντε ατόμων, είτε ατομικά (ιδιαίτερα).

Κάθε μαθητής θα πρέπει να διαθέτει υπολογιστή με web camera και μικρόφωνο, σύνδεση στο διαδίκτυο, ενώ για να μετατραπούν σε αρχείο εικόνας οι ασκήσεις, που επιλύουν οι μαθητές, χρειάζεται είτε ένα scanner, είτε μια φωτογραφική μηχανή, είτε ένα κινητό με φωτογραφική μηχανή. Η συμμετοχή των γονέων είναι σημαντική, προφανώς για να συντονίσουν οργανωτικά τους μαθητές κατά τη συμμετοχή τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Το εκτιμώμενο κόστος: Σημείο αναφοράς αποτελεί η παραδοχή ότι ένα 20% των μαθητών έχει μαθησιακά κενά και χρήζει πρόσθετης διδακτικής στήριξης. Για 1 ομάδα μαθητών έως 5 παιδιών ισχύει: 1 διδακτική περίοδος X 5 ώρες την εβδομάδα X 4 εβδομάδες X 8 μήνες= 160 ώρες 160X 15 Ευρώ την ώρα= 2.400 ευρώ το χρόνο.

Αυτό σημαίνει ότι σε ένα υποτιθέμενο σύνολο μαθητών έστω 1000 θα πρέπει να προσφερθεί στήριξη σε περίπου 200 μαθητές(το 20%). Άρα αν 200 μαθητές χωριστούν σε ομάδες 5 ατόμων θα έχουμε 40 ομάδες, που σημαίνει 40 X 2.400€ = 96.000 ετησίως.

Σε πρώτη πιλοτική φάση εφαρμογής προτείνεται να δημιουργηθούν λίγες ομάδες μαθητών (τέσσερις έως πέντε μαθητές σε κάθε ομάδα). Για την επιλογή των μαθητών προτείνεται να ληφθούν υπόψη:

- η απόσταση του σχολείου σε σχέση με σχολεία άλλων κοινοτήτων που είναι πιο κοντά σε μεγαλύτερες πόλεις. Σε αυτήν την περίπτωση προτάσσονται ολιγοθέσια σχολεία (μονοθέσια, διθέσια και τριθέσια) που βρίσκονται μακριά και είναι σχετικά απομονωμένα, π.χ. το μονοθέσιο του Κάμπου.
- οι μαθησιακές ανάγκες των μαθητών. Θα πρέπει να έχουν προτεραιότητα μαθητές που παρουσιάζουν μεγαλύτερα μαθησιακά κενά, όχι όμως λόγω μαθησιακών δυσκολιών, αλλά περισσότερο λόγω του ότι οι γονείς αδυνατούν να τους βοηθήσουν στο σπίτι για διάφορους λόγους.

Επιπλέον κόστος πρέπει να προβλεφθεί για τα ακόλουθα:

1. την τεχνολογική στήριξη και διαμόρφωση του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος
2. τον εξοπλισμό των μαθητών με φορητούς υπολογιστές
3. την παροχή διαδικτυακής γραμμής

Σε πιλοτική φάση προτείνεται να δημιουργηθούν 6 τμήματα των 4-5 μαθητών (6 X 2.400€ = 14.400€). Το κάθε τμήμα θα αποτελείται από μια τάξη. Οι μαθητές προτείνεται να είναι από τα εξής σχολεία: Κάμπου, Κοράκου και Αγίας Μαρίνας. Πχ. Το πρώτο τμήμα της Στ' τάξης θα έχει 2 μαθητές της ΣΤ' από το σχολείο του Κοράκου, 2 μαθητές της ΣΤ' από το σχολείο της Αγίας Μαρίνας και 1 μαθητή της ΣΤ' από το σχολείο του Κάμπου. Ομοίως θα σχηματιστούν και τα άλλα τμήματα. Τη διδασκαλία μπορεί να αναλάβουν δύο εκπαιδευτικοί με ωρομίσθια αμοιβή.

Ο ακριβής τρόπος υλοποίησης της ενισχυτικής διδασκαλίας θα οριστεί σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς και με επικοινωνία με το Επιστημονικό Συμβούλιο. Ενδεικτικά παρουσιάζονται οι ακόλουθες δυνατότητες:

1. εντός της πρωινής ζώνης διδασκαλίας, ως πρόσθετη διδακτική στήριξη σε ομάδες και δίκτυα μαθητών
2. εντός της ζώνης του ολοήμερου σχολείου
3. μετά το πέρας του ολοήμερου σχολείου σε τάξεις του σχολείου
4. μετά το πέρας του σχολείου στο περιβάλλον κατοικίας του μαθητή

Είναι σκόπιμο να εφαρμοστεί η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηριζόμενη από τα νέα ψηφιακά μέσα μέσω τηλεδιάσκεψης από τον Ιανουάριο έως το τέλος του σχολικού έτους για να αναλυθούν παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή της και να επανεξεταστούν τα στοιχεία εφαρμογής της. Στην επιστημονική παρακολούθηση μπορεί να συμβάλλει εξειδικευμένος εμπειρογνώμονας.

iii. Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού

Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί προτείνουν για την ένταξη της τηλεκπαίδευσης στις σχολικές μονάδες (κατά σειρά) ότι πρέπει:

1. Να δημιουργηθεί ψηφιακό υλικό, ως εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία στην τάξη,
2. Να υπάρχει υποστηρικτική διδασκαλία με ειδικό παιδαγωγό μέσω διαδικτύου για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες,
3. Να δημιουργηθούν βίντεο με επεξήγηση δύσκολων ασκήσεων του βιβλίου,
4. Να καλυφτούν επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών των σχολείων σε ορεινές σχολικές μονάδες,
5. Να υπάρχει αλληλοεπικοινωνία μαθητών μεταξύ σχολικών μονάδων της περιοχής,
6. Να παρέχεται συμπληρωματική εκπαίδευση για τη στήριξη μαθητών με ασύγχρονη ανατροφοδότηση,
7. Να δημιουργηθούν αυτόνομα μαθήματα που μπορεί να μελετήσει ο μαθητής μόνος του,
8. Να παρέχεται συμπληρωματική εκπαίδευση για τη στήριξη μαθητών μέσω συγχρονικής τηλεδιδασκαλίας σε μικρές ομάδες,
9. Να δημιουργηθεί ένας πολυλειτουργικός χώρος, ως σημείο συνάντησης μαθητών και πολιτών για την ενεργή χρήση ψηφιακών Μέσων και παραγωγή περιεχομένων, π.χ. ψηφιακό ραδιόφωνο κ.α., στη δικτύωση ορεινών σχολείων με στόχο την πραγματοποίηση κοινών μαθημάτων εναλλάξ.

Προτείνεται ακόμα (όπως ειπώθηκε και παραπάνω) εφοδιασμός των σχολείων με πιο κατάλληλο τεχνολογικό και οπτικοακουστικό υλικό, που να ευνοεί την ορθή αξιοποίηση της τηλεκπαίδευσης και να συμβάλλει στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών στην διεξαγωγή του εκάστοτε διδακτικού αντικειμένου. Καταληκτικά προτείνεται να δημιουργηθεί μια πρότυπη κεντρική σχολική μονάδα με εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, που θα συντονίζει την οργάνωση της τηλεκπαίδευσης και θα παράγει εκπαιδευτικό ψηφιακό υλικό για εμπλουτισμό όλων των μαθημάτων, όλων των τάξεων προς διάθεση των εκπαιδευτικών. Ο μαθητικός πληθυσμός που ανήκει στην ομάδα με μαθησιακές δυσκολίες κυμαίνεται σε ποσοστό ανάλογο με αυτό που προκύπτει στις διεθνείς έρευνες. Η υποστήριξή του είναι επιβεβλημένη και ένας τρόπος όπως διαφάνηκε από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών είναι με ενισχυτική διδασκαλία μέσω τηλεκπαίδευσης (όπως αναλύθηκε παραπάνω).

Δημιουργία ηλεκτρονικού διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού διαβαθμισμένο ανάλογα με τις δυνατότητες των μαθητών που θα το αξιοποιεί ο κάθε μαθητής στο πλαίσιο του μαθήματος, π.χ. σε σιωπηρές εργασίες ή κατά την επεξεργασία και τη εμπέδωση του μαθήματος. Στο πλαίσιο της πρότασης αυτής προβλέπεται η σχεδίαση, παραγωγή και διάθεση ψηφιακού πολυμεσικού εκπαιδευτικού υλικού

για τις εκπαιδευτικές ανάγκες ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων ορεινών σχολικών μονάδων στο Τρόδος στη βάση της ασύγχρονης και συγχρονικής σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Επισημαίνεται ότι ήδη το ΥΠΠ επεξεργάζεται διάφορες σκέψεις ετοιμασίας υλικού, για εξ αποστάσεως επιμόρφωση, για τα θέματα του Αναλυτικού Προγράμματος. Επίσης αναφέρεται ότι θα μπορούσε να αξιοποιηθεί το ειδικό Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών των σχολείων και την κάλυψη των αναγκών τους, μέσω της σχετικής πλατφόρμας που έχει αναπτυχθεί. Τέλος, το ΠΙ δηλώνει την ετοιμότητά του να συνεισφέρει στον σχεδιασμό μοντέλου εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για μαθητές αλλά και για τους κατοίκους της περιοχής.

Μετά από τη διερεύνηση συγκεκριμένων μαθησιακών αναγκών των μαθητών, θα δημιουργηθούν εκπαιδευτικά πακέτα σε γνωστικά αντικείμενα των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου, τα οποία θα αξιοποιηθούν με τρεις εναλλακτικούς ή/και συνδυαστικούς τρόπους οι οποίοι θα καλύψουν δομικά κενά της εκπαιδευτικής διαδικασίας των ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων σχολείων:

- i. ως μαθησιακό υλικό για την αυτόνομη και αυτορρυθμιζόμενη μάθηση των μαθητών που θα προάγει τη δημιουργική σκέψη και την αφαιρετική ικανότητα, βασικές δεξιότητες που πρέπει να καλλιεργηθούν λόγω των συνθηκών στα ολιγοθέσια σχολεία,
- ii. ως εκπαιδευτικό υλικό που μπορούν να αξιοποιήσουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί κατά τη δια ζώσης διδασκαλία στην τάξη,
- iii. ως εκπαιδευτικό υλικό που μπορούν να χρησιμοποιήσουν εθελοντές της κοινότητας σε κοιντικό πολυχώρο ή ενδεχομένως οι γονείς για τη στήριξη των παιδιών τους.

Πρόταση:

Πολύ ενδιαφέροντα παραδείγματα εκπαιδευτικού υλικού αποτελούν οι δύο πρώτες προσεγγίσεις, οι οποίες προτείνεται να ακολουθηθούν. Η πρώτη συνάδει με τη λογική της αυτόνομης και αυτορρυθμιζόμενης μάθησης, π.χ. στο πλαίσιο της σιωπηρής εργασίας των μαθητών στα συμπλέγματα τάξεων. Η δεύτερη ταιριάζει ιδιαίτερα για τη στήριξη μαθητών που προετοιμάζονται για τις πανελλαδικές εξετάσεις και βρίσκονται σε απομακρυσμένα σχολεία ορεινών ή νησιωτικών περιοχών και δεν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν δια ζώσης σε πρόσθετη/συμπληρωματική διδακτική στήριξη.

Χαρακτηριστικά του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για το δημοτικό σχολείο:

Δεδομένου ότι το εκπαιδευτικό υλικό απευθύνεται σε παιδιά Δημοτικού, σε «ψηφιακά γηγενείς» δηλαδή ανθρώπους με ιδιαίτερες απαιτήσεις, έμφαση θα πρέπει να δοθεί τόσο στην ποιότητα των γραφικών που θα χρησιμοποιηθούν όσο και στην ευκολία στην πλοήγηση, όπως ακριβώς έχουν συνηθίσει από τις ακριβές παραγωγές (παιχνίδια και animation ταινίες) που παρακολουθούν. Για το λόγο αυτόν, προτείνεται να δημιουργηθεί μια σειρά «ηρώων» για την κάθε τάξη ή ανά δύο τάξεις (για οικονομία πόρων), πάντα κατάλληλων για την εκάστοτε ηλικία και σύμφωνα με τις υποδείξεις της ομάδας συγγραφής του υλικού (βλ. παρακάτω).

Παράλληλα, για να δημιουργηθεί εξ αρχής ενδιαφέρον στα παιδιά να ασχοληθούν με το υλικό, προτείνεται μία παιγνιώδης προσέγγιση που θα ξεφεύγει από τη γραμμική παρουσίαση της πληροφορίας και θα τους δίνει τη δυνατότητα να αναλαμβάνουν ρόλους, να φέρουν σε πέρας αποστολές, να παίζουν αγαπημένα κλασικά παιχνίδια (σταυρόλεξο, κρεμάλα, κρυπτόλεξο) κλπ., πάντα υπό την καθοδήγηση της ομάδας συγγραφής.

Τέλος, το υλικό πρέπει να παραδοθεί σε μορφή κατάλληλη από τεχνικής άποψης, ώστε ο μαθητής/η μαθήτρια να μπορεί να το διαχειρίζεται μέσω ταμπλέτας κυρίως και κινητού τηλεφώνου δευτερευόντως. Πέραν αυτού, το τελικό παραδοτέο μπορεί να δοθεί σε διαφορετικές μορφές, ανάλογα με τον τρόπο πρόσβασης που θα επιλεγεί να δοθεί στους μαθητές, δηλαδή:

- ως scorm αρχείο, αν επιλεγεί να δοθεί ελεγχόμενη πρόσβαση μέσω πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης (π.χ. της ψηφιακής πλατφόρμας e-me) – σε αυτή την περίπτωση, η πρόσβαση θα πρέπει να γίνεται με username & password αλλά θα κρατούνται στατιστικά για την πορεία της μελέτης των μαθητών
- ως αρχείο κατάλληλο για web, για χρήση σε ιστοσελίδα

Η επιλογή των θεματικών περιοχών για τη διαμόρφωση εκπαιδευτικού υλικού θα γίνει σε συνεργασία με έμπειρους εκπαιδευτικούς αυξημένων προσόντων. Την επιστημονική εποπτεία, τη μεθοδολογία ανάπτυξης και τα χαρακτηριστικά του υλικού μπορεί να αναλάβει το εργαστήριο του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ενώ η παραγωγή του υλικού προτείνεται να γίνει σε συνεργασία με εξωτερικούς φορείς ή εταιρία που ειδικεύεται στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού.

Σε πρώτη πιλοτική φάση προτείνεται για το δημοτικό σχολείο:

1. η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού σε 5 βασικές δύσκολες θεματικές ενότητες
2. η επιλογή των πέντε θεματικών θα γίνει σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς αυξημένων προσόντων και σχολικών συμβούλων.
3. η εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού θα γίνει σε συγκεκριμένο αριθμό τάξεων για ένα διάστημα 2 μηνών
4. η επανεξέταση του σχεδιασμού των θεματικών μετά την εφαρμογή τους στη βάση της ανατροφοδότησης από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές με σκοπό την διόρθωση ατελειών
5. η τελική διαμόρφωση των 5 θεματικών ενότητων και
6. η λήψη τελικής απόφασης, προκειμένου να αποφασιστεί η περαιτέρω δημιουργία υλικού σε επιλεγμένες ενότητες

Χαρακτηριστικά του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για τη μέση εκπαίδευση

Το εκπαιδευτικό υλικό για τη Μέση εκπαίδευση προτείνεται να διαμορφωθεί ως ψηφιακή μαθησιοβαλίτσα, δηλαδή ως εκπαιδευτικό πακέτο, δομημένο σε ενότητες, στη βάση της προσέγγισης της συμπληρωματικής διδακτικής στήριξης μαθητών που βρίσκονται σε απομακρυσμένα σχολεία ορεινών ή νησιωτικών περιοχών και δεν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν δια ζώσης σε ενισχυτική διδασκαλία.

Ομοίως για το Λύκειο, για την προετοιμασία μαθητών για τις Παγκύπριες εξετάσεις προτείνεται:

1. η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού σε 5 βασικές θεματικές ενότητες σύμφωνα με το παράδειγμα του <http://www.study4exams.gr/>. Πρόκειται για έναν ιστότοπο που έχει δημιουργηθεί για την προετοιμασία των μαθητών για τις πανελλαδικές εξετάσεις που βρίσκονται σε απομακρυσμένες ορεινές και νησιωτικές περιοχές.
2. η επιλογή των πέντε θεματικών θα γίνει σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς αυξημένων προσόντων και σχολικών συμβούλων.
3. η εφαρμογή θα γίνει σε συγκεκριμένο αριθμό τάξεων για ένα διάστημα 2 μηνών

4. η επανεξέταση του σχεδιασμού των θεματικών στη βάση της ανατροφοδότησης από τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές με σκοπό την διόρθωση ατελειών
5. η τελική διαμόρφωση των 5 θεματικών ενότητων και
6. η λήψη τελικής απόφασης, προκειμένου να αποφασιστεί η περαιτέρω δημιουργία υλικού σε επιλεγμένες ενότητες.

Εκτιμώμενο κόστος: το κόστος για τη δημιουργία ενός μαθησιακού πακέτου κυμαίνεται στο 1000 Ευρώ, άρα για τη δημιουργία περίπου 10 πακέτων σε βασικές μαθησιακές περιοχές ανέρχεται σε περίπου 10.000 εφάπαξ.

Υπομέτρο 5.2 Εναρμόνιση της Επαγγελματικής και Οικογενειακής Ζωής στο Τρόοδο

Δράση 5.2.1 Αναπροσαρμογή υφιστάμενων και ανάπτυξη νέων υπηρεσιών για παιδιά μέχρι την ηλικία των 5 χρονών και 8 μηνών

Με βάση τη διάγνωση προκύπτει ότι αφενός, το Υπουργείο Παιδείας διατηρεί ένα δίκτυο 20 Δημοσίων Νηπιαγωγείων στα οποία παρέχεται εκπαίδευση σε παιδιά μεταξύ της ηλικίας των τριών ετών και της ηλικίας της υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης. Βασικός αρνητικός παράγοντας στην εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού αποτελεί το ωράριο (από τις 7.45π.μ. έως τις 1.05μ.μ.) και η περίοδος λειτουργίας τους. Αφετέρου οι Τοπικές Αρχές και τα Συμβούλια Εθελοντισμού διατηρούν μόλις σε 2 από τα 11 γεωγραφικές περιοχές Βρεφικούς και Παιδοκομικούς Σταθμούς για παιδιά κάτω των 3 ετών (μέχρι τις 5.30μ.μ.) τους οποίους το ΥΠΕΚΑ στηρίζει οικονομικά, αλλά όχι στο βαθμό που θα εξασφάλιζε την οικονομική τους βιωσιμότητα. Η δημιουργία ή/και επέκταση άλλων δομών κοινωνικής φροντίδας (βρεφοκομικοί σταθμοί, κέντρα φροντίδας, απογευματινής απασχόλησης, κτλ.) προσκρούει στην εξασφάλιση του λειτουργικού τους κόστους. Με βάση τα πιο πάνω διαφαίνεται ότι τα ΔΝ αποτελούν ουσιαστικά την μόνη δομή φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας στη περιοχή (έως 5 χρονών και 8 μηνών), αφού στις 9 από τις 11 γεωγραφικές περιοχές του Τρόδους καταγράφεται παντελής απουσία άλλων δομών.

Κατά την διαβούλευση με το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων διαφαίνεται ότι σήμερα σε πολλές περιπτώσεις στις μεγάλες πόλεις συλλειτουργούν προγράμματα σε συνεργασία ΥΠΠΑΝ και ΥΠΕΚΑ, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις Συμβουλίων Κοινοτικού Εθελοντισμού, χωρίς να παρουσιάζονται ιδιαίτερα προβλήματα. Επιπλέον η ΔΔΕ διατυπώνει διάφορα σενάρια για διευθέτηση του θέματος λειτουργίας του ΔΝ από τις 7.00π.μ. μέχρι τις 6.00μ.μ. Με βάση τα παραπάνω συστήνεται η προώθηση της λειτουργίας **“Ενιαίων Δομών Φροντίδας και Εκπαίδευσης Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας”**.

Για την υλοποίηση της πρότασης συστήνεται η εκπόνηση ενός Σχεδίου Εφαρμογής ανά γεωγραφική περιοχή (Σολέα, Μαραθάσα κ.α.). Μέσα από το Σχέδιο θα γίνει καταγραφή των παιδιών ανά γεωγραφική περιοχή (Σολέα, Μαραθάσα κ.α.) από μηνών έως 5 χρονών και 8 μηνών, που τους παρέχεται φροντίδα ή εκπαίδευση, των αναγκών τους καθώς και των αναγκών των γονέων τους (λόγω απασχόλησης, απόστασης από οποιαδήποτε δομή φροντίδας ή εκπαίδευσης κ.α.). Επιπλέον θα αξιολογηθεί η υποδομή και η γεωγραφική θέση των υφιστάμενων Δημοσίων Νηπιαγωγείων για να επιλεγούν εκείνα τα Δημόσια Νηπιαγωγεία τα οποία θα αναβαθμιστούν για να λειτουργήσουν ως “Ενιαίες Δομές Φροντίδας και

Εκπαίδευσης Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας”. Όσα ΔΝ δεν αναβαθμιστούν σε “Ενιαίες Δομές Φροντίδας και Εκπαίδευσης Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας” θα συνεχίσουν να λειτουργούν ως έχουν.

Με βάση τα παραπάνω έχει πραγματοποιηθεί σχετική έρευνα και καταγραφή των αναγκών σε τρεις γεωγραφικές περιοχές και προτείνεται η αξιοποίησή τους σε πιλοτικές εφαρμογές οι οποίες περιγράφονται παρακάτω.

Η αναβάθμιση όσων ΔΝ επιλεγούν αφορά το ωράριο λειτουργίας και το συνεπαγόμενο αναγκαίο προσωπικό, την υλικοτεχνική υποδομή με βάση τις ανάγκες του νέου ωραρίου του ΔΝ, την κτιριακή αναβάθμιση και τον εξοπλισμό που απαιτείται για να λειτουργήσει «Βρεφοκομικός και Παιδοκομικός Σταθμός» και «Κέντρο Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών».

Στα Δημόσια Νηπιαγωγεία που θα επιλεγούν θα εφαρμοστούν τα κάτωθι:

- i. επέκταση του ωραρίου λειτουργίας τους (7.00π.μ. - 6.00μ.μ.)
- ii. θα αναβαθμιστούν και εξοπλιστούν για να στεγάσουν Βρεφοκομικό και Παιδοκομικό Σταθμό σύμφωνα με τον περί Παιδιών Νόμο (Κεφ.352), τους περί Παιδιών Τροποποιητικούς Νόμους Ν.62(Ι)/2011 και Ν.143(Ι)/2002 και το περί Παιδιών (Παιδοκομικοί Σταθμοί) Διάταγμα Κ.Δ.Π.262/2011. Η αναβάθμιση αφορά την εξυπηρέτηση παιδιών από μηνών μέχρι της ηλικίας των 4 χρονών και 8 μηνών (συλλειτουργία προγραμμάτων με ΥΕΠΚΑ). Στους σταθμούς θα εξυπηρετούνται επιπλέον παιδιά των Δημοίων Νηπιοαγωγείων κατά τις περιόδους που είναι κλειστά (διακοπές Χριστουγέννων, Πάσχα και Καλοκαιριού). Για κάθε μία από τις περιόδους αυτές θα είναι δυνατόν να εξυπηρετηθούν παιδιά τα οποία φοιτούν σε άλλα ΔΝ σχετικής εγγύτητας (π.χ. παιδί που φοιτά στο ΔΝ Κακοπετριάς να εγγραφεί κατά την καλοκαιρινή περίοδο στην “Ενιαία Δομή Φροντίδας και Εκπαίδευσης Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας” το οποίο ενδεχομένως θα λειτουργεί στην Τεμβριά) (συλλειτουργία προγραμμάτων με ΥΕΠΚΑ).
- iii. θα αναβαθμιστούν και εξοπλιστούν για να στεγάσουν Κέντρο Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών, σύμφωνα με τον περί Κέντρων Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών Νόμο για παιδιά των Δημοτικών είτε κατά τις περιόδους που είναι κλειστά (διακοπές Χριστουγέννων, Πάσχα και Καλοκαιριού) είτε κατά τις απογευματινές ώρες ανάλογα με την γεωγραφική περιοχή, τις ανάγκες και τις δομές που λειτουργούν.

Από την παραπάνω μεταρρύθμιση θα προκύψει κόστος για το πρόσθετο προσωπικό που θα απαιτηθεί.

- i. νηπιαγωγοί για το απογευματινό ωράριο (οι οποίοι θα διορίζονται από την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας), όπως λειτουργεί σε τρία Νηπιαγωγεία της Λευκωσίας (ΜΑΝΑ, Κοινωνική Μέριμνα Αγίων Ομολογητών και Καϊμακλί). Το πρωινό ωράριο της νηπιαγωγού δεν θα επηρεαστεί (7:30π.μ. μέχρι τις 1:05μ.μ), ενώ το απογευματινό είτε θα παραμείνει όπως λειτουργεί στα υφιστάμενα νηπιαγωγεία, από τις 12:00μ.μ. μέχρι τις 5:30μ.μ είτε με ειδική διευθέτηση θα τροποποιηθεί (12:30μ.μ. μέχρι τις 6:00μ.μ.). Για τη λειτουργία της απογευματινής φοίτησης θα πρέπει να εργοδοτείται και δεύτερη σχολική βοηθός με ανάλογο απογευματινό ωράριο.
- ii. Θα συσταθεί Μη Κυβερνητικός Οργανισμός ο οποίος θα αναλάβει την υλοποίηση μεταξύ άλλων της λειτουργίας των δομών Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών και του Βρεφοκομικού και Παιδοκομικού Σταθμού. Η Δράση θα εγκριθεί με την προϋπόθεση ότι θα υποβαλλονται κατ’έτος όλα τα προβλεπόμενα από το οικείο σχέδιο κρατικών χορηγιών το οποίο προκυρήσσεται από το Υπουργείο Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Κατ’έξαιρηση συστήνεται οι αιτήσεις που θα υποβάλλονται να δύναται να εγκρίνονται με χρηματοδότηση έως και 60% για να εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα των εν λόγω δομών.

Τα πάγια λειτουργικά έξοδα και η συντήρηση των κτιρίων των ΔΝ στα οποία θα συλλειτουργούν οι δύο δομές δεν αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά και συστήνεται να συνεχίσουν να καταβάλλονται από το ΥΠΠ.

Από την παραπάνω πρόταση θα προκύπτουν έσοδα: α) από τους γονείς των παιδιών των Βρεφοκομικών και Παιδοκομικών Σταθμών και των παιδιών που θα φοιτούν στο ολοήμερο ΔΝ για τα έξοδα κυρίως της διατροφής και β) από τους γονείς των παιδιών που φοιτούν σε ΔΝ οι οποίοι θα αποφασίσουν να τα εγγράψουν στο Κέντρο Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών κατά τις περιόδους όπου το ΔΝ θα είναι κλειστό. Τα έσοδα αυτά θα ενισχύσουν τις Σχολικές Εφορείες για τα έξοδα διατροφής των παιδιών, καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας, την καθαριότητα του χώρου, την διοργάνωση εκδρομών και δραστηριοτήτων αλλά και εξαγοράς υπηρεσιών με σύμβαση για εξειδικευμένα ή ενισχυμένα προγράμματα πολιτιστικής δημιουργίας, άσκησης, πρόσθετων γνωστικών αντικειμένων κ.α. Τα προγράμματα αυτά θα συμφωνούνται με το ΥΠΠΑΝ.

Πιλοτική εφαρμογή

1. Γεωγραφική Περιοχή Μαραθάσας: Στην περιοχή έχουν καταγραφεί 15 παιδιά που μπορούν να φοιτήσουν τον Σεπτέμβριο 2019 στο ΔΝ. Τα τελευταία χρόνια στο ΔΝ καταγράφονταν 3-5 παιδιά κατ' έτος. Ο αριθμός έχει αυξηθεί ένεκα των θέσεων απασχόλησης και της ανάπτυξης που έχει σημειωθεί στην Κοινότητα Καλοπαναγιώτη. Απαιτείται διερεύνηση της πρόθεσης των γονιών να εγγράψουν τα παιδιά τους στο ΔΝ της περιοχής ή αν θα τα μεταφέρουν εκτός περιοχής (Σολέα και Αστρομερίτη) λόγω του ωραρίου λειτουργίας του ΔΝ. Επιπλέον έχουν καταγραφεί 7 παιδιά κάτω των 3 ετών, τα οποία παραμένουν στο σπίτι.

Συστήνεται η μετεγκατάσταση του ΔΝ στο κλειστό Περιφερειακό Δημοτικό Σχολείο Μαραθάσας και η δημιουργία “Ενιαίας δομής φροντίδας και εκπαίδευσης παιδιών προσχολικής ηλικίας”. Το κτίριο είναι αρκετά μεγάλο και μπορεί εύκολα να μετατραπεί για να πληροί όλες τις προδιαγραφές. Αναλυτικά η τεχνικοοικονομική ανάλυση και τα σχέδια διαμόρφωσης του χώρου επισυνάπτονται (Παράρτημα 3).

2. Κρασοχώρια – Απελοχώρια

Έχουν καταγραφεί συνολικά 48 παιδιά κάτω των 3 ετών, εκ των οποίων τα 47 παραμένουν στο σπίτι με τους γονείς τους ενώ 1 μεταφέρεται από τον γονέα του στην Λεμεσό σε Παιδικό Σταθμό. Η ηλικία των παιδιών κυμαίνεται από 9 μηνών το μικρότερο έως 2^{8/12} το μεγαλύτερο.

Επιπλέον σημειώνεται ότι στην περιοχή λειτουργούν 2 ΔΝ σε Πάχνα και Κυβίδες, στα οποία φοιτούν 63 παιδιά. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί ακόμα 17 παιδιά άνω των 3 ετών τα οποία είτε παραμένουν στο σπίτι (11) είτε φοιτούν σε ΔΝ και ιδιωτικούς σταθμούς (6) σε Ύψωνα, Ερήμη και Λεμεσό. Αναλυτικά τα 11 παιδιά τα οποία παραμένουν στο σπίτι είναι ηλικίας 3 - 2/12, 6/12, 8/12 και 4 - 4/12. Επιπλέον, παιδιά μεταφέρονται από τον Άγιο Θεράποντα στον Ύψωνα, από τον Άγιο Αμβρόσιο στην Λεμεσό, από το Βουνί και τις Κυβίδες στην Ερήμη στον Ύψωνα και στην Λεμεσό.

Συστήνεται η δημιουργία “Ενιαίας δομής φροντίδας και εκπαίδευσης παιδιών προσχολικής ηλικίας” στον Άγιο Αμβρόσιο, λαμβανομένης υπόψη της κεντροβαρούς του θέσης από το Όμοδος έως τις Κυβίδες και από την Πάχνα έως το Βουνί. Θα μπορούσε να εξεταστεί το κλείσιμο του Δημοτικού Σχολείου Αγίου Αμβροσίου, επειδή αυτό περιβάλλεται από τα δυο μεγάλα δημοτικά της περιοχής στην Πάχνα και Κυβίδες και να αξιοποιηθεί η υλικοτεχνική υποδομή του. Εναλλακτικά συστήνεται να ανεγερθεί νέο κτίριο για τον σκοπό αυτό στον ίδιο χώρο.

Δράση 5.2.2 Ανάπτυξη υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης

Κτιριακή και υλικοτεχνική αναβάθμιση ΔΝ (όσα εντάσσονται στο Σχέδιο Δράσης και όσα θα παραμείνουν στο υφιστάμενο καθεστώς λειτουργίας, αλλά υπάρχει ή προγραμματισμός αναβάθμισης π.χ. ΔΝ Κυπερούντας)

Αναβάθμιση 3 ΔΝ για συλλειτουργία και ανέγερση ενός νέου στην Τριμίκλινη (Δαπάνη €500,000, μέρος της οποίας δύναται να εξασφαλιστεί από δωρεές). Επιπλέον 1 ΔΝ στην Κυπερούντα το οποίο περιλαμβάνεται στους προγραμματισμούς του ΥΠΠ

1. Επαναλειτουργία Περιφερειακού Δημοτικού Μαραθάσας, μετεγκατάσταση Δημοσίου Νηπιαγωγείου και λειτουργία Ενιαίας Μονάδας (€85.000)
2. Ανέγερση κτιρίου στο Δημοτικό Σχολείο Τριμίκλινης για μετεγκατάσταση του Δημοσίου Νηπιαγωγείου και λειτουργίας Ενιαίας Μονάδας (€450.000)
3. Ανέγερση κτιρίου στον Άγιο Αμβρόσιο, λειτουργία ΔΝ και Ενιαίας Μονάδας (€450.000)
4. Προώθηση της ανέγερσης του νέου ΔΝ Κυπερούντας με υποδομές για λειτουργία ως ενιαία Μονάδα (€100.000)"

Υπομέτρο 5.3 Επιχειρηματική εκπαίδευση στα σχολεία στο πλαίσιο της νέας ορεινής οικονομίας

Δράση 5.3.1 Ανάπτυξη και καθιέρωση Προγραμμάτων Δημιουργικότητας, Καινοτομίας και Επιχειρηματικής Ιδέας στην Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση. Πρόγραμμα "Νέα γενιά επαγγελματιών Ορεινής Επιχειρηματικότητας"

Μια σειρά από διαπιστώσεις οι οποίες αφορούν την αλληλεξάρτηση των σχέσεων μεταξύ εκπαίδευσης, επαγγελματικού προσανατολισμού αλλά και πρόσληψης του ορεινού χώρου μόνο ως χώρο μειονεκτικό και περιοριστικό, εξηγούν σήμερα, ως ένα βαθμό, το μικρό ποσοστό μαθητών που επιστρέφουν επαγγελματικά στο Τρόδος μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους. Στις συναντήσεις με μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων της περιοχής διαφάνηκε ότι οι νέοι της περιοχής εκπαιδεύονται (*στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση*) στις δομές εκπαίδευσης της περιοχής, με στόχο να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να μην επιστρέψουν στον τόπο τους για να αξιοποιήσουν το κεφάλαιο γνώσης που έχουν αποκτήσει. Αποτέλεσμα είναι η περιοχή να έχει σημαντικό έλλειμμα νέων ανθρώπων με βαρύνουσες αρνητικές συνέπειες για την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Αν η εκπαίδευση ενδεχομένως ωθεί ασυνείδητα ή συνειδητά, τον μαθητή στην εγκατάλειψη του τόπου σίγουρα δεν του προσφέρει τα εφόδια για μια αντικειμενική αξιολόγηση και επιλογή. Η δημοτική εκπαίδευση θα πρέπει να συμβάλλει στη γνωριμία του μαθητή με τον τόπο του μέσα από μια προσέγγιση γνωριμίας των πόρων του και τις αξίες του στο νέο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, την κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων αλλά και της ισορροπίας μεταξύ αρνητικών και θετικών πλευρών του πλαισίου ζωής στις ορεινές περιοχές. Στη συνέχεια, ο γυμνασιακός και λυκειακός κύκλος θα πρέπει να ενδυναμώσει την θεωρητική εκπαίδευση που προτείνει μέσω πρακτικών δράσεων που προέρχονται από την περιοχή². Σ' αυτή την περίπτωση το Σχολείο μπορεί να μετατραπεί σε κοινωνική δράση και να συμβάλλει στην εκπαιδευτική πρόοδο των μαθητών εκκινώντας από τις ανάγκες της περιοχής.

²Το Κυπριακό Πανεπιστήμιο Frederic έχει υποβάλλει μια ενδιαφέρουσα και καινοτομική πρόταση για ένα «Πρόγραμμα πρακτικού προσανατολισμού και καθοδήγησης μαθητών Λυκείου που ενδιαφέρονται να ακολουθήσουν σπουδές ιδιαίτερα στα θέματα προστασίας του Περιβάλλοντος», έρχοντας να καλύψει ένα σημαντικό κενό ως προς την καθοδήγηση του πρακτικού επαγγελματικού προσανατολισμού των μαθητών.

Με βάση τα πιο πάνω η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας, σε συνεργασία και συντονισμό με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τις λοιπές Διευθύνσεις του Υπουργείου Παιδείας, τον Οργανισμό Νεολαίας, τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Junior Achievement κ.α. θα αναλάβουν από κοινού την ανάπτυξη νέων και εφαρμογή υφιστάμενων **προγραμμάτων δημιουργικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικής ιδέας** και την προώθηση της συμμετοχής σε διαγωνισμούς επιχειρηματικότητας στην Δημοτική και Μέση Εκπαίδευση (ΟΠ 4 – Επιχειρηματικότητα και Δια Βίου Μάθηση)³. Από την εφαρμογή τους θα δημιουργηθεί μια νέα γενιά απόφοιτων από τα εκπαιδευτήρια του Τρόδους και μια νέα ομάδων επαγγελματιών σε βασικούς κλάδους και τομείς της οικονομίας οι οποίοι θα συνεισφέρουν στην ανάκαμψη και αναζωογόνηση της περιοχής. Οι ενέργειες που μπορούν να προωθηθούν αφορούν τα ακόλουθα:

1. Διαμόρφωση και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού διαφορετικών ομάδων εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων & Διαφορετικών Ειδών Επιχειρηματικότητας⁴ (Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας σε συνεργασία με το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων) Εστίαση σε τομείς όπως ο πρωτογενής τομέας, η μεταποίηση, ο εναλλακτικός ορεινός τουρισμός, ο αθλητισμός και ο πολιτισμός
2. Ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο Δημόσιο Σχολείο για την προαγωγή της ορεινής επιχειρηματικότητας όπως
 - i. Καθιέρωση προγραμμάτων Εικονικών Επιχειρήσεων (π.χ. σε συνεργασία με Junior Achievement⁵ Κύπρου), Διαγωνισμών Επιχειρηματικών Ιδεών - Δημιουργικότητας και Καινοτομίας (π.χ. “Ιδεοδρομίο⁶”) σε μαθητές Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης
 - ii. Συμμετοχή σε σχετικούς διαγωνισμούς επιχειρηματικότητας και παραγωγικότητας όπως για παράδειγμα ο διαγωνισμός του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου.
 - iii. Προγράμματα γνωρίζω τον τόπο μου (brand my land) – Πρεσβευτές Ορεινού Τουρισμού
3. Καθιέρωση Διαγωνισμών Ορεινής Επιχειρηματικότητας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο (ως ετήσιος θεσμός σε Σχολεία Δημόσιας Εκπαίδευσης, επιβράβευση υφιστάμενων επιχειρήσεων, νεοφυών επιχειρήσεων, κτλ.)
4. Προώθηση καλών Πρακτικών - Μελέτες επίσκεψης ομάδων, Δικτύωση και συνεργασία
5. Σύστημα Συνεχούς Αξιολόγησης, Προγραμμάτων, Εκπαιδευτικού Υλικού, Εκπαιδευτών και Εκπαιδευομένων

³ Το Υπουργείο Παιδείας και η ΔΠΙ σημειώνει ότι είναι σημαντικό να υπάρξει όντως η διασύνδεση των προγραμμάτων αυτών στα σχολεία με μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για την Επιχειρηματικότητα και Διά βίου μάθηση στην περιοχή.

⁴ παραδείγματα αξιοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων στα οποία το ΠΙ συνέβαλε με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (π.χ. Smartcities του Δήμου Αραδίππου).

⁵ **Πρόγραμμα / Διαγωνισμός Junior Achievement.** Στο λυκειακό κύκλο εφαρμόζεται το πρόγραμμα μαθητικής «εικονικής επιχείρησης», του μη κερδοσκοπικού οργανισμού Junior Achievement Κύπρου. Σκοπός του είναι, ο σχεδιασμός και η παραγωγή ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, τα οποία να ανταποκρίνονται σε διαπιστωμένες κοινωνικές ανάγκες, να είναι φιλικά προς το περιβάλλον και να διακρίνονται από καινοτόμα χαρακτηριστικά. Μέσω του διαγωνισμού μαθητικής «εικονικής επιχείρησης» οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να αναλάβουν καινοτόμες και δημιουργικές πρωτοβουλίες ώστε να συνειδητοποιήσουν, με βιωματικό τρόπο, τη δυνατότητά τους να συντελούν στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου τους, μέσω της άσκησης επιχειρηματικότητας. Ο διαγωνισμός δίνει την ευκαιρία σε μαθητές/τριες να δικτυωθούν σε Παγκύπριο και Πανευρωπαϊκό επίπεδο τόσο δια της συμμετοχής τους στους τοπικούς και Πανευρωπαϊκούς διαγωνισμούς, όσο και στο Πρόγραμμα Αποφοίτων του Οργανισμού (JA Alumni Cyprus).

⁶ **Πρόγραμμα Δημιουργικότητας, Καινοτομίας και Επιχειρηματικής Ιδέας «Ιδεοδρομίο».** Το πρόγραμμα έχει σκοπό, την εμφύσηση και προαγωγή της δημιουργικής και καινοτόμου σκέψης, την ενίσχυση χαρακτηριστικών, συμπεριφορών και ιδιοτήτων που σχετίζονται με το μαθητικό επιχειρείν, τη βιωματική μάθηση εστιασμένη τόσο στην Καινοτόμα όσο και στην Κοινωνική και Πράσινη Επιχειρηματικότητα

Δράση 5.3.2 Δημιουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Η εφαρμογή προγραμμάτων “Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής” είναι ιδιαίτερα σημαντική για την περιοχή του Τροόδους, η οποία λόγω της ιδιαιτερότητας της ως ορεινή περιοχή, απαιτεί ειδική προσέγγιση. Σε διάλογο που είχε αναπτυχθεί με μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων Τροόδους, έχει διαφανεί ότι οι νέοι της περιοχής προσβλέπουν να ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους στο Τρόοδο (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) με στόχο να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να μην επιστρέψουν στην περιοχή. Επιπλέον είναι έντονα πεπεισμένοι ότι το βουνό δεν είναι κατάλληλος τόπος ζωής και δραστηριοποίησής γιατί δεν διαθέτει τα απαιτούμενα μέσα.

Προτείνεται ο σχεδιασμός ειδικών προγραμμάτων “Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής” με επίκεντρο τις ιδιαιτερότητες της περιοχής, όπως η ορεινότητα, η μικρή και οικογενειακή επιχειρηματικότητα και η πολιτιστική κουλτούρα, ενώ παράλληλα απαιτείται η εστίαση σε τομείς που μπορούν να έχουν εφαρμογή στην περιοχή όπως ο πρωτογενής τομέας, η μεταποίηση, ο εναλλακτικός ορεινός τουρισμός, ο αθλητισμός και ο πολιτισμός.

Μέσα στα πλαίσια παροχής Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής σε νεαρά άτομα στις περιοχές Τροόδους οι μελετητές της ΕΣΑΟΚ και η ΔΜΓΕ (ΥΣΕΑ) εισηγούνται την δημιουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού, όπου άτομα τα οποία θα πληρούν τα προσόντα που προνοεί το Σχέδιο Υπηρεσίας των Καθηγητών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, θα εργοδοτηθούν για να προσφέρουν Υπηρεσίες, οι οποίες προάγουν την ενδυνάμωση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που αφορούν την προσωπικότητα και την επιχειρηματικότητα των νέων όπως:

- Ατομική και ομαδική Συμβουλευτική σε προσωπικά, οικογενειακά, εκπαιδευτικά/επαγγελματικά θέματα, έτσι ώστε να ενισχύεται η ψυχική ανθεκτικότητα και υγεία.
- Εφαρμογή προγραμμάτων της ΥΣΕΑ, όπως το πρόγραμμα «Ενδυνάμωση» (<http://www.moec.gov.cy/ysea/programmata.html>) με σκοπό τη διαχείριση θεμάτων που απασχολούν τους νέους και ανάπτυξη «μαλακών δεξιοτήτων» (soft skills), όπως η συναισθηματική και κοινωνική νοημοσύνη, η ενσυναίσθηση, οι διαπροσωπικές σχέσεις, η ομαδικότητα.
- Χορήγηση Ψυχομετρικών Εργαλείων Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Άριστον, Αριάδνη).
- Οργάνωση βιωματικών εργαστηρίων με διάφορα θέματα που αφορούν την εκπαιδευτική/επαγγελματική τους πορεία όπως: δεξιότητες διερεύνησης και αναζήτησης πληροφοριών, διαδικασία λήψης απόφασης, συγγραφή βιογραφικού σημειώματος, διαδικασία συμπλήρωσης αιτήσεων σε πανεπιστήμια και συμπλήρωση αιτήσεων για εργοδότηση.
- Παρακολούθηση της εκπαιδευτικής τους πορείας και καθοδήγησή τους προς προγράμματα Δια Βίου Μάθησης και ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων με σκοπό την επαγγελματική ευελιξία και προσαρμοστικότητα.
- Επαγγελματική Καθοδήγηση και συμβουλευτική κινητοποίησης με στόχο την επιλογή σε τομείς ανάπτυξης που προσφέρει η περιοχή όπως: γεωργία με προηγμένες τεχνολογικές μεθόδους, βιολογικές καλλιέργειες, οινοποιεία, αγροτουριστικές μονάδες και αειφορία κ.α.

Τα Κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής προτείνεται να συστεγαστούν με τα Εκπαιδευτικά Πολυκέντρα Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους για συνεργασία και συντονισμό με τις υπηρεσίες που θα προσφέρονται από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου οι οποίες παρέχονται σε νέους από 14-35 χρονών. Στόχος είναι η υποστήριξη των νέων για να μπορέσουν να κάνουν όσο το δυνατό πιο ορθές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Υπομέτρο 5.4 Δομές μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης

Δράση 5.4.1 Ολοκλήρωση και αναβάθμιση της λειτουργίας Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη

Υποδομές

Οι υποδομές του ΚΠΕ Πεδουλά χρειάζονται αναβάθμιση για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών του. Ειδικότερα η ανέγερση νέων ξενώνων επείγει γιατί οι υφιστάμενοι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του ΚΠΕ για διήμερα, τριήμερα και πολυήμερα προγράμματα (6000 μαθητές ετησίως), όπως επίσης και για τους νέους αναπτυξιακούς σχεδιασμούς που έχουν προβλεφθεί για το ΚΠΕ από την ΜΕΠΑΑ. Όσον αφορά το νέο ΚΠΕ Κοιλανίου, έχει εγκριθεί η χρηματοδότησή του από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και ήδη κατασκευάζεται η εκπαιδευτική του υποδομή. Στην χρηματοδότηση δεν έχει περιληφθεί η κατασκευή των ξενώνων με αποτέλεσμα το ΚΠΕ Κοιλανίου να ξεκινήσει τη λειτουργία μόνο με την προσφορά μονοήμερων προγραμμάτων και όχι τριήμερων όπως προβλέπει ο σχεδιασμός του.

Η ΜΕΠΑΑ επιπλέον επισημαίνει ότι το ΚΠΕ Πεδουλά έχει σοβαρά προβλήματα ως προς τις κτηριακές του υποδομές. Αν δεν προωθηθεί άμεσα η βελτίωσή του εγείρονται σοβαρά θέματα, όχι μόνο ως προς την ασφάλεια, αλλά και ως προς τη δυνατότητά του να ανταποκριθεί στους μελλοντικούς προγραμματισμούς και σχεδιασμούς του. Δεδομένου μάλιστα του γεγονότος ότι θα λειτουργήσει το ΚΠΕ Παναγιάς με νέους ξενώνες, ενώ προγραμματίζεται και η ανέγερση νέων ξενώνων στο ΚΠΕ Σαλαμιούς, εγείρονται θέματα ανταγωνιστικότητας και μείωσης της επισκεψιμότητας στο ΚΠΕ Πεδουλά λόγω της μη δυνατότητάς του να ανταποκριθεί σε θέματα διαμονής, όπως επίσης και να παρέχει ποιότητα υπηρεσιών. Το θέμα έχει τεθεί επανειλημμένα στο Κοινοτικό Συμβούλιο Πεδουλά, χωρίς ωστόσο να έχει ληφθεί κάποια απόφαση εδώ και 8 χρόνια που το θέμα εκκρεμεί.

Η ΜΕΠΑΑ επισημαίνει ότι η κτηριακή αναβάθμιση των ΚΠΕ δεν εμπίπτει μέσα στις αρμοδιότητες των Τεχνικών Υπηρεσιών του ΥΠΠ, πράγμα το οποίο δημιουργεί μεγάλα προβλήματα ως προς την έγκριση στο πλαίσιο του υφιστάμενου κονδυλίου των ΚΠΕ επιπρόσθετων δαπανών για τις κτηριακές υποδομές τους. Εισήγησή της ΜΕΠΑΑ είναι να περιληφθούν, εάν αυτό είναι εφικτό, στα Κοινοτικά Συμβούλια, σε συνεννόηση με την αρμόδια αρχή ειδικά κονδύλια για τη συντήρηση των κτηριακών υποδομών των ΚΠΕ όπως επίσης και την αναβάθμισή τους.

Όσον αφορά τις άμεσες ανάγκες φιλοξενίας στα δύο ΚΠΕ μπορεί να εξεταστεί εναλλακτικά το ενδεχόμενο οι ομάδες να φιλοξενηθούν σε καταλύματα της περιοχής, στη βάση της εξέτασης του ενδεχόμενου ενοικιάσής τους σε ειδική τιμή από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, μέχρις ότου ανεγερθούν νέοι ξενώνες.

Με βάση τα παραπάνω συστήνονται τα παρακάτω:

- το ΚΠΕ Πεδουλά να τύχει ολικού επανασχεδιασμού για να καταστεί λειτουργικό και να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τις υφιστάμενες και νέες ανάγκες. Επιπλέον, ως πρότυπο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ο σχεδιασμός θα πρέπει να λάβει υπόψη την ενεργειακή του κατανάλωση για να καταστεί κτίριο μηδενικής κατανάλωσης. Στο πλαίσιο του επανασχεδιασμού, θα πρέπει να αξιολογηθεί ο περιβάλλον χώρος, τα υπόλοιπα κτιριακά συγκροτήματα τα οποία είναι ανεπτυγμένα στο ίδιο οικόπεδο, οι προσβάσεις, οι ανέσεις και οι διευκολύνσεις των χρηστών και των περιοίκων. Συστήνεται **να προκηρυχθεί αρχιτεκτονικός διαγωνισμός** και να κατασκευαστεί ως Δημόσιο Έργο Υποδομής.

- να κατασκευαστούν οι ξενώνες και οι λοιπές υποστηρικτικές υποδομές του ΚΠΕ Κοιλανίου που προβλέφθηκαν στον σχεδιασμό αλλά και στις σχετικές πολεοδομικές και άλλες εγκρίσεις που εξασφαλίστηκαν.

Στελέχωση

Το ΚΠΕ Πεδουλά παρουσιάζει προβλήματα στελέχωσης λόγω της μεγάλης επισκεψιμότητας, τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν. Με βάση τα στοιχεία της συντονίστριας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης / ΕΑΑ, ΠΙ εφόσον το προσωπικό του ΚΠΕ Κοιλανίου αυξηθεί από 2 (που έχει προβλεφθεί) σε 4 στελέχη και του ΚΠΕ Πεδουλά από 3,5 σε 5 στελέχη, θα μπορούσαν να συμμετέχουν παράλληλα στα προγράμματα των ΚΠΕ περισσότερες από μία ομάδα.

Νέα Προγράμματα

Επίσης πρέπει να προωθηθεί ο σχεδιασμός νέων περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για γονείς και παιδιά. Αποτελεί μια καινοτομία η οποία μπορεί να οργανωθεί σε συνεργασία με τη σχολή γονέων και το ΥΠΠ (Μονάδα Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, ΠΙ). Τα προγράμματα προβλέπεται να προσφέρονται, τα Σαββατοκύριακα και κατά την περίοδο των διακοπών. Τα προγράμματα θα διεξάγονται από άνεργους εκπαιδευτικούς με εξειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Αειφόρο Ανάπτυξη. Θα ακολουθηθεί το πρότυπο των ολοήμερων ή των επιμορφωτικών κέντρων. Ο υπολογιζόμενος χρόνος είναι 120 μέρες, για πεντάωρα προγράμματα που αντιστοιχούν σε 6.6 περιόδους των 45λεπτών, με χρέωση 20 ευρώ το 45λεπτο, για δέκα εκπαιδευτικούς, δύο σε κάθε ΚΠΕ (τα ΚΠΕ είναι πέντε στην παρούσα φάση). Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας έχει περιληφθεί ποσό €48.400 για τον σκοπό αυτό, το οποίο θα πρέπει να αυξηθεί κλιμακωτά τα επόμενα χρόνια για να καλύψει τις ανάγκες που θα παρουσιαστούν μετά την ολοκλήρωση του ΚΠΕ Παναγιάς, την αναβάθμιση του ΚΠΕ Πεδουλά και την ανέγερση των ξενώνων στο ΚΠΕ Κοιλανίου.

Δράση 5.4.2 Ίδρυση, Κατασκευή και Λειτουργία Κέντρων Πολιτιστικής Εκπαίδευσης Ορεινών Κοινοτήτων (ΚεΠΕΟΚ)

Προτείνεται η οργάνωση Κέντρων Πολιτιστικής Εκπαίδευσης Ορεινών Κοινοτήτων τα οποία θα λειτουργήσουν, κατά το πρότυπο των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) με τη συνδρομή του Πανεπιστημίου Κύπρου και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Τα Κέντρα θα λειτουργούν υπό την διαχείριση του Ιδρύματος Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων και για τον λόγο αυτό η Δράση αναπτύσσεται στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση: «Πολιτισμός – Αξίες Τροόδους» - Υπομέτρο 8.4.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προγράμματα αφορούν μαθητές/τριες, τότε θα πρέπει να εγκρίνονται μέσα από τις διαδικασίες του ΥΠΠ υπό την επίβλεψη και παρακολούθηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου. Είναι απαραίτητη η εκπόνηση διαφοροποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια) καθώς και για ομάδες ενηλίκων, στο πλαίσιο ενίσχυσης και της Δια Βίου Μάθησης. Τα μαθήματα, τα οποία μπορεί να προσφέρονται και κατά τους Καλοκαιρινούς μήνες (καλοκαιρινό σχολείο σε συνδυασμό με διακοπές) θα στοχεύουν στην γνωριμία των εκπαιδευομένων με διάφορες εκφάνσεις και τομείς της κυπριακής παραδοσιακής ζωής και δημιουργίας. Επιπλέον σημειώνεται ότι τα ΚεΠΕΟΚ για προγράμματα που αφορούν την λειτουργία ομάδων ενήλικων εκπαιδευομένων θα απευθύνονται και στην Υπηρεσία Επιμορφωτικών Κέντρων, η οποία θα εξετάζει την προσφορά των θεμάτων, με βάση τις ισχύουσες διαδικασίες.

Στα πολιτιστικά-εκπαιδευτικά προγράμματα που θα διαμορφώνονται και θα υλοποιούνται από τα ΚεΠΕΟΚ Τροόδους μέσα από τον προϋπολογισμό τους, μπορούν να συμπεριληφθούν τα πιο κάτω:

- Οργάνωση δράσεων σε χώρους πολιτισμικού ενδιαφέροντος για την προαγωγή της παράδοσης και της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και δημιουργικές συνεργασίες με καλλιτέχνες π.χ.:
 - οργάνωση εργαστηρίων, ζωγραφικής, κεραμικής, κεντητικής, κ.ά. και
 - οργάνωση /εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε πολιτιστικούς, μουσειακούς, μνημειακούς χώρους
- Προβολή των πολιτιστικών χώρων της περιοχής Τροόδους (θρησκευτικά μνημεία, εκκλησίες UNESCO, μοναστήρια, μουσειακοί χώροι εθνικών αγώνων όπως στα μουσεία Ομόδους, βυζαντινής τέχνης, όπως στον Καλοπαναγιώτη, λαϊκής τέχνης, εικαστικών τεχνών, όπως το Μουσείο του καλλιτέχνη Σ. Φραγκουλίδη στον Αγρό, αρχιτεκτονική των κτιρίων, όπως η λαϊκή γειτονιά στην Κακοπετριά, μνημειακοί χώροι, όπως γεφύρια, μύλοι, υδραγωγεία) και αναβάθμισή τους για να είναι προσιτοί από τα παιδιά με κατάλληλες υποδομές και εξοπλισμό.

Δράση 5.4.3 Ανάπτυξη υποδομών Κέντρων Πολιτιστικής Εκπαίδευσης Ορεινών Κοινοτήτων

Αποκατάσταση εκπαιδευτικών υποδομών που δεν λειτουργούν, για την χρήση τους ως Κέντρα Πολιτιστικής Εκπαίδευσης (κτιριακά και υλικοτεχνική υποδομή): Ειδικότερα προτείνεται τα ΚεΠΕΟΚ να δημιουργηθούν στις παρακάτω Κοινότητες:

- ✓ **Παλαιχώρι:** Παλαιό Δημοτικό Σχολείο, το οποίο κτιριακά αποτελεί διατηρητέα οικοδομή και έχουν εξασφαλιστεί πολεοδομική άδεια και άδεια οικοδομής για την μετατροπή του σε πολιτιστικό κέντρο. Το Πολιτιστικό Σχολείο στο Παλαιχώρι θα λειτουργήσει πρώτο και πιλοτικά.
- ✓ **Βουνί:** Αξιοποίηση του Οινολογικού Κέντρου και του Παλαιού Δημοτικού Σχολείου στο οποίο θα πρέπει να γίνουν προσαρμογές για την κάλυψη των αναγκών του ΚεΠΕΟΚ.
- ✓ **Καμινάρια:** Παλαιό Δημοτικό Σχολείο « Αρχιμανδρίτη Ιερώνυμου Μυριανθέας». Θα πρέπει να προωθηθεί η εκπόνηση των αναγκαίων μελετών για την εξασφάλιση των απαιτούμενων αδειών ώστε να χρηματοδοτηθεί η υλοποίηση του έργου.

Δράση 5.4.4 Ίδρυση και λειτουργία 2 Εκπαιδευτικών Πολυκέντρων Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους

Ο πολυχώρος αυτός θα δημιουργηθεί σύμφωνα με τα πρότυπα κέντρου μάθησης του μέλλοντος, που προβλέπει 6 ζώνες μάθησης και εργασίας : Develop, Exchange, Create, Investigate, Present, Interact. Πρόκειται για μέτρο τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης και η δομή του θα λειτουργήσει στα πρότυπα της δράσης "the STEAMers" σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου.

Σε πρώτη φάση μπορεί να δημιουργηθούν 1 ή 2 ζώνες εργασίες, όπως δημιουργίας και διάδρασης. Στη ζώνη δημιουργίας οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν μιντιακές παραγωγές σε ζητήματα της τοπικής κοινωνίας, όπως για παράδειγμα:

- Ραδιοφωνικό πρόγραμμα
- Πολυμεσική παραγωγή,
- Διαδικτυακή ιστοσελίδα
- Ντοκιμαντέρ για την άυλη πολιτισμική κληρονομιά
- Μαθητικές ταινίες

Στο “Πολυκέντρο Μάθησης και Εργασίας” θα υπάρχει ένας εθελοντής ή ένας εκπαιδευτικός επί μισθό και θα βοηθά τους μαθητές να οργανώσουν τη μελέτη τους βάσει του ηλεκτρονικού υλικού. Ακολουθώντας το παράδειγμα άλλων αντίστοιχων κέντρων, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να στηρίξουν το Πολυκέντρο με την παραγωγή μαθητικών ταινιών οργανώνοντας φεστιβάλ ταινίας με στόχο την προβολή των σχολείων, των ορεινών κοινοτήτων του Τροόδους. Επιπλέον, θα υπάρχει η δυνατότητα συνάντησης και συνεργασίας μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, εθελοντών και κατοίκων της παραγωγικής τάξης μεταξύ μαθητών και μελών της τοπικής κοινωνίας. Στόχος πέρα από τη δικτύωση μαθητών και πολιτών είναι, ο χώρος αυτός να αποτελέσει:

1. κέντρο ανάδειξης πολιτισμικών δράσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον και την άυλη κληρονομιά του τόπου,
2. σημείο αναφοράς για τη συνεργασία σχολείων, μαθητών και πολιτικών στη βάση δημιουργίας ντοκιμαντέρ, ειδήσεων, ταινιών κ.α.

3. πόλο έλξης για επισκέπτες, καθώς θα καθιερώσει σταδιακά πολιτισμικές, καλλιτεχνικές και εκπαιδευτικές δράσεις, όπως για παράδειγμα το Φεστιβάλ εκπαιδευτικών ταινιών Ολυμπίας, Χανίων, Δράμας στην Ελλάδα, καθιερώνοντας έτσι το Brandname της κοινότητας και του Τροόδους.

Επιπλέον, εντός του Εκπαιδευτικού Πολυκέντρου Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου θα συλλειτουργούν:

1. **Κέντρο πληροφόρησης Νέων** (όπως το υφιστάμενο στον Αγρό) το οποίο θα λειτουργεί με βάση τα πρότυπα και τους κανόνες του European Youth Information and Counseling Agency (ERYICA). Βασικός σκοπός των Κέντρων είναι να παρέχουν την πρώτη γενική πληροφόρηση σε μία σειρά θεμάτων που άπτονται των ενδιαφερόντων τους, μέσα σ' ένα άνετο, μοντέρνο και πάνω από όλα φιλικό περιβάλλον. Παράλληλα στόχος τους είναι να καθοδηγήσουν τους νέους στα πρώτα τους βήματα προς την πλήρη ένταξη τους στην κοινωνία ως ανεξάρτητα άτομα, αλλά και να τους βοηθήσουν στην αντιμετώπιση δυσκολιών που τους παρουσιάζονται.

Στα Κέντρα Πληροφόρησης (ΚΕΠΛΗ) παρέχεται επίσης ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο, χρήση Η/Υ και ενημέρωση και καθοδήγηση για τα προγράμματα και υπηρεσίες του ΟΝΕΚ όπως τα χρηματοδοτικά του εργαλεία και άλλα προγράμματα.

Όλα τα προγράμματα και υπηρεσίες παρατίθεται στο Παράρτημα 4.

2. **Youth Makerspace** το οποίο είναι βασισμένο στα πρότυπα των Makerspaces τα οποία αναπτύσσονται από πανεπιστημιακά ιδρύματα ή κοινότητες στο εξωτερικό και παρέχουν πρόσβαση στους νέους σε υψηλού επιπέδου και τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό για την ανάπτυξη και υλοποίηση των πρωτότυπων επιχειρηματικών τους ιδεών. Οι χώροι τύπου «makerspace» αντιπροσωπεύουν τον εκδημοκρατισμό του σχεδιασμού, μηχανοποίησης, κατασκευής και εκπαίδευσης. Εδώ οι νέοι μπορούν να μάθουν για την τεχνολογία, χειροτεχνία (crafts) και άλλες δημιουργικές κατασκευαστικές διαδικασίες και μεθόδους, να μοιραστούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους και να εφαρμόσουν στην πράξη τη γνώση και τις δεξιότητες αυτές. Το δημιουργικό φάσμα που καλύπτεται είναι τεράστιο. Το Youth Makerspace απευθύνεται σε παιδιά και νέους ηλικίας 6-35 χρονών καθώς και σε οργανωμένα σύνολα νέων, τάξεις ή ομίλους εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και σχολείων και άλλους.

Εντός του Εκπαιδευτικού Πολυκέντρου Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα λειτουργήσουν **Κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Δράση 5.3.2.)**. Τα Κέντρα αυτά συστήνεται να συστεγαστούν στα Εκπαιδευτικά Πολυκέντρα Νεολαίας Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους για συνεργασία και συντονισμό με τις υπηρεσίες που θα προσφέρονται από τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου οι οποίες παρέχονται σε νέους από 14-35 χρονών, με στόχο να μπορέσουν να κάνουν όσο το δυνατό πιο ορθές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Τέλος στο Πολυκέντρο ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να αναλάβει τη δημιουργία Fab-Lab, NGO-Hub και Co-working spaces. Οι υπηρεσίες αυτές θα αξιολογηθούν μετά την έγκριση του τελικού χώρου ανάπτυξης και κατά τον σχεδιασμό υλοποίησης του έργου.

Θεσμική πλαισίωση: Η προτεινόμενη δράση μπορεί πλαισιωθεί θεσμικά και να στηριχθεί οικονομοτεχνικά ως δράση «the STEAMers» που είναι βασισμένο στα πρότυπα των S.T.E.A.M Centers του εξωτερικού. Τα αρχικά αναφέρονται στο Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics. Το πρόγραμμα προσφέρει εργαστήρια Ρομποτικής, Προγραμματισμού, Film Making, Φωτογραφίας, Graphic Design, Δημιουργικής Γραφής, Μουσικής, Θεάτρου και Τέχνης. Στόχος των εργαστηρίων είναι η υγιής απασχόληση, η ψυχαγωγία και η εκμάθηση, η καλλιέργεια της εκφραστικότητας και της

δημιουργικότητας, καθώς επίσης η ψυχοσυναισθηματική ενδυνάμωση και η προσωπική ανάπτυξη των συμμετεχόντων (<https://onek.org.cy/archiki-selida/programmata-ipiresies/dimiourgiki-apascholisi/polikentra/#toggle-id-1>).

Προτείνεται να δημιουργηθούν δύο πολυκέντρα:

1. Το ένα με την μετεγκατάσταση και αναβάθμιση των δομών του Οργανισμού Νεολαίας στην κοινότητα Αγρού. Ο πολυχώρος αυτός, μπορεί να δημιουργηθεί σύμφωνα με τα πρότυπα κέντρου μάθησης του μέλλοντος, που προβλέπει 6 ζώνες μάθησης και εργασίας : Develop, Exchange, Create, Investigate, Present, Interact. **Αρχικά συστήνεται όμως να λειτουργήσει για τρία χρόνια με τουλάχιστον δύο ζώνες από τις 6 ζώνες μάθησης και εργασίας.**

2. Το δεύτερο να αναπτυχθεί πλήρως στο παλαιό κτίριο της Αστυνομικής Διεύθυνσης Μόρφου (Ευρύχου), το οποίο βρίσκεται παρακείμενα του Γυμνασίου/ Λυκείου Ευρύχου.

Εκτιμώμενο κόστος: Πέραν του οικοδομικού κόστους και των δαπανών εξοπλισμού και εγκατάστασης, τα οποία θα διαφανούν από την τελική επιλογή ή/ και έγκριση των προτεινόμενων χώρων, το κόστος για τον τεχνολογικό εξοπλισμό είναι περίπου €15.000 Ευρώ. Επιπλέον αναμένεται ετήσιο κόστος λειτουργίας και συντήρησης γύρω στις €35.000. Σε κάθε περίπτωση είναι σκόπιμο να προβλεφθεί μια θέση εργασίας ενός ειδικού στα μίντια ή ενός παιδαγωγού με ειδίκευση στη δημιουργία ψηφιακών μιντιακών παραγωγών και ταινίας (κάλυψη θέσης εργασία από άνεργους επιστήμονες και εθελοντές). Στο λειτουργικό κόστος περιλαμβάνεται η μισθοδοσία του ατόμου αυτού.

Υπομέτρο 5.5 Δημιουργία/ Αναβάθμιση Σχολείων Ειδικού Ενδιαφέροντος, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Τα τεχνικά επαγγέλματα αποτελούν το πυρήνα μιας κατεχοχίν αγροτικής ορεινής οικονομίας. Για τον λόγο αυτό η προαγωγή της εκπαίδευσης και κατάρτισης για απόκτηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων για τη στήριξη των τοπικών παραγωγικών και επιχειρηματικών εξειδικεύσεων (μικρή ορεινή γεωργία, αγροτρόφιμο, αγροτουρισμός) πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα σε αυτές τις περιοχές. Εν τούτοις οι ορεινές κοινότητες, ως οι κατεχοχίν αγροτικές περιοχές της Κύπρου με τα τεχνικά επαγγέλματα να αποτελούν τον βασικό πυλώνα της οικονομίας τους, δεν διαθέτουν καμία Τεχνική Σχολή. Με βάση τα παραπάνω, κοινή διαπίστωση των μελετητών και της ΔΜΤΕΕΚ είναι ότι η δημιουργία Τεχνικής και Επαγγελματικής Σχολής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης αποτελεί ένα από τα πιο καθοριστικά μέτρα για την αναζωογόνηση της περιοχής. Η δημιουργία των σχολών θα συμβάλει:

- ✓ στην ενίσχυση της απασχόλησης και της καταπολέμησης της ανεργίας ιδιαίτερα για νέους/ες που έχουν την τάση να εγκαταλείπουν την περιοχή,
- ✓ στην μείωση των ποσοστών ανεργίας των νέων 18 έως 30 ετών, ιδίως των νέων εκτός δομών εκπαίδευσης, κατάρτισης ή εργασίας, μέσω της ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους, με στόχο τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και
- ✓ στην καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και ενδυνάμωση των νέων της περιοχή

Για να διαπιστωθεί ποια Σχολεία Ειδικού Ενδιαφέροντος, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν στην περιοχή και σε ποια γεωγραφική περιοχή των ορεινών κοινοτήτων, λήφθηκε υπόψη η διάγνωση της ΕΣΑΟΚ και τα αποτελέσματά της, όσον αφορά τις ανάγκες και τις προοπτικές των τριών βασικών πυλώνων της ορεινής

οικονομίας. Ακολούθως μελετήθηκαν τα υφιστάμενα τέσσερα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης της περιοχής με βάση:

- ✓ τον χώρο στον οποίο ευρίσκονται (γεωγραφική θέση, προσβασιμότητα κ.α.),
- ✓ το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν και τον πληθυσμό τον οποίο εξυπηρετούν ή/ και εν δυνάμει θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν (πυκνότητα και σύνθεση πληθυσμού, παραγωγικά χαρακτηριστικά και οικονομικά δεδομένα της περιοχής κ.α.) και
- ✓ την υλικοτεχνική υποδομή του ιδίου του κτιρίου ή παρεμφερών ανεκμετάλλευτων κτιριακών υποδομών.

Στο Υπομέτρο αυτό προτείνεται η βέλτιστη πρόταση για ανάπτυξη, αναβάθμιση και εμπλουτισμό ενός εκάστου από τα 4 Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης τα οποία λειτουργούν στις ορεινές κοινότητες. Παρατίθενται επιγραμματικά για εύκολη αναφορά και αναλύονται σε ξεχωριστές δράσεις παρακάτω:

- ✓ **Οικονομική - Εμπορική Σχολή Μιτσή Λεμύθου (ΟΕΣ)**
- ✓ **Αγροτική Τεχνική Σχολή Τροόδους (Σολέα – Γαλάτα)**
- ✓ **Αναβάθμιση και μετεγκατάσταση Τεχνικής Ξενοδοχειακής Σχολής στο Απεήτειο Γυμνάσιο-Λύκειο Αγρού**
- ✓ **Καλλιτεχνικό Σχολείο**
- ✓ **Σχολή τεχνικών επαγγελματιών στο Γυμνάσιο -Λύκειο Ευρύχου (διερεύνηση σκοπιμότητας)**
- ✓ **Αθλητικό Σχολείο στο Γυμνάσιο-Λύκειο Σολέας**

Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας θα υποστηρίξει την ίδρυση και λειτουργία των δομών αυτών με την διαμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες της περιοχής και τις απαιτήσεις της νέας ορεινής οικονομίας. Η διασύνδεση των τομέων της οικονομίας με τα ανωτέρω εκπαιδευτήρια θεωρείται ιδιαίτερης σημασίας για την ανάπτυξη της περιοχής. Με βάση τα παραπάνω εκτιμάται ότι οι σχολές μπορεί να είναι ελκυστικές όχι μόνο για τους ντόπιους νέους αλλά και νέους από την υπόλοιπη Κύπρο, οι οποίοι θα επιζητήσουν κλάδους με ενδιαφέρουσες επαγγελματικές προοπτικές, διαμορφώνοντας παράλληλα προϋποθέσεις μόνιμης εγκατάστασης στις ορεινές κοινότητες. Με τον τρόπο αυτό θα τροφοδοτηθεί η περιοχή με νέους επιχειρηματίες και εργατικό δυναμικό με αναβαθμισμένες και τοπικά συνδεδεμένες δεξιότητες.

Δράση 5.5.1 Οικονομική - Εμπορική Σχολή Μιτσή Λεμύθου (ΟΕΣ)

Το Υπουργικό Συμβούλιο, ενέκρινε μετά από πρόταση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού την μετεξέλιξη, σε πρώτο στάδιο, του λυκειακού κύκλου της Εμπορικής Σχολής Μιτσή Λεμύθου σε Οικονομική - Εμπορική Σχολή (ΟΕΣ), σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα σχολεία των ορεινών περιοχών. Πρωταρχικός στόχος από την δημιουργία της ΟΕΣ, όπως επισημαίνει η ΔΜΓΕ (Επιθεώρηση Οικονομικών) είναι η προαγωγή της αριστείας μέσα από υψηλού επιπέδου εκπαίδευση και η προετοιμασία των μαθητών/τριών που έχουν ιδιαίτερη κλίση και ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις οικονομικές σπουδές ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εργοδοτηθούν άμεσα στην αγορά εργασίας (μέσα από την ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας) ή να ενταχθούν σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα για απόκτηση ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών. Η λειτουργία της Σχολής θα γίνει κατά το πρότυπο των μουσικών και αθλητικών σχολείων. Οι πιο πάνω προγραμματισμοί συνδέονται άμεσα με τις προσπάθειες ανάπτυξης και υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους, καθόσον θα βοηθήσουν στην προσέλκυση μαθητών/τριών από όλες τις περιοχές της Κύπρου, στη συγκράτηση του πληθυσμού της περιοχής και στην υποστήριξη των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής Τροόδους. Για τον λόγο αυτό έχει συμφωνηθεί με το Διαχειριστικό Συμβούλιο της Σχολής και το ΥΠΠΑΝ ότι η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας και οι μελετητές της Ολοκληρωμένης

Παρέμβασης 4 - Επιχειρηματικότητα και Δια-βίου Μάθηση θα υποστηρίξουν την προετοιμασία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της ΟΕΣ έτσι που να ενσωματωθούν στρατηγικές επιδιώξεις της ΕΣΑΟΚ.

Για την ενίσχυση της λειτουργίας της ΟΕΣ και την υποστήριξη της τοπικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας, κεντρικός στόχος της ΕΣΑΟΚ είναι η λειτουργία της “Ακαδημίας Ορεινής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας – Δημοσθένη Μιτσή”. Η ΔΜΓΕ (Επιθεώρηση Οικονομικών) επισημαίνει ότι το ΥΠΠ θα υποστηρίξει περαιτέρω ενέργειες του Διαχειριστικού Συμβουλίου για ανάπτυξη μεταλλευτικών και άλλων προγραμμάτων στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων Τροόδους και του Σχεδίου Δράσης για την Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης καθώς και της Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας. Η λειτουργία της Ακαδημίας αναπτύσσεται παρακάτω στην Δράση 5.6.2.

Δράση 5.5.2 Αγροτική Τεχνική Σχολή Τροόδους (Γαλάτα)

Το πέρασμα από την εντατική γεωργία στη γεωργία ποιότητας για να αποδώσει έχει ανάγκη από εκπαιδευμένους γεωργούς και τεχνικούς οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν στην υποστήριξη των παραγωγικών συστημάτων και καλλιεργειών που μπορούν να προσφέρουν προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία. Σημειώνεται ότι αυτή η επιδίωξη αποτελεί τον κεντρικό στόχο της ΕΣΑΟΚ γι’ αυτό και προτείνεται παράλληλα, η δημιουργία μιας ισχυρής μονάδας στήριξης της επιχειρηματικότητας η οποία θα αγκαλιάσει και τον πρωτογενή τομέα ως βασικό τροφοδότη της τοπικής ορεινής οικονομίας. Η παράδοση σε προϊόν ποιότητας όπως ο οίνος Κουμανδαρία και οι προοπτικές που διανοίγονται για την ένταξη σε συστήματα ποιότητας της πλειονότητας των αγροτικών προϊόντων όχι μόνο της περιοχής του Τροόδους αλλά και ολόκληρης της Κύπρου, αιτιολογούν την ανάγκη να δημιουργηθεί η Αγροτική Τεχνική Σχολή Τροόδους. Η προτεινόμενη Αγροτική Τεχνική Σχολή μπορεί να αποτελέσει τον προθάλαμο για την εισαγωγή στη συνέχεια σε προγράμματα ΜΙΕΕΚ ή στην προτεινόμενη Ανώτερη Αγροτική Σχολή Τροόδους που θα λειτουργήσει στην ίδια περιοχή.

Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται η δημιουργία κλάδων θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης, αρχικά στη γεωπονία που παρέχεται από το Υπ. Παιδείας. Μεταγενέστερα, διαμόρφωση και άλλων κλάδων που αφορούν στην ορεινή οικονομία του Τροόδους και ειδικότερα στην Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 2: μεταποίηση στην ορεινή οικονομία και την Ολοκληρωμένη Παρέμβαση 1: καινοτομική παρέμβαση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας της περιοχής Τροόδους. Επ’ αυτού και αφού εγκριθεί η υλοποίηση του έργου και έως ότου προετοιμαστούν οι αναγκαίες υποδομές το Γραφείο Επιτρόπου σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών και Πανεπιστήμια θα διαμορφώσουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Η λειτουργία της Σχολής αποτελεί κεφαλαιώδες ζήτημα για την ανάπτυξη της περιοχής, λαμβανομένου υπόψη ότι ο κεντρικός άξονας της ορεινής οικονομίας βασίζεται στην γεωργία και την κτηνοτροφία. Η γεωργία του Τροόδους έχει την δυνατότητα να ανταποκριθεί σε ένα πρότυπο παραγωγής το οποίο βασίζεται στην ποιότητα και την ταυτότητα των προϊόντων και εξασφαλίζει αειφορικές σχέσεις με το περιβάλλον. Σε αυτό το πρότυπο η μικτή πολυδραστήρια οικογενειακή γεωργία για να επωφεληθεί θα πρέπει: “να λύσει τα ζητήματα ανάδειξης της ποιότητας, της οργάνωσης, για την τοποθέτηση στις αγορές και της υποστήριξης από ένα καινοτομικό μηχανισμό προσαρμοσμένο στις ανάγκες της γεωργίας του Τροόδους”.

Η Σολέα, βρίσκονται στο κέντρο μιας περιοχής με σημαντική ορεινή γεωργία ποικίλων παραγωγών ο ρόλος της οποίας θα αναβαθμισθεί στο άμεσο μέλλον ως δυναμικός παραγωγός προϊόντων ποιότητας και ταυτότητας. Επιπλέον στην περιοχή Τροόδους παράγονται προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ όπως η Κουμανδαρία, η Ζιβανία και Οίνοι, τα Αλλαντικά Πιτσιλιάς και το Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού.

Τα πιο πάνω αναδεικνύουν μια περιοχή με μεγάλη προοπτική ανάπτυξης για τον πρωτογενή και τον

δευτερογενή τομέα. Οι προτεινόμενες δομές αγροτικής εκπαίδευσης θα υποστηρίξουν την νέα γενιά αγροτών στις ορεινές κοινότητες αλλά και τους υφιστάμενους αγρότες ώστε αυτοί να εκσυγχρονίσουν και να αναβαθμίσουν τις μονάδες τους. Τέλος είναι σημαντικό μέσα από τις συγκεκριμένες δομές εκπαίδευσης να υποστηριχθεί το πρότυπο της ορεινής γεωργίας, η ανάδειξη της κληρονομημένης γνώσης και η σύνδεσή της με τα προϊόντα ποιότητας αλλά και η εισαγωγή καινοτομιών.

Δράση 5.5.3 Αναβάθμιση και μετεγκατάσταση Τεχνικής Ξενοδοχειακής Σχολής στο Απεήτειο Γυμνάσιο-Λύκειο Αγρού

Στο σχολείο μέσης εκπαίδευσης Αγρού λειτουργεί Τμήμα Τεχνικής Σχολής στον κλάδο των ξενοδοχειακών και επισιτιστικών τεχνών πρακτικής κατεύθυνσης. Με βάση τις ανάγκες της περιοχής, τις εξειδικεύσεις της και τον γενικότερο σχεδιασμό της ΕΣΑΟΚ προτείνεται η αναβάθμιση και μετεγκατάσταση της Ξενοδοχειακής Σχολής (εισαγωγή κλάδου θεωρητικής κατεύθυνσης, λειτουργία και διαχείριση μονάδων φιλοξενίας). Επίσης μπορούν να ενταχθούν προγράμματα ΜΙΕΕΚ για τους κλάδους Αρτοποιίας – Ζαχαροπλαστικής. Η αναβάθμιση της Σχολής απαντά στην αύξηση των αναγκών για εξειδικευμένα άτομα στην προσπάθεια δημιουργίας του ορεινού τουριστικού προϊόντος Τροόδους την οποία θα προωθήσει η ΕΣΑΟΚ. Η δημιουργία αυτή θα βασισθεί κυρίως, στους τοπικούς επαγγελματίες υφιστάμενους και νεοεισερχόμενους, στα τοπικά προϊόντα και στις τοπικές εμπειρίες. Ο στόχος που θέτει η ΕΣΑΟΚ να περάσει ο τουρισμός του Τροόδους από το κατάλυμα στη δραστηριότητα προδιαγράφει και τις νέες ανάγκες για τη δημιουργία ενός εναλλακτικού τουρισμού έντονα συνδεδεμένο με τον τόπο τις οποίες θα πρέπει να λάβει υπόψη η αναβαθμισμένη Σχολή. Σε κάθε περίπτωση η χολή αυτή θα αποτελέσει τον προθάλαμο για την εισαγωγή στην ΑΞΙΚ.

Δράση 5.5.4 Δημιουργία Καλλιτεχνικού Σχολείου

Το Ίδρυμα Πολιτισμού Ορεινών Κοινοτήτων μέσα από τα πολλαπλά προγράμματα που θα αναπτύξει αποσκοπεί στην ενεργό συμμετοχή των νέων στην πολιτιστική δημιουργία. Ως μια εκ των σημαντικότερων δομών και υποδομών προς την επίτευξη του σκοπού αυτού αναμένεται να είναι η λειτουργία Καλλιτεχνικού Σχολείου (Καλές και Εφαρμοσμένες Τέχνες) με εξειδίκευση στην Λαϊκή Χειροτεχνία, το οποίο προτείνεται να δημιουργηθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, κατ'αντιστοιχία του επιτυχημένου θεσμού των Μουσικών Σχολείων. Υπενθυμίζεται ότι το Μουσικό Σχολείο λειτουργεί στο πλαίσιο του υφιστάμενου εκπαιδευτικού συστήματος με τη μορφή του Ενιαίου Ολοήμερου Σχολείου. Οι μαθητές παρακολουθούν το πρόγραμμα του πρωινού Ενιαίου Λυκείου και στη συνέχεια το ειδικό πρόγραμμα του Μουσικού Σχολείου. Το πρόγραμμα προσφέρεται σε τέσσερα απογεύματα των τριών περιόδων (σύνολο 12 περίοδοι την εβδομάδα).

Στην περιοχή δεν λειτουργεί κανένα εκπαιδευτήριο σχετικά με τις καλές ή/και εφαρμοσμένες τέχνες. Εκτός από τα Επιμορφωτικά Κέντρα Εκπαίδευσης, τα οποία ως επί το πλείστο έχουν ταυτιστεί με μεγαλύτερης ηλικίας άτομα, τα παιδιά όλων των ηλικιών (έως 18 ετών) και οι νέοι (άνω των 18 ετών) δεν έχουν την δυνατότητα πρόσβασης στην πολιτιστική εκπαίδευση σε καλές ή/ και εφαρμοσμένες τέχνες. Το Καλλιτεχνικό Σχολείο θα δώσει τη δυνατότητα τόσο στους νέους της περιοχής Τροόδους όσο και της υπόλοιπης Κύπρου, οι οποίοι επιθυμούν να ακολουθήσουν καλλιτεχνικές σπουδές στις Εικαστικές Τέχνες, να προετοιμαστούν κατάλληλα, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία. Επιπλέον, θα τους ενισχύσει με γνώσεις και εμπειρίες μέσα από την καλλιέργεια αισθητικής-πολιτισμικής παιδείας, τοπικής και παγκόσμιας.

Το Καλλιτεχνικό Σχολείο ιδρύεται με στόχο:

- ✓ να αναπτύξει δράσεις προώθησης και ανάπτυξης της εκπαίδευσης για τον πολιτισμό των ορεινών κοινοτήτων του Τροόδου
- ✓ να παρέχει στους μαθητές ολοκληρωμένη και δομημένη καλλιτεχνική παιδεία
- ✓ να μεταδώσει και αναδείξει την πολιτιστική κληρονομιά του Τροόδου
- ✓ την προώθηση της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας
- ✓ την αξιοποίηση της άυλης κληρονομιάς και της εμπειρίας των τοπικών πληθυσμών.
- ✓ να βοηθήσει τους νέους να αποκτήσουν τα κατάλληλα εφόδια που θα στηρίξουν την επαγγελματική τους πορεία, προσφέροντάς τους αισθητική καλλιέργεια και ανάπτυξη δεξιοτήτων, για να μπορούν να εκφράζουν αισθητικά ιδέες και συναισθήματα, να έχουν κριτική σκέψη και δημιουργικότητα.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προγράμματα αφορούν μαθητές/τριες, τότε θα πρέπει να εγκρίνονται μέσα από τις διαδικασίες του ΥΠΠ υπό την επίβλεψη και παρακολούθηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου. Είναι απαραίτητη η εκπόνηση διαφοροποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια) καθώς και για ομάδες ενηλίκων, στο πλαίσιο ενίσχυσης και της Δια Βίου Μάθησης. Ειδικότερα και όσον αφορά το **πρόγραμμα σπουδών** του σχολείου η ΔΜΓΕ (Επιθεώρηση Τέχνης) επισημαίνει τα παρακάτω:

- Το σχολείο πρέπει να παρέχει, μέσω της ευρύτερης κατεύθυνσης των Εικαστικών Τεχνών, μία γενική, ολοκληρωμένη και δομημένη καλλιτεχνική παιδεία που να αφορά όλους τους τομείς των Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών.
- Το Καλλιτεχνικό Σχολείο θα πρέπει να περιλαμβάνει δύο ξεχωριστές κατευθύνσεις:
 - α) Καλές Τέχνες και β) Εφαρμοσμένες Τέχνες.
- Ο διαχωρισμός σε Καλές και Εφαρμοσμένες Τέχνες να γίνεται σε μεταγενέστερο στάδιο, αφού προηγηθεί ικανό διάστημα βασικής εκπαίδευσης στις αρχές των Εικαστικών Τεχνών, οι οποίες αποτελούν τη βάση όλων των μετέπειτα “Εικαστικών κλάδων”.
- Η προτιθέμενη εξειδίκευση στη Λαϊκή Χειροτεχνία να υλοποιείται σε κατοπινό στάδιο στη Β΄ και Γ΄ τάξη Λυκείου, εναλλακτικά με εξειδίκευση στη Ζωγραφική, στη Γλυπτική, στη Χαρακτική, στη Σκηνογραφία, στην Κεραμική, στις Γραφικές τέχνες, Visual Arts κ.λπ.
- Το σχολείο πρέπει να παρέχει στους μαθητές του καλλιτεχνική παιδεία, με τα κατάλληλα μαθήματα, την επαρκή διάρκεια σε διδακτικές περιόδους, το κατάλληλο προσωπικό και την κατάλληλη υλικό-τεχνική υποδομή:
 - Το υφιστάμενο ωρολόγιο πρόγραμμα Καλλιτεχνικής κατεύθυνσης, όπως υπάρχει τώρα στα Λύκεια, δεν πρέπει να αναπαραχθεί ως έχει και στο Καλλιτεχνικό Σχολείο, αλλά να τύχει σημαντικού εμπλουτισμού.
 - Ακόμη, το Υπουργείο θα πρέπει να στελεχώσει το διδακτικό προσωπικό με τους πλέον κατάλληλους εκπαιδευτικούς συνεκτιμώντας ως ένα βαθμό και το κριτήριο της εντοπιότητας.
 - Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού οφείλει να φροντίσει ώστε να δημιουργηθεί εργαστηριακή υποδομή, να αγοραστεί εξοπλισμός, αναλώσιμα υλικά τέχνης, βιβλία και κατάλληλο οπτικοακουστικό υλικό. Εκτός από τα άρτια καλλιτεχνικά εργαστήρια, θα χρειαστεί παραπλήσιος ξενώνας διαβίωσης και διατροφής (πιθανόν στην τοπική κοινότητα, με την οποία οι σχέσεις του Σχολείου θα είναι οικογενειακές, συμβάλλοντας στην οικονομία της περιοχής).
- Η πολύχρονη εμπειρία με τον θεσμό του ετήσιου, θερινού Art-Camp στην Εμπορική Σχολή Μιτσή – Λεμύθου πρέπει να αξιοποιηθεί.

Η καινοτομική προσέγγιση λειτουργίας του σχολείου έγκειται στο ότι επιχειρεί να διασυνδέσει τα πολιτιστικά δεδομένα των ορεινών κοινοτήτων της περιοχής με τη διαδικασία ανάδειξης της πολιτιστικής ταυτότητάς της και ένταξης-αξιοποίησής της σε οικονομικές δραστηριότητες. Στα εκπαιδευτικά προγράμματα του σχολείου θα πρέπει να περιλαμβάνονται πέραν του πεδίου της μουσικής και οι λοιπές καλές τέχνες (με έμφαση στις λαϊκές τέχνες), προβλέποντας αντίστοιχες θεματικές ενότητες.

Με βάση τα πιο πάνω το σχολείο θα απευθύνεται:

- ✓ Σε μαθητές από την περιοχή ή Παγκύπρια
- ✓ Στους μαθητές των λοιπών Μουσικών Σχολείων για παρακολούθηση των εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων ή μαθημάτων. Αυτό μπορεί να επιτυγχάνεται τόσο με μονοήμερες επισκέψεις αλλά ως επί το πλείστο με διήμερα ή τριήμερα εκπαιδευτικά προγράμματα
- ✓ Στα λοιπά Γυμνάσια και Λύκεια της περιοχής με την δημιουργία δικτύου συνεργασίας για κοινές πολιτιστικές δράσεις
- ✓ Σε Δημόσια και Ιδιωτικά Ανώτερα και Ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα εφαρμόζοντας διαπανεπιστημιακά προγράμματα εκπαίδευσης και έρευνας
- ✓ Στους τοπικούς συλλόγους για ανάπτυξη συνεργασιών και κοινών δράσεων

Με βάση τα παραπάνω το ίδρυμα Πολιτισμού θα συνεργάζεται και θα υποστηρίζει το ΥΠΠΑΝ στην λειτουργία του σχολείου, θα αναλάβει την προώθηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων εκτός δομών του Δημοσίου Σχολείου και θα είναι υπεύθυνο για τον προγραμματισμό της λειτουργίας τους.

Το προτεινόμενο Καλλιτεχνικό Σχολείο θα αποτελεί μέρος ενός εκ των τεσσάρων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης που λειτουργούν στη περιοχή Τροόδους. Η επιλογή του Σχολείου όπου θα στεγαστεί το Καλλιτεχνικό Σχολείο προτείνεται να λάβει υπόψη τα ακόλουθα:

- Διαθεσιμότητα υφιστάμενης σχολικής υποδομής αλλά και άλλων αναξιοποίητων κτιριακών υποδομών
- Η αναβάθμιση του Σχολείου σε Καλλιτεχνικό Σχολείο εκτιμάται ότι θα έχει καταλυτικό ρόλο στην βιωσιμότητά του η οποία θα συμβάλει σημαντικά στην πολιτική υποδοχής πληθυσμού της ΕΣΑΟΚ.
- Η ευρύτερη περιοχή να διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα υλικής και άυλης κληρονομιάς

Για την προώθηση της λειτουργίας του Καλλιτεχνικού Σχολείου, συστήνεται η **εκπόνηση Σχεδίου Δράσης** με την υποστήριξη εμπειρογνωμοσύνης **στο οποίο πρέπει να συνδράμει η ΔΜΓΕ** (Επιθεώρηση Τέχνης) λόγω αρμοδιότητας και εμπειρίας και η Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας. Επιπλέον θα πρέπει να προωθηθούν οι απαιτούμενες διεργασίες για την υλοποίηση των αναγκαίων υποδομών προκειμένου να λειτουργήσει το Καλλιτεχνικό Σχολείο.

Δράση 5.5.5 Σχολή τεχνικών επαγγελματιών στο Γυμνάσιο - Λύκειο Ευρύχου (διερεύνηση σκοπιμότητας)

Λειτουργία Σχολής τεχνικών επαγγελματιών (κλάδοι θεωρητικής και πρακτικής κατεύθυνσης - αρχιτεκτονικής και πολιτικής μηχανικής, δομικών έργων και κατασκευών, ηλεκτρολογίας και ηλεκτρονικών εφαρμογών, κτλ.). Η προτεινόμενη Σχολή θα λειτουργήσει ως τμήμα ενσωματωμένη στο Γυμνάσιο-Λύκειο Σολέας.

Συστήνεται η διερεύνηση της σκοπιμότητας δημιουργίας της με βάση τις ανάγκες των γεωγραφικών περιοχών που εξυπηρετεί το Λύκειο και τις ζώνες εγγύτητας.

Δράση 5.5.6 Αθλητικό Σχολείο στο Γυμνάσιο-Λύκειο Σολέας

Η πρόταση για ανάπτυξη Αθλητικού Σχολείου στην περιοχή περιλαμβάνεται στο Σχέδιο “ΑΤΛΑΣ” και θεωρείται καθοριστικής σημασίας δράση για την επιτυχή εφαρμογή του. Για την χωροθέτηση του Σχολείου λήφθηκε καταρχήν υπόψη ότι θα πρέπει να εγκατασταθεί σε δομή σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης. Για τον λόγο αυτό τέθηκαν υπό αξιολόγηση οι τέσσερις γεωγραφικές περιοχές της ορεινής περιφέρειας Τροόδους, στις οποίες είναι εγκατεστημένα αυτά τα σχολεία. Ως κριτήριο κατά την διερεύνηση τέθηκε υπόψη επίσης το γεγονός ότι οι τρεις πόλοι του Σχεδίου ΑΤΛΑΣ – Αθλητικό Χωριό (Αμίαντος/ Πλατάνια), Αθλητικό Λύκειο και “Αθλητικό Κέντρο Γλαύκος Κληρίδης” στον Αγρό- πρέπει να είναι σε σχετικά κοντινή απόσταση επειδή θα αναπτύσσουν κοινές δράσεις.

Με βάση την χωροταξική αξιολόγηση των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, το μαθητικό δυναμικό και την ύπαρξη αθλητικών εγκαταστάσεων έγινε η επιλογή της Σολέας παρά την λειτουργία του Απεήτειου Γυμνασίου Αγρού το οποίο γειτνιάζει με το αθλητικό κέντρο «Γλαύκος Κληρίδης». Ειδικότερα, η επιλογή της Σολέας βασίστηκε στα παρακάτω:

- i. Στην Σολέα λειτουργεί το μεγαλύτερο Σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης της περιοχής με 326 μαθητές, βασική προϋπόθεση για την δημιουργία Αθλητικού Σχολείου. Είναι πολυσυλλεκτικό λόγω της κεντροβαρούς του θέσης μεταξύ τριών περιοχών οι οποίες συγκρατούν και αυξάνουν τον πληθυσμό τους – Σολέας, Ορεινής Μόρφου και Πιτσιλιάς Λεμεσού. Επιπλέον, εξυπηρετεί την περιοχή Μαραθάσας Λευκωσίας η οποία παρόλη την πληθυσμιακή της αποψίλωση συνεισφέρει στην ενδυνάμωση του μαθητικού πληθυσμού.
- ii. Η περιοχή Σολέας διαθέτει αρκετές αθλητικές υποδομές και αίθουσες κλειστού τύπου οι οποίες μπορούν να υποστηρίξουν τον θεσμό του Αθλητικού Σχολείου χωρίς ανάγκη για επιπλέον υποδομές (3 γήπεδα ποδοσφαίρου με γρασίδι, Αθλητικό Κέντρο Χαράλαμπος Κουκουλαρίδης στο κλειστό Δημοτικό Γαλάτας, Αθλητικό Κέντρο στο Εκπαιδευτήριο Ευρύχου, 4 μίνι γήπεδα ποδοσφαίρου).
- iii. Στην περιοχή δραστηριοποιούνται Ποδοσφαιρικοί Σύλλογοι όπως η ΑΕΚ Κοράκου (764 μέλη), η Πανσόλιος Αθλητική Ακαδημία (747 μέλη), η Πανσόλιος Αθλητική Ομοσπονδία (741 μέλη), κ.α.. Επιπλέον, των πιο πάνω δραστηριοποιούνται Αθλητικοί Σύλλογοι Καράτε στις κοινότητες Ευρύχου, Κυπερούντας, Πελενδρίου και ο Ερασιτεχνικός Αθλητικός Σύλλογος Ταε κβο ντο Σολέας. Οι πιο πάνω Σύλλογοι αλλά και η συμμετοχή στα προγράμματα ΑΓΟ υποδηλοί ότι υπάρχουν νέοι που επιθυμούν να ασχοληθούν με τον αθλητισμό και πρέπει να τους δοθεί η στήριξη για ανάδειξη των ταλέντων τους.

Επιπρόσθετα και σύμφωνα με τις επισημάνσεις της ΔΜΓΕ (Επιθεώρηση Φυσικής Αγωγής) προκύπτει η ανάγκη προετοιμασίας των εν δυνάμει μαθητών που θα φοιτούν στο εν λόγω σχολείο, προκειμένου να πληρούν τα κριτήρια εισδοχής, σύμφωνα με τους κανονισμούς λειτουργίας των Αθλητικών Σχολείων. Η ανάγκη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι εκτιμάται ο αριθμός των ενδιαφερόμενων μαθητών θα είναι για τα δεδομένα ενός τέτοιου σχολείου σχετικά μικρός. Επομένως, κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία αναπτυξιακών τμημάτων (αθλητικές ακαδημίες σε σωματεία) ώστε να προετοιμάζονται οι αθλητές οι οποίοι θα μπορούν να πληρούν τα κριτήρια εισδοχής στα αθλητικά σχολεία. Για το λόγο αυτό προτείνεται αρχικά η χρηματοδότηση των τοπικών αθλητικών συλλόγων για την ανάπτυξη τμημάτων – ακαδημιών προετοιμασίας αθλητών, τουλάχιστον για μια περίοδο 3 ετών. Στο τέλος της περιόδου αυτής θα πρέπει να γίνει η τελική αξιολόγηση για την σκοπιμότητα δημιουργίας αθλητικού σχολείου.

Η λειτουργία Σχολείου Ειδικής Κατεύθυνσης (Αθλητικό Σχολείο) θα προάγει τον αθλητισμό ακόμα περισσότερο στην περιοχή και θα ενθαρρύνει σε συνεργασία με το “Σχέδιο ΑΤΛΑΣ” την δραστηριοποίηση και την άσκηση σε όλες τις ηλικίες και ειδικά στους νέους δίδοντας τους διέξοδο και υγιή απασχόληση.

Υπομέτρο 5.6 Δημιουργία δομών Μεταλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) και Δημοσίων Σχολών Ανώτερης Εκπαίδευσης στις Ορεινές Κοινότητες Τροόδους

Όπως προαναφέρθηκε στο προηγούμενο Υπομέτρο κοινή διαπίστωση των μελετητών και της ΔΜΤΕΕΚ είναι ότι η δημιουργία Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών Εκπαίδευσης και Κατάρτισης αποτελεί ένα από τα πιο καθοριστικά μέτρα για την αναζωογόνηση της περιοχής. Οι παρεμβάσεις που ακολουθούν έχουν σκοπό όχι μόνο στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης του εκπαιδευτικού συστήματος στην περιοχή αλλά και στην ανάδειξη της περιοχής ως βασικού κέντρου παροχής υπηρεσιών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και ορεινής επιχειρηματικότητας για όλη την Κύπρο και την Ανατολική Μεσόγειο. Ένα σημαντικό ζητούμενο είναι επιπλέον όχι μόνο η προσέλκυση ατόμων από το Τρόοδοι αλλά και από άλλες περιοχές της Κύπρου και της Ευρώπης που θέλουν να ενισχύσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα και να λάβουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδιαίτερα στους τομείς του Βιώσιμου Τουρισμού, του Πρωτογενούς Τομέα, της Μεταποίησης, των Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών και της Επιχειρηματικότητας.

Με βάση την ανάλυση που προαναφέρθηκε όσον αφορά την λειτουργία Σχολείων Ειδικού Ενδιαφέροντος, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και για να διαπιστωθούν ποια προγράμματα Μεταλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) ή ενδεχομένως ποιες Δημόσιες Σχολές Ανώτερης Εκπαίδευσης είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν στην Περιφέρεια Τροόδους και σε ποια γεωγραφική περιοχή των ορεινών κοινοτήτων, λήφθηκε υπόψη η διάγνωση της ΕΣΑΟΚ και τα αποτελέσματά της, όσον αφορά τις ανάγκες και την προοπτικές των τριών βασικών πυλώνων της ορεινής οικονομίας. Για την υλοποίηση τους συστήνεται η εκπόνηση τεχνικο-οικονομικών μελετών ή μελετών προετοιμασίας και λειτουργίας. Η ΔΑΑΕ συμφωνεί με προτεινόμενες αναπτύξεις και την εκπόνηση τεχνικο-οικονομικής μελέτης σχετικά με τη δημιουργία Μεταλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) ή/και Δημοσίων Σχολών Ανώτερης Εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τις συστάσεις της ΔΜΤΕΕΚ είναι απαραίτητη προϋπόθεση η εξεύρεση χώρου στέγασης των Σχολών, ο ορθός σχεδιασμός της υλικοτεχνικής υποδομής και η παροχή κινήτρων για να εμπλακούν εκπαιδευτικοί που να μπορέσουν να αναλάβουν και να στηρίξουν αυτό το έργο.

Οι παρεμβάσεις που προτείνονται αναμένεται να συμβάλουν στην κάλυψη των παρακάτω αναγκών:

- ✓ στην ενίσχυση της απασχόλησης και της καταπολέμησης της ανεργίας ιδιαίτερα για νέους/ες που έχουν την τάση να εγκαταλείπουν την περιοχή
- ✓ στη μείωση των ποσοστών ανεργίας των νέων 18 έως 30 ετών, ιδίως των νέων εκτός δομών εκπαίδευσης, κατάρτισης ή εργασίας, μέσω της ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους, με στόχο τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας
- ✓ στην ανάπτυξη των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του πληθυσμού της περιοχής με στόχο την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, την ενίσχυση των υφιστάμενων μικρών επιχειρήσεων και της τοπικής οικονομίας, την ίδρυση νέων επιχειρήσεων ενταγμένες στο πλαίσιο της ορεινότητας και των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και του τοπικού δυναμικού
- ✓ στην αναβάθμιση του τοπικού συστήματος διά βίου μάθησης, αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και αύξηση της συμμετοχής σε αυτήν

- ✓ στη Σύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης με την τοπική αγορά εργασίας και τις ανάγκες της περιοχής.

Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας θα υποστηρίξει την ίδρυση και λειτουργία των δομών αυτών με τον σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου πέντε (5) του Εθνικού πλαισίου προσόντων ή άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα απαιτηθούν, προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες της περιοχής και τις απαιτήσεις της νέας ορεινής οικονομίας. Η ΔΜΤΕΕΚ επισημαίνει ότι θα μπορούσαν να εγκριθούν νέα προγράμματα ΜΙΕΕΚ τα οποία να αφορούν καθαρά στις ανάγκες των Ορεινών Κοινοτήτων. Η διασύνδεση των τομέων της οικονομίας με τα ανωτέρω εκπαιδευτήρια θεωρείται σημαντική για την επίτευξη των στόχων της ΕΣΑΟΚ και την ανάπτυξη της περιοχής.

Δράση 5.6.1 Μελέτη προετοιμασίας, ίδρυσης και λειτουργίας και μελέτη βιωσιμότητας για την δημιουργία Σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών στις Πλάτρες

Προτείνεται η ίδρυση Σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών στο Τρόδος το οποίο μπορεί να καλύψει τις επιτακτικές ανάγκες της περιοχής για προσόντούχο ανθρώπινο δυναμικό στο επίπεδο 5 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων (επαγγελματική εξειδίκευση και ανέλιξη σε εποπτικό και μεσοδιευθυντικό επίπεδο), προσφέροντας και τη δυνατότητα συνέχισης των σπουδών σε επίπεδο πτυχίου/μεταπτυχιακού (επίπεδα 6 και 7) σε συνεργασία με διακεκριμένα πανεπιστήμια στον τομέα αυτό, ενώ παράλληλα θα αποτελέσει σημαντικό πυρήνα αναζωογόνησης και ανάπτυξης της περιοχής Τρόδους. Ολόκληρη η πρόταση παρατίθεται σε Παράρτημα 5. Η πρόταση εναρμονίζεται με τις συστάσεις της Μελέτης Αναδιοργάνωσης του ΑΞΙΚ για ανάπτυξη επιλεγμένων παραρτημάτων εκτός της πρωτεύουσας. Πέραν των βασικών προγραμμάτων σπουδών θα προσφέρονται στη Σχολή, στα αγγλικά και ελληνικά, προγράμματα ειδίκευσης που έχουν σχέση με το τουριστικό προϊόν της ορεινής περιοχής Τρόδους (Κρασί και Γαστρονομία-Sommelier, Ορεινή Περιήγηση-Οδηγός Βουνού, Τουρισμός Εμπειρίας-Experiential Tourism και Ειδικές Μορφές Τουρισμού όπως Ορεινός Τουρισμός, Τουρισμός Φύσης, Θρησκευτικός Τουρισμός, Τουρισμός Ευεξίας κ.ά.). Τα προγράμματα θα μπορούσαν να προσφέρονται είτε ως αυτοτελή (πρόγραμμα σπουδών ή πρόγραμμα μικρής διάρκειας) είτε σε μορφή εξειδίκευσης σε πρόγραμμα σπουδών.

Με βάση τα πιο πάνω συστήνεται η εκπόνηση μελέτης προετοιμασίας ίδρυσης και λειτουργίας Σχολής η οποία θα καλύψει τα ακόλουθα:

- ❖ επιχειρησιακό σχέδιο λειτουργίας
- ❖ επιλογή και αναδιαμόρφωση των χώρων/κτιρίων
- ❖ επίπλωση, εξοπλισμός και τεχνολογία
- ❖ προγράμματα σπουδών (πλήρη και μερική βάση και εξ αποστάσεως), συνεχούς εκπαίδευσης και διαφώτισης που θα προσφερθούν
- ❖ άλλες υπηρεσίες (έρευνες/μελέτες, ευρωπαϊκά προγράμματα, εξέταση και πιστοποίηση προσόντων, κτλ.).
- ❖ οργάνωση και στελέχωση
- ❖ ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία
- ❖ προϋπολογισμός δημιουργίας και λειτουργίας παραρτήματος
- ❖ σχέδιο υλοποίησης με χρονοδιαγράμματα.

Στο πλαίσιο της πιο πάνω μελέτης θα διερευνηθεί και η δυνατότητα συνεργασίας με Ανώτερες Σχολές και Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού και θα καθοριστούν οι τομείς και τα πεδία συνεργασίας. Τέλος, σημειώνεται ότι η δράση αυτή βρίσκεται σε διασύνδεση με την δράση 5.7.2. **Διαμόρφωση Σχεδίου κινήτρων προέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/ και Σχολών στο Τρόδος και προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος.**

Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας θα υποστηρίξει την ίδρυση και λειτουργία των Σχολείων με την διαμόρφωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες της περιοχής και τις απαιτήσεις της νέας ορεινής οικονομίας.

Δράση 5.6.2 Ενίσχυση της Μεταλυκειακής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ)

Αναδεικνύεται η ανάγκη συμβολής της εκπαίδευσης στην νέα υπό διαμόρφωση ορεινή οικονομία και ειδικότερα μέσω της υποστήριξης των τεχνικών επαγγελματιών με ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στόχος η εκπαίδευση και κατάρτιση του τοπικού και όχι μόνο πληθυσμού και η απόκτηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων για τη στήριξη των τοπικών παραγωγικών και επιχειρηματικών εξειδικεύσεων (μικρή ορεινή γεωργία, αγροτρόφιμο, καλές και εφαρμοσμένες τέχνες).

Προτείνεται **εκπόνηση τεχνικο-οικονομικής μελέτης** για να διερευνηθεί και προταθεί η βέλτιστη επιλογή μεταξύ της δημιουργίας Μεταλυκειακών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΙΕΕΚ) ή Σχολών Ανώτερης Εκπαίδευσης (Δημόσιες Σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης) όσον αφορά την:

- i. Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών (Πολιτισμού και Δημιουργικών Βιοτεχνιών), αξιοποιώντας το πολιτιστικό κεφάλαιο του Τρόδου, εμπλουτισμένη με τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της περιοχής τα οποία έχουν διαμορφωθεί από το στοιχείο της ορεινότητας (π.χ. αρχιτεκτονική, ξερολιθιές, βυζαντινή και μεταβυζαντινή κληρονομιά). Στην Σχολή θα προσφέρονται προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια-βίου μάθησης.
- ii. Ακαδημία Ορεινής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας – Δημοσθένη Μιτσή (θα διαχειρίζεται και το Σχολείο Ειδικής Κατεύθυνσης)

Δημιουργία Ακαδημίας Ορεινής Οικονομίας, στην Εμπορική Σχολή Μιτσή, με ταυτότητα εστιασμένη στην ορεινή επιχειρηματικότητα και απασχόληση και στην ανάπτυξη του ορεινού οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας, αξιοποιώντας τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις των παραγωγικών τομέων (γεωργία, μεταποίηση, τουρισμός) και της επιχειρηματικότητας και δια-βίου μάθησης. Παροχή εξειδικευμένων προγραμμάτων στη μικρή οικογενειακή επιχείρηση. Το Σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης (Σχολή Μιτσή), λαμβανομένου υπόψη του ιδιαίτερου καθεστώτος του, συστήνεται να αποτελεί μέρος της Ακαδημίας.

Η ΔΑΑΕ του ΥΠΠΑΝ συμφωνεί με τις πιο πάνω προτεινόμενες αναπτύξεις και την εκπόνηση τεχνικο-οικονομικής μελέτης. Ωστόσο επισημαίνει ότι στο πλαίσιο της πιο πάνω τεχνικο-οικονομικής μελέτης να διερευνηθεί και η δυνατότητα συνεργασίας με Ανώτερες Σχολές και Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού για θέματα Ανώτερης Εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου συστήνεται όπως στην εν λόγω μελέτη:

- να διερευνηθούν και αξιολογηθούν οι εν δυνάμει Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές της Κύπρου ή/ και του Εξωτερικού οι οποίες θα ενδιαφέρονταν να συνεργαστούν για την λειτουργία των προτεινόμενων Σχολών.
- να καθοριστούν οι τομείς και τα πεδία συνεργασίας.
- να εξεταστεί το ενδεχόμενο η δημιουργία των πιο πάνω Σχολών να αναληφθεί από ιδιωτικά ή δημόσια

Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού.

Για τον λόγο αυτό η δράση αυτή βρίσκεται σε διασύνδεση με την δράση 5.7.2. **Διαμόρφωση Σχεδίου κινήτρων προσέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/ και Σχολών στο Τρόδος και προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος.**

Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας θα υποστηρίξει την ίδρυση και λειτουργία των Σχολείων με την διαμόρφωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες της περιοχής και τις απαιτήσεις της νέας ορεινής οικονομίας.

Δράση 5.6.3 Μελέτη προετοιμασίας ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερης Αγροτικής Σχολής Τροόδους στην Σολέα - Γαλάτα

Η επιλογή δημιουργίας και χωροθέτησης Ανώτερης Αγροτικής Σχολής στο Τρόδος βασίζεται σε τέσσερις παράγοντες: α) ύπαρξη ενός ελκυστικού περιβάλλοντος διαβίωσης, β) εγγύτητα με την πόλη της Λευκωσίας και Λεμεσού, γ) η ύπαρξη σημαντικού μέρους των απαιτούμενων υποδομών και δ) η θέση των οικισμών στο κέντρο μιας περιοχής με σημαντική ορεινή γεωργία ποικίλων παραγωγών ο ρόλος της οποίας θα αναβαθμισθεί στο άμεσο μέλλον ως δυνητικός παραγωγός προϊόντων ποιότητας και ταυτότητας.

Η στόχευση της ΕΣΑΟΚ στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας αυτών των αγροτικών παραγωγών, στη δημιουργία ενός μηχανισμού ανάδειξης των ποιοτικών χαρακτηριστικών αλλά και ενός οικοσυστήματος επιχειρηματικότητας, προσφέρει όλο το φάσμα κλάδων και εξειδικεύσεων για την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα αλλά και τη σύνδεσή του με τους άλλους τομείς της τοπικής ορεινής οικονομίας. Απ' αυτή την άποψη, η προοπτική αυτή η οποία έχει ήδη μια στέρεα βάση εκκίνησης, μπορεί να προσελκύσει ιδρύματα με στόχο την δημιουργία μονάδων εκπαίδευσης, έρευνας και εφαρμογής αλλά και φοιτητές από όλη τη Μεσόγειο.

Στη βάση αυτή προτείνεται:

(α) Εκπόνηση μελέτης προετοιμασίας ίδρυσης και λειτουργίας Ανώτερης Αγροτικής Σχολής Τροόδους, η οποία θα περιλαμβάνει επιχειρησιακό σχέδιο λειτουργίας, προσδιορισμό και κοστολόγηση υποδομής, τα προγράμματα σπουδών (πλήρη και μερική βάση και εξ αποστάσεως) και άλλες υπηρεσίες που θα προσφέρει το Ινστιτούτο (έρευνες/ μελέτες, εξέταση και πιστοποίηση προσόντων κ.α.), δομή οργάνωση και στελέχωση, την ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία, τον προϋπολογισμό δημιουργίας και λειτουργίας και το σχέδιο υλοποίησης με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.

(β) Νομοθετική επεξεργασία της σύστασης και ετοιμασία της αναγκαίας τροπολογίας

Η ΔΑΑΕ του ΥΠΠΑΝ συμφωνεί με τις πιο πάνω προτεινόμενες αναπτύξεις και την εκπόνηση τεχνικο-οικονομικής μελέτης. Ωστόσο επισημαίνει ότι στο πλαίσιο της πιο πάνω τεχνικο-οικονομικής μελέτης να διερευνηθεί και η δυνατότητα συνεργασίας με Ανώτερες Σχολές και Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού για θέματα Ανώτερης Εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου συστήνεται όπως στην εν λόγω μελέτη να διερευνηθούν και αξιολογηθούν οι εν δυνάμει Ανώτατες και Ανώτερες Σχολές της Κύπρου ή/ και του Εξωτερικού οι οποίες θα ενδιαφέρονταν να συνεργαστούν για την λειτουργία των προτεινόμενων Σχολών. Ακολούθως να καθοριστούν οι τομείς και τα πεδία συνεργασίας. Επίσης το ενδεχόμενο η δημιουργία των πιο πάνω Σχολών να αναληφθεί από ιδιωτικά ή δημόσια Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού. Για τον λόγο αυτό η δράση αυτή βρίσκεται σε διασύνδεση με την δράση 5.7.2. **Διαμόρφωση Σχεδίου κινήτρων προσέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/ και Σχολών στο Τρόδος και προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος.**

Η Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας θα υποστηρίξει την ίδρυση και λειτουργία των Σχολείων με την διαμόρφωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες της περιοχής και τις απαιτήσεις της νέας ορεινής οικονομίας.

Επιπλέον η ΔΜΤΕΕΚ επισημαίνει ότι:

- Θα μπορούσαν να εγκριθούν νέα προγράμματα ΜΙΕΕΚ τα οποία να αφορούν καθαρά στις ανάγκες των Ορεινών Κοινοτήτων.
- Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εξεύρεση χώρου και ορθού σχεδιασμού της υλικοτεχνικής υποδομής και παροχή κινήτρων για να εμπλακούν εκπαιδευτικοί που να μπορέσουν να αναλάβουν και να στηρίξουν αυτό το έργο.
- Η δημιουργία της Αγροτικής Τεχνικής Σχολής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Τροόδους, θα μπορούσε να στεγάζει τις αναφερόμενες εδώ Σχολές σύμφωνα με το πρότυπο των ΜΙΕΕΚ.

Υπομέτρο 5.7 Δημιουργία Τμημάτων Σχολών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας

Δράση 5.7.1 Λειτουργίας Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental)

Η ΓΔ ΕΠΣΑ έχει προτείνει την δημιουργία μονάδας που θα χρησιμοποιείται από διάφορα Πανεπιστήμια ως Κέντρο Έρευνας, Πρακτικών Εφαρμογών και Μελετών. Η συγκεκριμένη δράση θα προωθηθεί από την Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας του Γραφείου Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, σε συνεργασία με το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Η προτεινόμενη Διαπανεπιστημιακή Μονάδα προτείνεται όπως συσχετιστεί με το ίδρυμα Πολιτισμού Τροόδους, την «Περί Τροόδους» Βιβλιοθήκη, το Διεθνές Κέντρο Έρευνας και Εκπαίδευσης για την Βιοποικιλότητα και το Γεωλογικό Σχολείο σε βιομηχανικό κτίριο του Μεταλλείου Αμιάντου.

Απαιτείται Τεχνικο-οικονομική Μελέτη για την ίδρυση και λειτουργία "Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας, Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental)". Θα περιλαμβάνει διερεύνηση των εν δυνάμει συμβαλλομένων Πανεπιστημίων της Κύπρου ή/ και του Εξωτερικού, καθορισμό των τομέων και πεδίων συνεργασίας, καθορισμό των υπηρεσιών που θα προσφέρει η Μονάδα (έρευνες, πρακτικές εφαρμογές, προγράμματα ειδίκευσης μικρής διάρκειας σε μορφή εξειδίκευσης, κ.α.), των αναγκών σε υποδομές, την δομή οργάνωσης και στελέχωσης, την ακαδημαϊκή και διοικητική λειτουργία, τον προϋπολογισμό δημιουργίας και λειτουργίας και το σχέδιο υλοποίησης με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής.

Επισυνάπτεται στο Παράρτημα 6 "ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΘΕΜΑ: Ίδρυση και Λειτουργία της Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental)" και Παράρτημα II "Ίδρυτική Πράξη Διαπανεπιστημιακής Μονάδας Έρευνας Καινοτομίας και Πειραματισμού (Experimental)".

Η ΔΑΑΕ είναι θετική για τη συγκεκριμένη Πρόταση, πλην όμως θα πρέπει να τύχει σοβαρής τεχνικο-οικονομικής μελέτης για τη δυνατότητα:

- συνεργασίας με Ανώτερες Σχολές και Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού.
- στην οποιαδήποτε συνεργασία με τα Δημόσια Πανεπιστήμια να λαμβάνεται υπόψη η οικονομική επιβάρυνση στον Προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου και οι οροφές που εγκρίνονται από το Υπουργείο Οικονομικών.

Η ΔΑΑΕ θα συνεργαστεί με Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για τις προτεινόμενες αναπτύξεις.

Δράση 5.7.2. Διαμόρφωση Σχεδίου κινήτρων προσέλκυσης ντόπιων και ξένων Πανεπιστημίων για την ίδρυση και λειτουργία Τμημάτων ή/και Σχολών στο Τρόδος και προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος

Προτείνεται η ετοιμασία Σχεδίου προσέλκυσης Πανεπιστημίων με στόχο την ίδρυση σχολών και τμημάτων στο Τρόδος. Για την ετοιμασία του Σχεδίου θα γίνει επεξεργασία φορολογικών και οικονομικών κινήτρων που θα αποδοθούν στους ενδιαφερόμενους. Επίσης θα αξιολογηθούν και θα παρουσιαστούν η διαθέσιμη προς αξιοποίηση ακίνητη περιουσία, τα καταπιστεύματα ή και οι δωρεές αποδήμων τα οποία δύνανται να διατεθούν προς το σκοπό αυτό.

Στο σχέδιο προσέλκυσης θα διαμορφωθεί ο οδηγός προκήρυξης και τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Ο διαγωνισμός θα είναι ανοιχτός και οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να υποβάλλουν τεχνικό και οικονομικό φάκελο προσφοράς.

Με βάση τις ιδιαιτερότητες του Τρόδους και τις δυναμικές του ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα πεδία : περιβάλλον, βιοποικιλότητα, δάσος, υδάτινοι πόροι, γεωλογία, πολιτιστική κληρονομιά, αρχιτεκτονική, τουρισμός ειδικού ενδιαφέροντος, κ.α.

Για σκοπούς διαμόρφωσης του Σχεδίου, παρακολούθησης της διαδικασίας του διαγωνισμού και επιλογής αναδόχου/-ων προτείνεται να συσταθεί Επιστημονική Επιτροπή.

Η ΔΑΑΕ είναι θετική για τη συγκεκριμένη Πρόταση, πλην όμως θα πρέπει να τύχει σοβαρής τεχνικο-οικονομικής μελέτης για τη δυνατότητα:

- συνεργασίας με Ανώτερες Σχολές και Πανεπιστήμια της Κύπρου ή του εξωτερικού.
- στην οποιαδήποτε συνεργασία με τα Δημόσια Πανεπιστήμια να λαμβάνεται υπόψη η οικονομική επιβάρυνση στον Προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου και οι οροφές που εγκρίνονται από το Υπουργείο Οικονομικών.

Η ΔΑΑΕ θα συνεργαστεί με την Μονάδα Ανάπτυξης Ορεινής Επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της για τις προτεινόμενες αναπτύξεις.